

Uvodnik

Marijan Drobež

Borut Pahor je presenetil

Zgodilo se je nepričakovano, čeprav politika nikoli ničesar ne izključuje. Na volitvah novega predsednika Slovenije, v nedeljo, 11. novembra, je največ glasov, okoli 42%, prejel Borut Pahor, nekdanji premier, evropski poslanec in dolgoletni predsednik stranke Socialnih demokratov.

Na drugo mesto se je uvrstil sedanjí predsednik države dr. Danilo Türk, z nad 37 odstotki oddanih glasov, dr. Milan Zver pa je prejel okoli 21% glasov ter je bil s tem izidom izločen iz drugega kroga volitev, ki bodo 2. decembra. Volilna udeležba je bila nizka, najnižja v primerjavi z vsemi prejšnjimi petimi predsedniškimi volitvami v osamosvojeni Sloveniji. Znašala je komaj okoli 48 odstotkov volilnih upravičencev, ki jih je v državi okoli milijon in 712 tisoč.

Takšni rezultati prvega kroga volitev po mnenju politike in t. i. navadnih ljudi pomenijo, da morajo elite odpraviti delitve na levo in desno in ideološka ter politična razhajanja, kar zdaj že ogroža obstoj in usodo Slovenije. O nujnosti političnega dogovora, tudi sporazuma med obema največjima političnima nasprotnikoma in tekmeccema, Zoranom Jankovičem in Janezom Janšo, je na vseh soočanjih predsedniških kandidatov govoril le Borut Pahor. Pri tem je volivce prepričeval in pridobival tudi z odličnim besednjakom, ki nemara sodi v vrh slovenske retorike.

Dr. Danilo Türk je na izide volitev reagiral vidno razočaran, hkrati pa je zaostril retoriko, ki jo je med predsedniško kampanjo opustil. Po njegovem so v kampanji prevladale laži, neresnice in demagogija, prevladal je torej koncept, ki nima ničesar skupnega s pravno državo. Rekel je, da bo vodil intenzivno kampanjo za drugi krog volitev in dodal, da bo zmagal v tekmi za funkcijo državnega poglavarja. Dr. Danilo Türk pa je v oceni volitev napadel tudi predsednika vlade Janeza Janšo, česar med predsedniško kampanjo ni storil niti enkrat. Zdal pa je volivce spomnil, da je Slovenija edina evropska država, v kateri je predsednik vlade v kazenskem postopku. Kar zadeva nastope sedanjega predsednika v predsedniški kampanji, velja spomniti, da je deloval diplomatsko, v svojem znanem, uglajenem stilu in elegantno. Zaradi take uglajenosti se ni znal ali mogel ubraniti napadov obeh sokandidatov, Boruta Pahorja in dr. Milana Zvera, ki sta dr. Danila Türka obdoločila, da med svojim prvim mandatom ni bil povezovalen ter da politično deluje v imenu ozkega zakulisnega omrežja moči, tako pri rušenju prejšnje Pahorjeve kot tudi sedanje Janševe vlade.

Pri nadaljnjem ocenjevanju prvega kroga predsedniških volitev preteklo nedeljo velja poudariti, da se ni uresničila napoved dr. Janeza Stavnika, predsednika nekdanjih borcev, da bo na volitvah zmagal dr. Danilo Türk, volitve pa da bodo imele značaj plebiscita, torej ljudskega glasovanja, o tem, ali so volivci za vladavino Janeza Janše ali pa so zoper njega in sedanjo vlado. Takšna stališča predsednika nekdanjih partizanov, ki ga imajo tudi za enega od predstavnikov t. i. stare politične leve, so povzročila nelagodje in tudi primere odpora v stranki Socialnih demokratov. Zato je njen predsednik dr. Igor Lukšič člane in privrženice stranke v posebnem pismu pozval, naj volijo Boruta Pahorja, ker je njihov predsedniški kandidat, pa tudi zato, "ker je najbolj izkušen politik v Sloveniji in ker je državnik". V obravnavanem pismu je tudi poudarjeno, da so trditve o tem, da bodo na volitvah odločali o usodi vlade, veliko zavajanje. Janševa vlada je sicer mogoče poraziti, vendar na parlamentarnih volitvah. Na predsedniških volitvah pa se voli zgolj predsednik države.

/ str. 13

TRST Državni sekretar Longar na slovenskem konzulatu Slovenija zagotavlja podporo pri reševanju našega finančnega položaja

Državni sekretar Matjaž Longar je bil na srečanju, ki ga je imel v petek, 9. novembra, na sedežu generalnega konzulata Republike Slovenije v Trstu s predstavniki manjšine, jasen: zagotovil je, da bodo slovenske vladne ustanove, ki skrbijo za manjšino, v tem kočljivem tre-

Foto IG

nutku vestno opravljale 'servisno vlogo', da bo slovenska narodna skupnost prebrodila finančne težave,

ki postavljajo pod vprašaj delovanje njenih ustanov. "Kljub političnim razlikam naših strankarskih opcij se Slovenija navzven izkazuje zlasti kot enotna institucija, ki skrbi za slovensko manjšino v Italiji", je dejal državni sekretar in dodal, da naša matična domovina to počenja v skladu s spoštovanjem manjšinskih internih razlik.

Matjaž Longar je pred omizjem, ki so ga sestavljali gostitelj srečanja, generalni konzul RS v Trstu Dimitrij Rupel s svojimi sodelavci, senatorka Tamara Blažina, predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ, Drago Štoka in Rudi Pavšič, deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Damijan Terpin in deželni svetnik Igor Kocijančič, poudaril predvsem eno zgovorno dejstvo, ki ga naša manjšina lahko uporablja v pogajanjih s pristojnimi italijanskimi oblastmi: to je, da slovenska država kljub prav tako hudemu finančnemu oprijemu ni znižala prispevkov

italijanski manjšini.

In prav čezmejna naveza obeh manjšinskih narodnih skupnosti v tem trenutku je lahko po mnenju prisotnih ključnega pomena, da se na raznih institucionalnih ravneh položaj slovenske narodne skupnosti v Italiji drugače obravnava: v tem vidiku lahko postane vloga predsednika države Napolitana še kako vplivna. Okoliščine, v katerih se vrstijo pogajanja za prihodnost naše organiziranosti, je uvodoma pojasnil GK Dimitrij Rupel. Pred kratkim je namreč imel razgovor s predsednikom FJK Renzom Tondom, ki načeloma ne nasprotuje manjšini kot taki, nanj pa vplivajo nekateri dejavniki, ki zamerijo nekaterim potezam nam v prid.

/ str. 10
IG

Kriza se pogloblja Izčrpavanje manjšine

Predstavnstvo slovenskih uslužbencev, ki smo zaposleni v slovenskih javnih ustanovah v Italiji, se je minuli ponedeljek, 12. novembra, srečalo s tržaškimi županom Robertom Cosolinijem, ki je na srečanju takoj povedal, da je že pisal italijanskemu predsedniku vlade Mariu Montiju, da bi ga opozoril na hudo finančno stisko, ki bremeni in hromi delovanje slovenske skupnosti v Furlaniji Julijski krajini. Delegacijo, ki je v spremstvu občinskega svetnika Stefana Ukmarja šla k županu, so sestavljali Poljanka Dolhar (Primorski dnevnik), Bogdan Kralj (Glasbena matica), Jurij Paljk (Novi glas), Marisa Pelesson (Zveza slovenskih kulturnih društev) ter Sandi Volk (Narodna in študijska knjižnica). Zaposleni so župana uvodoma seznanili z nevezdržnim položajem v slovenskih ustanovah. Poudarili so, da bi okrnjeno delovanje ali celo zaprtje večine teh ustanov osiromašilo tako slovensko skupnost kot celotno deželno stvarnost. Župan Cosolini je izrazil pripravljenost posredovati tudi pri deželnem predsedniku Renzu Tondu, ki sicer za manjšino nima posluha. Zaposleni se bodo ponovno zbrali na skupščini v torek, 20. novembra 2012, ob 20.30, na sedežu pevskega zborov v Devinu. Na tem zborovanju se bodo zbrani tudi odločili o javnih protestih.

Dodatno zaskrbljenost v narodni skupnosti v Italiji je prinesla vest iz Rima, od koder so sporočili, da bodo kulturne ustanove slovenske manjšine prihodnje leto dobile od italijanske države le 3,085 milijona evrov. Če ne bo nikakršnih popravkov, bo to skoraj poldrugi milijon evrov manj kot letos in več kot dva milijona manj kot v letu 2011. To je prava katastrofa za slovensko manjšino. Tako je namreč v ponedeljek, 12. t. m., v sklopu zakona za stabilizacijo javnih financ odločila proračunska komisija poslanske zbornice v Rimu.

/ str. 2

PODPRI
NOVI
GLAS
To lahko storiš tudi
s podporno naročnino,
ki znaša 100 evrov.

Zasedanje IO SSO / Več pozornosti športnemu udejstvom Za pravično financiranje slovenskih organizacij

S 1. STRANI - V komisiji je finančno ministrstvo pristalo le na "povišek" 300 tisoč evrov v primerjavi s prvotno vsoto prispevkov v višini 2,785 milijona evrov. Beseda pripada sedaj poslanski skupščini in nato še senatu, ki bo zakon za stabilizacijo državnega proračuna odobril v prvi polovici decembra. Manevrskega prostora za pogajanja z rimsko vla-

do, da bi manjšini izplačala dolžni denar, je torej vse manj, prav gotovo pa je to eden najhujših pritiskov na slovensko narodno skupnost v Italiji v zadnjih desetletjih, saj naši narodni manjšini grozi dobesedno izničenje življenja za skupnost prepotrebni struktur in organizacij. Izčrpanju moči v vrstah slovenske narodne skupnosti v Italiji za zdaj še ni videti konca!

Predsednik SSO izrazil solidarnost konzulu Ruplu Pismo rezijanskega župana Chineseje je neprimerno in žaljivo

Predsednik SSO Drago Štoka je v zvezi s pismom rezijanskega župana Sergia Chineseje izrazil svojo globoko solidarnost generalnemu konzulu Republike Slovenije v Trstu dr. Dimitriju Ruplu. Zmedeno in večkrat hudo kontradiktorno pismo rezijanskega župana vnaša v tematično etničnega vprašanja v Reziji kaj nesprejemljive teze, zato je SSO trdno na stališču, da se normam, ki jih predvideva državni zaščitni zakon št. 38/01 ter deželni zakon št. 26/2007 v zvezi s slovensko narodno skupnostjo v Italiji in torej tudi v

Reziji, nihče ne more kar tako izveriti ali celo protiviti, kot to skuša delati župan občine

Dimitrij Rupel

Rezija. Deželni predsednik SSO se sklicuje s tem v zvezi na izjavo, ki jo je dal deželni odbornik De Anna na deželni konferenci v Gorici, 13. oktobra letos, ko je dejal, da je problem ohranjanja narečij ena stvar, zaščita slovenske narodne skupnosti v celi Furlaniji Juljski krajini pa nekaj drugega in da je slovenski jezik zakonito priznan in zaščiten v krajih, kjer slovenska narodna skupnost, torej tudi v Reziji.

Sicer pa take trditve oziroma pisma s strani rezijanskega župana nikakor ne morejo vplivati pozitivno na strpen dialog, na željo po dobrem sodelovanju in medsebojnem spoštovanju med narodnimi in jezikovnimi skupnostmi, ki predstavljajo resnično bogastvo in temelj statutarne avtonomije dežele Furlanije Juljske krajine.

S spoštovanjem

Solidarnostna izjava

Slovenskim medijem v Italiji in Republiki Sloveniji

Profesorjski zbor Znanstvenega in klasičnega liceja France Prešeren je na svoji zadnji seji vzel na znanje zaskrbljujoče stanje, v katerem so naše slovenske zamejske ustanove in organizacije zaradi krčenja državnih sredstev. Ker so vse slovenske ustanove in organizacije vitalnega pomena tudi za našo šolsko dejavnost, zbrani profesorji in profesorice ter ravnateljica izražamo vso solidarnost in podporo zaposlenim v omenjenih ustanovah in organizacijah. Solidarnostni izjavi se pridružuje tudi pomožno neučno osebje. / RAVNATELJICA: (podp. Loredana GUŠTIN)

Nejasna usoda deželne urada za slovenske šole

Grozi spojitev deželnih šolskih uradov FJK in Veneta?

Trinajsti člen državnega zaščitnega zakona št. 38 iz leta 2001, ki obravnava vprašanje ureditve upravnih organov slovenske šolske mreže, določa, da se pri deželnem šolskem uradu za Furlanijo Juljsko krajino ustanovi poseben urad, ki ga vodi deželni funkcionar, ki ga imenuje minister za šolstvo in je med drugim pristojen za razporeditev osebja na šolah in zavodih s slovenskim učnim jezikom. Več kot deset let po odobritvi zakona še vedno čakamo na polno vsebinsko uresničitev upravne avtonomije za slovenske šole, ki jih, kot znano, označujejo specifične potrebe in pričakovanja. Namesto tega,

tako pravi Gabrovec, tvegamo celo korak nazaj v luči uvajanja najnovejših vsedravnih varčevalnih ukrepov, ki predvidevajo celo spojitev deželnih šolskih uradov FJK in Veneta. "Ni jasno, kako misli rimska vlada zajamčiti posebno pozornost do šolstva v slovenskem jeziku in poučevanja ostalih priznanih manjšinskih jezikov v naši deželi, ki se bistveno razlikuje od Veneta, kjer je slika slična kot drugod v državi", poudarja Gabrovec. Obenem se na prvi pogled zdi, da je rimska vlada popolnoma prezrla tudi predlog, da bi naša dežela s sprejetjem novega statuta prevzela skrb za samostojno upravljanje šolskega sistema,

nekako tako kot že danes velja v Dolini Aoste in v avtonomnih pokrajinah Trento in Bocen. Do tu navedeni pomisleki in vprašanja so predmet nujne interpelacije, ki jo je deželni svetnik SSK Igor Gabrovec naslovil na predsednika dežele Renza Tonda in pristojnega odbornika Roberta Molinara. "Navedeni scenarij je predmet še vedno neuradnih projekcij, vendar je nujno potrebno, da se deželna uprava oglasi pravočasno in s tem od vsega začetka zaščiti deželni šolski sistem tudi ob možni reorganizaciji na osnovi morebitnih novih pristojnosti", poudarja deželni svetnik Gabrovec.

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je zasedal v sredo, 7. novembra, v Čedadu. Zasedanje je bilo namenjeno oceni nekaterih pomembnih dogodkov, ki so se zgodili v prejšnjih tednih, in oblikovanju stališč ter smernic za prihodnje delovanje slovenske krovnice organizacije. Predstavniki SSO bodo namreč že v prihodnjem tednu sodelovali na zasedanju Deželne posvetovalne komisije za Slovence in pri umestitvi nove sestave Sveta za Slovence v zamejstvu pri vladi Republike Slovenije, v kratkem pa naj bi prišlo tudi do drugega srečanja vladnega omizja v Rimu, ki je še posebno pomembno zaradi vprašanja financiranja slovenskih organizacij in društev.

Predsednik SSO Drago Štoka je na začetku zasedanja podal svoje poročilo, v katerem je med drugim pohvalil delo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki zelo pozorno in neposredno spremlja stanje slovenske narodne skupnosti v Italiji in njeno razvejanje in bogato delovanje. Zato je Izvršni odbor SSO z zadovoljstvom sprejel novico, da je bil v novo sestavo Sveta za Slovence v zamejstvu imenovan Beneški Slovenec Miha Coren, ki ga je predlagal Svetovni slovenski kongres - Konferenca za Italijo.

Štoka je tudi poročal o prvi Deželni konferenci o izvajanju zaščite za Slovence v FJK, ki jo je sklical predsednik Deželne sveta FJK Maurizio Franz. Vodstvo SSO je ocenilo, da je to lahko pomembno sredstvo v razmerju med Deželo FJK in slovensko manjšino, kar je predvideno po deželnem zakonu 26/2007. Na podlagi prve izkušnje pa bi bilo treba premisliti njegov način izvedbe, ki bi moral zagotoviti konkretne učinke za zvišanje kakovosti zaščite. Obenem se je na konferenci poznal vpliv hude finančne stiske slovenskih organizacij, na katero je opozorila spontana manifestacija pred začetkom. V prihodnje gre pričakovati tudi več pozornosti in prisotnosti italijanskih predstavnikov, ki so se sicer konference udeležili, a le v ju-

tranjem uvodnem delu.

Izvršni odbor SSO je nadalje namenil pozornost stanju v Kanalski dolini, o čemer je poročal pokrajinski predsednik Giorgio Banchig. Nastale težave je treba čim prej na primeren način rešiti, tako da bo tamkajšnjim Slovincem omogočeno nemoteno življenje in razvijanje.

Izvršni odbor SSO se je tudi letos spomnil pokojnih in je ob spomenikih padlim med drugo svetovno vojno in na pokopališču v Gonarsu polagal vence tudi pri spomeniku padlim slovenskim vojakom v prvi svetovni vojni pri Padričah. Podčrtati je treba letošnjo udeležbo slovenskega mi-

gre zaznati še posebej na področju odbojke nekatere pomembne uspehe, ki jih dosegajo ekipe, sestavljene skoraj v celoti iz mladih slovenskih postav. Pri tem še posebno izstopa delo AŠZ Sloge, AŠZ Olympie in društva Melanie Klein.

Posebno pohvalo je izvršni odbor SSO namenil izvedbi operete *Pomladna parada* v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž iz Gorice v letu praznovanja 50. obletnice ustanovitve. Uspeh dogodka je posebno v dejstvu, da je bilo na odru več kot sto nastopajočih, ki so v veliki večini izhajali iz domačih društev, njihovih gledaliških družin in pevskih zborov.

Izvršni odbor SSO je še enkrat obravnaval težavno finančno stanje slovenskih organizacij. Predsednik Štoka je pri tem poročal o srečanju obeh krovnih organizacij z uslužbenci, ki je potekalo v ponedeljek, 5. novembra, na Opčinah. Še pred tem sta se predsednik SSO in pokrajinski predsednik Walter Bandelj srečala z vodstvom SCGV Emil Komel iz Gorice. Izvršni odbor je

Drago Štoka

ministra za obrambo Aleša Hojsa pri spominskih svečanostih v Benečiji in Reziji, kjer je bil lepo sprejet.

Na predlog odbornika Ivana Peterlina je izvršni odbor SSO več pozornosti namenil obravnavi delovanja slovenskih športnih društev, ki so pomemben dejavnik udejstvom predvsem slovenske mladine. V zadnjih letih

ponovno izrazil vso solidarnost uslužbencem, ki najbolj trpijo zaradi hudih zamud in klestenja. Sklenjeno je bilo, da bo ta problem ponovno odločno izrečen na naslednjih srečanjih skupnega predstavništva s predstavniki italijanske in slovenske države. Zato je Štoka tudi pisal novi tržaški prefektinji in jo prosil za vpludnostno srečanje.

Draga ALENKA in IGOR!

Na skupni življenjski poti naj vama

ljubezen pomaga reševati

sončne in senčne trenutke

UREDNIŠTVO in UPRAVA NOVEGA GLASA

Povejmo na glas

Ohranimo dobre medsebojne odnose

V času vse večje krize bi bilo koristno in prav, ko bi se spomnili na tisto vrednoto, o kateri se neverjetno malo govori. To so dobri medsebojni odnosi v našem zasebnem kakor tudi poklicnem življenju. In da je prišlo do pozabe te vrednote, sploh ni nenavadno, saj sta celotna družba in svet ostro in v celoti potisnila v prvo vrsto ekonomske dejavnosti. Ekonomija in kriza, kriza in ekonomija, tovrstna gesla so povsem preplavila naše mozgane, da se vse bolj ukvarjamo z njimi, ali pa nočemo o slabšanju razmer nič slišati, čeprav točno vemo, da smo še kako sredi njih. Toda tolaženja z upanjem, da bo kmalu vse drugače in boljše, tolaženja, ki jih še kako poslušamo, ker zmanjšujejo naše trenutne skrbi, nam ne bodo pomagala. Povzročila bodo le toliko večji pretres, kadar nas bodo varčevalni ukrepi še močnejše ali celo grobo prizadeli. In očitno se je nujno s prihodnostjo vsesplošnega poslabšanja sprijazniti, o čemer zelo zgovorno priča resno svarilo ponovno izvoljenemu amerškemu predsedniku Obami. Zagrozilo so namreč ratinske institucije, zagrozil je padec na borzah in bolj kot kdaj koli je postalo jasno, v čem je igra in kdo jo vodi. Trg, ratinske družbe in borze so namreč le vzvod velikega kapitala, ki je ob vnovični Obamovi izvolitvi nejevoljen, da ne rečemo razsrjen. Obama bo pač skrbel za široke množice srednjega stanu, zadrževal bo razmah vojaških operacij ter zahteval od bogatega sloja večji prispevek za skupnost. To pa je v nasprotju z željami velike-

ga kapitala, ki v teh časih črpa svoje dobičke prav na račun večinskega srednjega sloja, in to s krčenjem socialne države, se pravi z zmanjševanjem sredstev za zdravstvo, šolstvo, kulturo in znanost, ki naj bi bili le ekonomska obremenitev oziroma razmetavanje denarja. In veliki kapital je tisti, ki odloča, poleg tega je njegova moč v tem, da je skrit in kot tak deluje kakor skrivnostna in zato tem večja moč, proti kateri ne moremo nič, ker ne vemo, kje se nahaja. V tej luči ni mogoče pričakovati, da bo ta "skrita sila" kmalu prenehala delovati, saj ji mora služiti celo visoka politika. Zaradi tega je še kako koristno, da se nelahke prihodnosti zavemo in se osredotočimo na temeljno vrednoto, ki v takšnih časih lahko zadobi usodne udarce: ta vrednota so, kot rečeno, dobri medsebojni odnosi, ki jih borba za ohranitev posamične življenjske ravni zelo rada razdre in jih spremeni v sovražnost do sočlovka. In prav tega se bojmo, da bi se kaj takšnega zgodilo. Razmere se bodo slabšale in nihče še dolgo tega procesa ne bo zaustavil, kar moremo storiti, je to, da ohranimo primerno medsebojno spoštovanje, in to je za človeka in družbo najbolj bistveno. Kaj bi imel, ko bi ohranil vse, kar imam, in pridobil še več materialnih dobrin - dandanes le na škodo drugega -, ko pa bi me zato vsi sovražili in bi jaz sovražil njih? Kaj bi imel? Zelo malo ali skoraj nič, ker bi bil osamljen in od vseh osovraženi, to pa je takšna revščina, da večje od nje zagotovo ni.

Janez Povše

POGOVOR Mag. Bojan Mevlja o delovanju Središča Rotunda v Kopru

"Vse se začne in konča v naših glavah"

Srečala sva se septembra na okrogli mizi letošnje Drage mladine na Opčinah in izmenjala kontakt. Da bi boljše spoznal prostore, v katerih sem že večkrat bil, sem k pogovoru za naš teden povabil mag. Bojana Mevljo, direktorja primorskega družbenega centra Središče Rotunda, ki deluje v Kopru že deseto leto zapored. Prav gotovo se k njim še kdaj vrnem.

Pred nekaj leti ste Središče Rotunda povsem obnovili. Lahko začneva pri prostorih, v katerih domujete? Če se ne motim, so to prostori nekdanjega zapora z veliko

Kdaj in kako ste Rotundo ustanovili?

Rotunda, ki je nastala kot pobuda mladinskih društev iz različnih krajev Primorske, letos obhaja 10-letnico delovanja, zato bi se rad zahvalil vsem, ki so kakorkoli prispevali k razvoju delovanja, od ustanoviteljev, zaposlenih, do uporabnikov in prostovoljcev. Brez njih Rotunda ne bi bila to, kar je.

Navedel bi tu besedilo, ki smo ga pripravili ob letošnji 10-letnici Rotunde. "Pred 10 leti je bila ideja. In bili so ljudje, ki jim je bila všeč. Vendar ne takoj, ko so jo dobili. Kot okusen kruh je bilo tudi to idejo

glede na njihove želje in predvsem potrebe. Skupaj bomo preživljali prosti čas, sklepali nova prijateljstva, se pogovarjali o veselih in manj prijetnih vprašanih življenja in o vsem, kar bo mlade zanimalo. Verjamem pa, da imajo danes mladi v sebi moč, ki je še neodkrita. Delo Rotunde ne nazadnje temelji na kreativnosti in inovativnosti mladih, ki so zaposleni pri nas.

O družini se tudi izrekate jasno: v današnji družbi je zastopljena in zanemarjena. Kako delujete na tem področju?

V rednih mesečnih predavanjih namenimo veliko pozornosti vzgoji in vlogi otroka oz. najstnika v današnji družbi. Nega sebe in nega odnosov je danes zastopljena, družina kot vrednota pa je razpeta med službene obveznosti staršev in prostočasne aktivnosti otroka. Na naših vsakomesečnih srečanjih imamo v gosteh predavatelje, ki našim obiskovalcem prinašajo veselo, a seveda tudi kritično sporočilo o vzgoji, odnosih in komunikaciji. Obiskovalcem tako ponudimo možnost učenja, duhovne rasti in razmisleka o načinu življenja. Novembra nas tako obišče Alenka Rebula, kar kaže na to, da se povezujemo tudi s Slovenci, ki živijo v Italiji.

Kot ustanova, ki temelji na prostovoljstvu, ste blizu nevladnim organizacijam. Novembra 2009 ste zagnali projekt Stičišče NVO Obalno-kraške regije, s katerim povežete območje, ki ga zaznamujejo "etnična raznolikost, neenakomerna razvitost, pomanjkanje znanj, nizka profesionalizacija storitev, šibka infrastruktura in pomanjkanje finančnih ter človeških virov". Kaj konkretno to pomeni?

Tudi sami smo nevladna organizacija, na kratko NVO, v Stičišču NVO Obalno-kraške regije pa društva, zavode in ustanove povezujemo in krepiamo. V naših prostorih deluje ekipa mladih in zagnanih ljudi, ki se trudijo razumeti stanje nevladnega sektorja na Obali

in Krasu, na podlagi analiz načrtujemo brezplačne aktivnosti za NVO. Nudimo brezplačno pravno, računovodsko in projektno podporo, številne delavnice in seminarje, na katerih lahko okrepijo svoja znanja in izboljšajo delovanje svoje organizacije. Skrbimo tudi za informiranost – oblikujemo spletno stran ww.sticisce.si in pošiljamo spletne obvestilnike. Predvsem pa spodbujamo NVO k povezovanju, ki je po našem mnenju pravi ključ do uspeha. Na različnih izobraževalno-družabnih dogodkih jih spodbujamo, da povežejo svoje ideje in se mrežijo.

Beremo, da v Rotundi deluje Mladinski infocenter, ki ga sofinancirata občina in ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Za kaj gre in kdo se pri njem oglašuje?

Središče Rotunda raziskuje in kreativno oblikuje stališča do vprašanj, ki so povezana z življenjem mladih. Delo z mladimi je naše izhodiščno poslanstvo. Mladinski infocenter, ki deluje na sedežu zavoda, ponuja mladim informacije o izobraževanju, kulturi, športu, turizmu, zaposlovanju, zdravju in socialnem varstvu, prostem času, pomoči v stiski, osamosvojanju mladih, mednarodnih izmenjavah ter o številnih drugih področjih. Zaradi vse večje potrebe po povezanem, vzajemnem in koordiniranem delovanju mladinskih organizacij na slovenski Obali je v naši organizaciji prišlo tudi do pobude za vzpo-

stavitev Obalne mreže info točk za mlade - Infomlad. V to mrežo so vključene mladinske organizacije iz Kopra, Izole in Pirana.

Kako je z brezplačno svetovalnico za ljudi v stiski? Kdo vas najbolj potrebuje?

Brezplačna svetovalnica zaradi krčenja finančnih sredstev na vseh ravneh v letu 2012 žal ni na voljo. Verjamemo pa, da nam bo uspelo v letu 2013 znova obuditi to dejavnost, saj v našem okolju opažamo veliko negativizma in otopenosti. Ljudje, predvsem mladi in družine, so v sedanjih časih preobremenjeni, ne ostane jim dovolj časa za nego odnosov.

Ljudem pomagajte celo shujšati, "ker vemo, da se vsaka stvar začne in konča v

Katere javne družbene prireditve organizirate in kako delujete na kulturnem področju?

Poleg že omenjenih mesečnih predavanj so naši prostori na voljo tudi različnim likovnim in literarnim ustvarjalcem, ki lahko pri nas razstavljajo in imajo literarne večere. Seveda pa v mozaiku kulturnega dogajanja, s katerim želimo popestriti življenje Kopra in širše okolice, izstopa Festival Anabdi, ki je zasnovan kot kulturni, umetniški in glasbeni dogodek za vse generacije. Za prihodnje leto načrtujemo že deveto izvedbo festivala, ki bo na koprskih ulicah ponovno privabil številne obiskovalce. Zakaj Anabdi? Sv. Ana je zavetnica mesta in neprestano bdi nad Kopro in Koprčani. Verjamemo, da bdi tudi nad našim delom in da Središče Rotunda biva "pod njeno streho".

Zanima me vaše sodelovanje z ustanovami v Kopru in širše na Obali. Kaj meniš o vzdušju sodelovanja na tem prostoru, ki zaradi zgodovinskih razsežnosti deluje nekoliko razosebljeno, votlo, nehomogeno?

Z različnimi dejavniki v Kopru in širši okolici dobro sodelujemo, včasih je treba nekaj potrpljenja in prilagajanja, vendar se stvari odpirajo. Z dobro izdelano idejo ali koristnim programom redko naletimo na gluha ušesa. Res je, da je zaradi izgube tradicije in priseljevanja ta prostor veliko izgubil, po drugi strani pa nam to prinaša nove izzive in priložnosti. Če primerjamo, kakšno je bilo družbeno stanje pred desetimi leti in kakšno je danes, vidimo, da se stvari izboljšujejo. Nasta-

Vid Valič bere pravljico Plamenčki sreče

zgodovine, danes pa jih kroji sodobna funkcionalnost.

Res je. Domujemo v stavbi, ki ima raznoliko in navdihujočo zgodovino. Frančiškanski samostan s cerkvijo sv. Ane je bil od nekdaj močan dejavnik kulturne zgodovine in dediščine Istre. Stoletja je bil kraj srečevanja in kulturnega dogajanja v Kopru. Leta 1954 so bili v njegovih prostorih urejeni zapori, ki so v dotrajani zgradbi domovali vse do leta 2004, ko so se preselili na drugo lokacijo ob nakupovališčih. S tem da so zgradbo vrnili v last frančiškankom, se je začela tudi obnova samostanskega kompleksa, v katerem danes deluje tudi Središče Rotunda in Študentski dom Jadro. Dejavnosti, ki jih ponujamo, so raznolike in namenjene širši javnosti.

Primorski družbeni center je za Središče Rotunda lepa definicija. S čim vse se ukvarjate in kdo so ljudje, ki se srečujejo v vaših prostorih? Katera je tvoja vloga v njem?

V naših prostorih se srečujejo ustvarjalni ljudje – ljudje, ki so odprti za različna mnenja in si želijo sooblikovati družabno dogajanje v Kopru in širši regiji. Svojo vlogo vidimo v povezovanju ljudi z različnimi interesi, različnih generacij, poklicnosti in stališč. Obiskovalcem želimo ponuditi raznovrsten program aktivnosti, ki jim bo koristil v njihovem življenju.

treba gnesti, ji dodati soli in jo oblikovati, šele potem je postala zares dobra. Bila je kot drevo: nežna, a navdihujoča. Prva leta še ni obrodila dosti sadov, a bolj kot je odrasčala, bolj razvejena in rodovitna je postajala njena krošnja. Ljudje so počasi izvedeli za dober sad, ki ga daje. In danes je tu. Drugačnina, a hkrati enaka. Še vedno navdihujoča.

Prava zakladnica idej, ki se rojevajo v glavah petih prezaposlenih ljudi".

Ukvarjate se z različnimi področji, med katerimi so v prvi vrsti mladi. Kako delujete z njimi in kaj videvaš na obrazih primorske mladine? Je v mladih sploh še kaj "mladosti" ali so večinoma zaskrbljeni, v težavah in hkrati brezglavi, nerazmišljujoči?

Če v mladih ni začetiti mladosti, vsekakor ne gre za to kriviti njih – mladi so najbolj realen obraz družbenega stanja našega časa. Mladi so predvsem begajoči – prevelik pritisk informacij močno vpliva na oblikovanje posameznika. Z različnimi aktivnostmi jim poskušamo pomagati: mladim od 14. do 18. leta letos ponujamo druženje na brezplačnih delavnicah "Verjamem vase" in "Kul je vedeti, kaj želim", ki se oblikujejo

Literarni večer z Zoro Tavčar

naših glavah"...

Vsake stvari se lotimo z dobro voljo in optimizmom, saj le tako v življenju posameznika in tudi organizacije zmoremo največ. Res je, vse se začne in konča v naših glavah. Če smo aktivni in razmišljamo pozitivno, je mogoče skoraj vse. Hujšanje je še najmanjši problem!

nek Univerze na Primorskem je nedvomno pripomogel k temu. Prihajajo novi ljudje, ki si želijo delati in ustvarjati v tem prostoru, tako da me številni dejavniki navdajajo z velikim upanjem. Poudaril pa bi tudi to, da si želim večjega in načrtnega povezovanja s Slovenci, ki živijo v Italiji.

Jernej Šček

Draga mladine

GORICA Celjski škof msgr. Stanko Lipovšek o letu vere in škofovski sinodi

“Da bi odkrili lepoto krščanskega življenja”

Celjski škof msgr. Stanko Lipovšek se je oktobra letos udeležil tritedenske škofovske sinode za novo evangelizacijo v Vatikanu. Dne 8. novembra pa je v Gorici na t. i. predavanju za utrjevanje duha govoril o tem in o letu vere. V komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž ga je pozdravil dekan Karel Bolčina, ki je tudi orisal njegovo pestro življenjsko pot in ga med drugim opisal kot vnetega pastoralnega delavca, ki je veliko dobrega naredil na številnih področjih, od bogoslužja pa do cerkvene glasbe.

G. Karel Bolčina in msgr. Stanko Lipovšek

“Nova evangelizacija se uresničuje zlasti takrat, ko družina in župnija ustvarjata vstopna mesta, kjer bodo vsi žejni lahko zajemali žive vode in se okrepčali”.

življenjske moči in vitalnosti, znamenje delovanja Svetega Duha tudi v današnjem svetu. Nova evangelizacija pomeni bližati se, iskati, hoditi naproti ljudem, ki so se od vere oddaljili; jih iskati, kot išče pastir izgubljenih ovco. Nova evangelizacija želi pomagati kristjanom, ki so prešli zakramente, pa so se oddaljili; “teh je veliko med nami”. Da bi se spet srečali z Jezusom in odkrili lepoto krščanskega življenja. Ne gre za obnovo pastoralnih metod, ampak za novo gorečnost, misijonarsko vnemo, pripravljenost in odprtost za Kristusa, pripravljenost služiti bratom in sestram. Nova evangelizacija ustvarja vstopna mesta in kraje srečanja vse do “dvorišča poganov” (t. i. cortile dei gentili). Cerkev se uresničuje v škofiji, župniji, družini, v krajih, ker se lahko tudi oddaljijo, neverujoči in drugače verujoči srečajo z Jezusom in njegovim odrešenjem. Nova evangelizacija se rojeva tam, kjer se uresničuje binkoštni

dogodek Cerkev. Pripravljenost in veselje do oznanjevanja evangelija se srečujeta tudi z nasprotovanji, saj so sile teme vedno na delu “kot rjoveč lev”. In vendar, zakaj oznanjati? Imamo sploh to pravico, se je vprašal msgr. Lipovšek. Zmotno je oznanjati s silo, nekaj vsiljevati, toda predložiti evangeljsko resnico o Jezusu Kristusu ob brezpogojnem spoštovanju svobodne odločitve nikakor ni napad na versko svobodo, temveč spoštljiv poklon pred resnico, ki jo oznanjamo. Najprej moramo biti prepričani mi sami, “ta zavest o prepričanju nas mora nanovo prevzeti in navdušiti, da bomo živeli in oznanjali. To je nova evangelizacija”, močno prepričanje, ki ga izžarevamo. Kot je rekel bl. Slomšek: “Če hočeš drugega vneti, moraš najprej sam goreti”. Jezus je v svoji zvestobi Bogu in človeku učinkovito znamenje, kako res živeti in rešiti naše življenje, da bi našli pot, ki vodi “k resničnemu smislu, k polnosti in sreči, k resničnemu počlovečenju in pobožanstvenju”. To lahko uresniči samo Jezus Kristus. V njem se združujeta nebo in zemlja, Bog in človek, čas in večnost, sedanjost in prihodnost, vidno in nevidno. “To je vesela vest, ki jo oznanjamo z veseljem, predanostjo in prepričanjem”. Leto vere želi biti vabilo in pomoč ljudem našega časa, da bi na novo odkrili lepoto in moč naše vere, se osebno srečali z Jezusom. Papež nas vodi, da bi se vračali k

vodnjaku, kjer bi zajemali živo vodo odrešenja. Svet in človeštvo doživljata veliko sprememb, Cerkev ima pa nalogo, da dogajanja budno spremlja in skuša odgovarjati na znamenja časa v duhu evangelija. “Škofovska sinoda o novi evangelizaciji in letu vere sta in želita biti odgovor Cerkev na to dogajanje”. Na sinodi so skupno ugotavljali, da stanje ni tako mračno, ker božje stvarstvo na vsakem koraku razodeva močnost in veličino Boga stvarnika. Ne smemo dovoliti, da se sol pokvari in da se svetilke postavljajo pod mernik, pravi papež v apostolskem pismu Vrata vere. Leto vere naj razpiha žerjavico, ki jo tu pa tam že prekrija pepel verske odtujenosti in mlačnosti, da bi znova zagorel ogenj Sv. Duha, ki naj prinese novo življenje. Pastoralno delo bomo obogatili, če bomo vzeli v roke dokumente Drugega

vatikanskega koncila, ki vsebujejo veliko bogastvo. “Veliko nam pomaga tudi katehizem katoliške Cerkev, ki nam razodeva, da naša vera ni neka teorija, ampak novo življenje v Jezusu Kristusu”. Kljub vsem težavam ostajata “družina in župnija privilegirani kraj, kjer se človek uvaja v krščansko življenje in se uresničuje nova evangelizacija”. Bog lahko stori, da sredi puščave začno izvirati vode! “Tudi v puščavi sodobnega življenja se lahko pojavi nekaj novega: družine, ki so odkrile zaklad, pot lepega družinskega življenja”, tudi vrednoto in pomen večjega števila otrok. “Ti naj bodo sedaj luč, kvas in sol zemlje. To je nova evangelizacija. Družini naj pomaga župnija: v njej se uresničuje temeljno odrešenjsko poslanstvo Cerkev, ki je oznanjevanje, bogoslužje in diakonija, služba bližnjemu”. Nova evangelizacija se uresničuje zlasti takrat, “ko družina in župnija ustvarjata vstopna mesta, kjer bodo vsi žejni lahko zajemali žive vode in se okrepčali”. Izzivi za prihodnost so v tem, “da se namesto aktivizma in servisiranja obredov vedno znova vračamo od lupin k jedru, k viru, k Božji besedi, ki osebni in skupni molitvi kot temeljnemu izkustvu srečanja z Jezusom”. Veliko tega se že uresničuje, veliko pa bo treba še postoriti, in to na več ravneh. Edina pot pa je dialog, “druge poti ni”!

DD

Molitev v današnjem času

Češčenje nadnaravnega in naravnega

Zadnje čase v sedanjem razkristjanjenem svetu pri ljudeh, ki razmišljajo, vedno znova prihaja na dan potreba po stiku z Nadnaravo. Ta stik se kaže v najrazličnejših oblikah, ki jih redno zasledimo v naših časopisih in najavlja meditativne večere, joga, zen, duhovno pomiritev, notranjo sprostitve ...

V ozadiju vsega tega pa je tudi češčenje nekoga ali nečesa. To češčenje je lahko češčenje samega sebe, ko se skušam obvladati z neko koncentracijo ali se potopiti v svet, ki je drugačen od realnega. Velikokrat se govori o umiritvi, sprostitvi, celo duhovni potopitvi. Ljudje, ki zahajajo na takšno srečanja, pravijo, da si hodijo tja “polnit baterije”. Čeprav ta izraz uporabljajo tudi nekateri duhovni pisatelji, je krščanskemu načinu izražanja tuj. Kristjan se umiri, ko se udeleži kakega verskega dogodka, v njem sodeluje in je nanj tudi pripravljen, to pomeni, da prihaja tja s čisto vestjo. Od takšnega do-

molitev je tista, ki nas na poseben način poveže in tudi duhovno obogati, čeprav se velikokrat tega sploh ne zavedamo. Marsikoga moti, da se molitev poudarja brez poglobljene razlage. Ljudje si velikokrat predstavljajo molitev kot izgovorjanje obrazcev, iz tega pa zelo hitro – od začetka pa sploh – prihaja do “drdranja”, ki se marsikomu upre.

Molitev je predvsem človekova naravnost na Boga in na ljudi. Radi poudarjamo, da je molitev pogovor z Bogom, česar se velikokrat sploh ne zavedamo (v hrupu življenja tudi ne slišimo), zato se je treba truditi, da naša zunanja molitev dobi stik z notranjostjo. Prav tako je molitev spoštljiv in odgovoren odnos do vsake stvari in do vsega ustvarjenega. Bog nam je dal zemljo in vse na njej v upravljanje, zato je vestno ravnanje z vsem tem komunikacija z Bogom. To nam potrjuje Jezusova prilika o talentih. Pozabljamo, da je vsaka molitev na poseben način svatba med Bo-

godka odhaja okrepljen in pomirjen – duhovno obogaten. To je nekaj drugega, kot če obiščemo kak kulturni dogodek. Ta nas lahko tudi duhovno obogati, vendar ne na tak način kot religiozni dogodke. Versko zbiranje, ki ga kristjani navadno imamo in nam ga podarja Bog, je vedno prepleteno z najrazličnejšimi oblikami molitve. Po tem se razlikujemo od drugih podobnih srečanj in zbiranj, ki nimajo verskega nadiha. Prav

gom in človekom. Če bi vstopili v molitev brez osebnega žara, naše želje, brez osebne vere, mogoče celo s prikriti mislijo, da je to pač nekaj, kar je, zame pa nepotrebna dolžnost, da ne bi bilo kaj narobe v okolju, kjer sem, ali celo pod prisilo, potem bo takšna molitev v človeku ustvarjala slabo, krhko vero. Takšna vera pa je povod za slabo ali nikakršno ljubezen, bodisi v zakonu, družini ali družbi. Slaba ljubezen pa je vedno spodbujala slabo delovanje. Na to nas opozarjajo znani reki: “Kakor moliš, tako veruješ”. Ali: “Brez molitve je vera mrtva”. Še huje: “Brez molitve je vernik mrtev”. Obenem pa ne smemo pozabiti: “Vera brez del je mrtva, skozi dela pa se razkriva človekova vera”. Ob tem spoznavamo, da tisti, ki dejansko ponižno molijo, združujejo Boga in naša dela. Obenem tako postaja molitev prostor, kjer se zemlja in svet dopolnjujeta in “vstopata drug v drugega” in tako človeka osrečujeta.

Ambrož Kodolja

Duhovnjija sv. Ivana v Gorici

Zahvalna nedelja in praznovanje 40-letnice

V slovenskem pastoralnem središču sv. Ivana v Gorici so številni verniki – med njimi je bilo res veliko otrok in mladih – v nedeljo, 11. novembra, obhajali zahvalno nedeljo. Skupno z g. Marijanom

Markežičem in msgr. Cvetkom Žbogarjem so se pri maši Bogu zahvalili za vse dobro, kar vsak dan prejemo. Župnik je v homiliji spodbudil prisotne, naj si prizadevajo, da bi bilo med nami več dobrote in hvaležnosti.

gledamo na naše delovanje v svetu in “pričakujemo nova nebesa in novo zemljo, v katerih biva pravičnost” (2 Pt 3,13; prim. Raz 21,1).

15. Ob koncu svojega življenja je apostol Pavel učenca Timoteja prosil, naj si “prizadeva za vero” (prim. 2 Tim 2,22) enako zavzeto kot takrat, ko je bil še mlad (prim. 2 Tim 3,16). To povabilo je namenjeno tudi vsakemu izmed nas, da se v veri ne bi polenili. Vera je življenjska spremljevalka, ki omogoča, da z vedno novim pogledom opazimo čudovita dela, ki jih Bog dela za nas. Pozorna je na znamenja časov v današnjem zgodovinskem trenutku in vsakega izmed nas vodi k te-

“Konec koncev je človek človeku največji Božji dar”; prositi, podariti in zahvaliti se pa so “prabesede človeškega sožitja”. Po slovenski Zahvalni pesmi je g. Marijan napovedal, da bo 25. novembra

ob 10. uri zahvalna maša za 40 let duhovnije. Pri somaševanju, ki ga bo vodil upokojeni nadškof msgr. Dino De Antoni, se bodo namreč spomnili 24. oktobra 1972, ko je nadškof Cocolin ustanovil dušnopastirsko središče za goriške Slovence. Dan prej, 24. novembra, ob 16. uri, pa se bo nadškof msgr. Karel Redaelli v avditoriju Fogar na Verdijevem korzu srečal z družinami; govoril bo na temo: *Vloga družine pri prvem oznanilu vere.*

Apostolsko pismo papeža Benedikta XVI. (7)

Vrata vere

Vera brez ljubezni ne prinaša sadov, ljubezen brez vere pa bi bilo občutje, nenehno prepuščeno dvomu. Vera in ljubezen ne moreta ena brez druge, tako da ena omogoča drugi, da izpolni svojo pot. Številni kristjani namreč svoje življenje z ljubeznijo darujejo tistemu, ki je sam, zapostavljen ali izključen, “kakor da Boga ni”. Nova evangelizacija pomaga pri uresničevanju misijonskega poslanstva Cerkev, je izraz njene

ki prosijo naše ljubezni, prepoznamo obličje vstalega Gospoda. “Kar koli ste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili” (Mt 25,40). Te njegove besede veljajo kot nepozaben opomin in trajno povabilo, naj ljubezen, s katero On skrbi za nas, darujemo naprej. Vera omogoča, da prepoznamo Kristusa, njegova ljubezen pa nas vodi k temu, da mu priskočimo na pomoč vsakokrat, ko na življenjski poti in sam postane naš bližnji. Okrepljeni z vero polni upanja

mu, da bi postal živo znamenje prisotnosti Vstalega v svetu. Svet danes še posebej potrebuje verodostojno pričevanje tistih, ki imajo z Gospodovo Besedo razsvetljen um in srce in ki so za hrepenenje po Bogu in resničnem življenju brez konca sposobni odpreti tudi um in srce drugih ljudi. “Molite, da bi se Gospodova beseda širila in povečevala” (2 Tes 3,1). Naj to leto vere okrepiti odnos s Kristusom Gospodom, kajti samo v Njem sta gotovost za pogled in prihodnost ter zagotovilo pristne in trajne ljubezni. Besede apostola Petra dokončno osvetljujejo vero: “Bodite tega veseli, čeprav morate zdaj nekaj časa trpeti v raznih preizkušnjah,

da bo preizkušnost vaše vere veljala več kakor zlato, ki je minljivo, pa se v ognju preizkuša, vam v hvalo, slavo in čast, ko se bo razodel Jezus Kristus. Njega ljubite, čeprav ga niste videli. Verujte vanj, čeprav ga zdaj ne vidite, veselite se v neizrekljivem in poveljanem veselju, ko dosegate namen svoje vere, namreč odrešitev duš” (1 Pt 1,6–9). Krščansko življenje ima izkušnjo veselja in trpljenja. Koliko svetnikov je doživelo to samoto! Koliko vernikov se tudi v našem času čuti preizkušane zaradi molka Boga, medtem ko bi si želeli prislusniti njegovemu tolažilnemu glasu! Življenjske preizkušnje omogočajo razumevanje skriv-

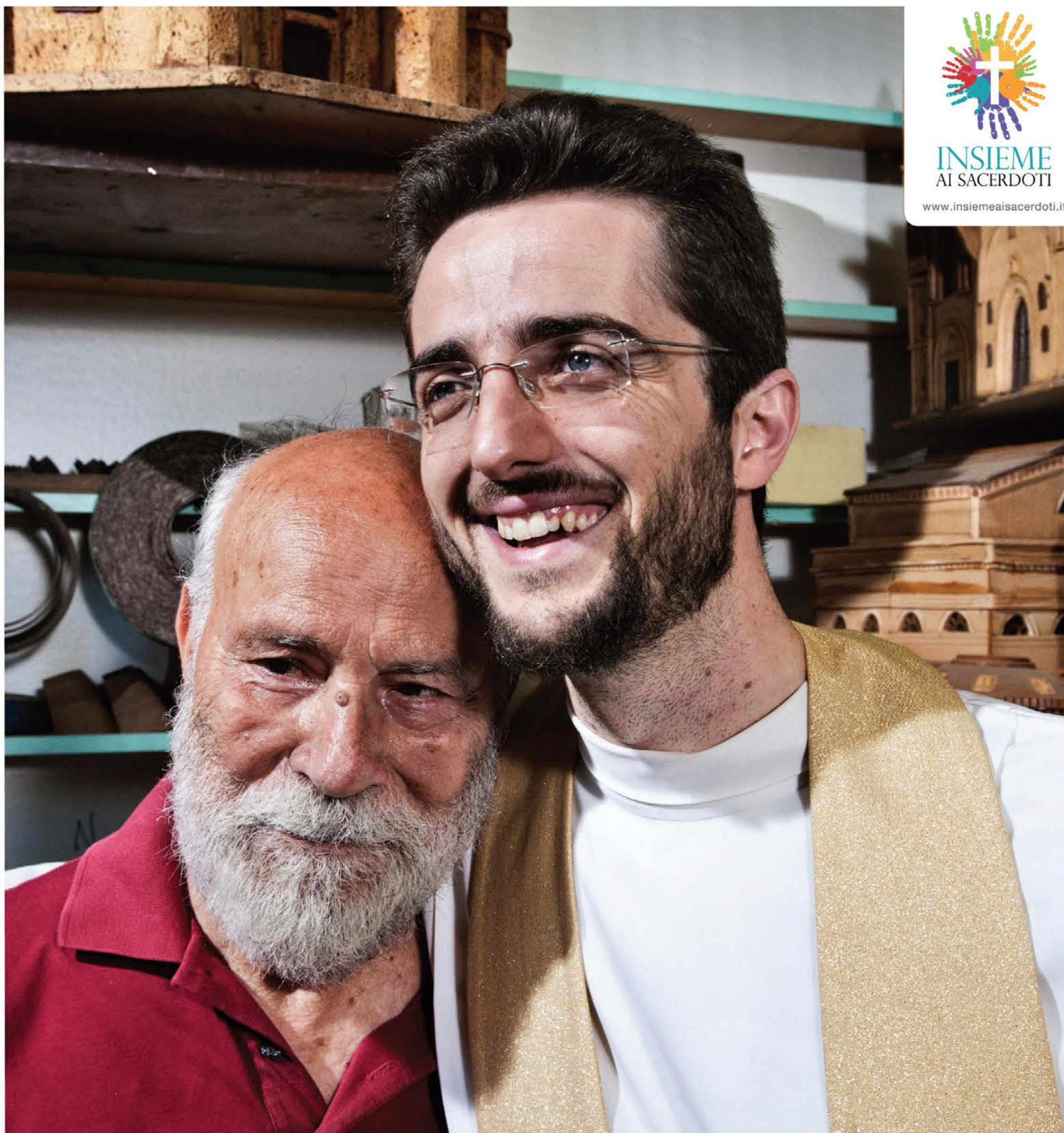
nosti križi in soudeležbe pri Kristusovem trpljenju (prim. Kol 1,24), hkrati pa so uvod v veselje in upanje, kamor vera vodi: “Močan sem tedaj, ko sem slaboten” (2 Kor 12,10). S trdno gotovostjo verujemo, da je Gospod Jezus porazil zlo in smrt. S tem varnim zaupanjem se izročamo Njemu. On, ki je prisoten sredi med nami, premaguje Satanovo moč (prim. Lk 11,20). Cerkev, vidna skupnost njegovega usmiljenja, pa ostaja v Njem kot znamenje dokončne sprave z Očetom. Ta milostni čas izročamo Božji Materi, ki jo blagrujemo, ker je “verovala” (Lk 1,45).

/ konec
Besedilo je prevedel P. J.

INSIEME
AI SACERDOTI

www.insiemeaisacerdoti.it

SKUPAJ Z DUHOVNIKI, SKUPAJ Z NAJŠIBKEJSIMI.

Včasih sami, včasih skupaj s številnimi drugimi, so škofijski duhovniki vedno na strani najšibkejših, zraven pozabljenih. Jih je 37.000 in vsak dan oznanjajo evangelij ter tako nudijo ljubezen, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov. Darove prejema Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovščine in jih razdeli vsem duhovnikom, predvsem tistim, ki delujejo v najrevnejših skupnostih in lahko torej računajo na radodarnost vseh ljudi. **DAROVI ZA NAŠE DUHOVNIKE. PODPORA MNOGIM ZA DOBRO VSEH.**

Svoj prispevek lahko daruješ na 4 načine:

- z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009
- s kreditno kartico: v sklopu mreže CartaSi s klicem na brezplačno številko 800.82.50.00 ali prek portala www.insiemeaisacerdoti.it
- z bančnim nakazilom v najpomembnejših italijanskih bankah
- neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovščine v vaši škofiji.

Dar je odtegljiv:

Kdor želi, lahko pri izračunu davčne osnove za izračun davka od dohodkov fizičnih oseb IRPEF in njegovih dodatkov odtrga od svojih skupnih dohodkov darove, nakazane Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovščine, do maksimalnega zneska 1.032,91 evra na leto.

Več informacij lahko najdeš na spletni strani www.insiemeaisacerdoti.it

Kratke

Nastop pesnikov v goriški knjižnici ter posvet o manjšinski književnosti

V okviru mednarodne konference Perspektive manjšinskih literatur, ki je bila v četrtek in petek, 8. in 9. t. m., v Gorici, v Tumovi dvorani SLOV. I. K. -a, je bil uvodni večer posvečen pesniški besedi iz naših krajev.

Na pobudo Slovenskega društva za primerjalno književnost, Fakultete za humanistiko Univerze v Novi Gorici in Slovenskega izobraževalnega konzorcija (Slovik) so se v Feiglovi knjižnici zbrali Marko Kravos, Andrej Kralj, Marina Cernetig, David Bandelj ter Jurij Paljk, ki so spregovorili o temi Manjšinska književnost danes in jutri - Kaj o tem pravi poezija? Pesniki so prebrali nekaj svojih pesmi, predvsem pa spregovorili o sedanjem stanju dojemanja poezije in o dejstvu, da je pojem "zamejskosti" danes presežen, kot so tudi govorili o specifični poeziji pri nas. Na večeru, ki se ga Goričani dobesedno niso udeležili, prisotnih pa je bilo več ljudi iz okoliških vasi in Nove Gorice, se je jasno tudi slišalo, da pesniških zbirk ni dovolj samo izdati, ampak je z njimi treba najti pot do bralcev.

Prof. Marija Pirjevec Paternu iz Trsta je na študijskem posvetu spregovorila o temi Vprašanje regionalizma in univerzalizma v Rebulovi prozi, Katia Pizzi iz Londona o temi Tržaška književnost med Slovenijo in Italijo: primer neuresničene transkulturalnosti?, Andrej Leben iz Gradca je razčlenil temo Slovenska literatura na avstrijskem Koroškem - manjšinska ali regionalna?, Denis Poniž iz Ljubljane je imel predavanje z naslovom Izkoreninil se bom, Silvija Borovnik iz Maribora je spregovorila o v nemščini napisanem romanu Angel Pozabe Maje Haderlap, Barbara Pregelj (Nova Gorica, Koper) je spregovorila o temi Pogled navzven. Književnost Slovencev v Italiji pa so obravnavali v tretjem sklopu Ana Toroš iz Nove Gorice s predavanjem 'Triestinita' in tržaškost, Bogomila Kravos je spregovorila o zavedanju o lastni medkulturalnosti na primeru Josipa Tavčarja na stičišču kultur in David Bandelj, ki je svoj strokovni pogled namenil najsodobnejši beneški poeziji.

Kulturni dom / Dokumentarna razstava o azbestu

V galeriji Kulturnega doma v Gorici je na ogled do petka, 16. novembra 2012, dokumentarna razstava Asbestos - Stvarnost, ki ne pozna meja. V projektu "Reportage amianto FVG", katerega zametki segajo v leto 2009, so nastale knjiga, fotografska razstava in didaktična sekcija. Projektne dejavnosti so potekale na ravni dežele FJK, vključno z raznimi srečanji in razpravami o temi azbesta. Projekt ponuja priložnost za primerjavo pomembnega dela, ki so ga opravili različne ustanove in društva v Furlaniji Juljski krajini, s stvarnostjo v sosednji Republiki Sloveniji.

Videm / Dobrodelni koncertni večer v spomin na dr. Mirka Špacapana

Dr. Manuela Quaranta Špacapan v sodelovanju z združenjem Cure Palliative Mirko Špacapan-Amore per sempre-Onlus prireja v spomin na moža dr. Mirka Špacapana (20. 11. 1953-23. 11. 2007), v soboto 24. novembra 2012, dobrodelni večer z nabirko prispevkov za onkološki oddelek videmske bolnišnice in za hospic v kraju Torreano di Martignacco, ki je namenjen hudim onkološkim bolnikom. Med sv. mašo, ob 19. uri, v cerkvi sv. Andreja apostola v Vidmu bo MePZ Podgora pod vodstvom Petra Pirha izvajal Mašo za očeta Bogomirja, ki jo je spisal Mirko Špacapan v spomin na svojega očeta. Po maši, ob 20. uri, bo isti zbor imel koncert slovenskih nabožnih pesmi.

Kraljična z ledenim srcem med malčki v sovodenjski knjižnici

V sovodenjski knjižnici je bilo v četrtek, 8. novembra 2012, v nizu srečanj, ki jih knjižnica prireja pod pokroviteljstvom Fundacije Goriške hranišnice, srečanje s pisateljico Marizo Perat in z ilustratorko Danilo Komjanc, ki sta predstavili knjigo Kraljična z ledenim srcem; knjiga je izšla pred leti pri Goriški Mohorjevi družbi. Malčki iz otroškega vrta so najprej prisluhnili avtorici Marizi Perat, ki jim je povedala zgodbo o dečku Janku, ki je rešil nesrečno kraljično iz ledenega oklepa, nato pa je ilustratorka Danila Komjanc otroke navdušila s svojimi izvirnimi ilustracijami. Najprej jim je pokazala lepe velike ilustracije, ki jih je pripravila za izid knjige, in jim opisala vso pot, ki jo ilustracija opravi, da iz risbe na papirju preide v knjigo, nato pa je s črnim flomastrom ustvarila na velikem belem listu dve novi risbi, ki so ju otroci nesli v vrtec, da ju bodo kar sami pobarvali.

Veselo martinovanje društev iz Laškega
Lep izlet in srečanje z beneškimi rojaki

Letošnje martinovanje društev SKRD Jadro in SKRŠD Tržič ter ŽePZ iz Ronk je bilo v Terski dolini, kjer izvira reka Ter, ki se izliva v Sočo v Laškem v bližini Pierisa, v občini Škocjan ob Soči. Ob tej lepi priložnosti so se člani omenjenih društev srečali s predstavniki Centra za kulturne raziskave iz Barda, ki ga je ustanovil l. 1968 kulturni delavec

Viljem Černo. Čeprav so se nekateri odpovedali izletu zaradi napovedi gredga vremena, se je lepa skupina izletnikov iz Laškega odpravila v nedeljo, 11. novembra, v ta najbolj vzhodni del Beneške Slovenije ob vznožju Juljskih Predalp v porečju deročega Tera in njegovih pritokov, ki jih imamo za del Posočja. Po postanku v Njivici - Vedronzi so se nastavili fotografskemu aparatu

Ob 25-letnici smrti Viktorja Prašnika
Širokosrčnemu človeku in vnetemu
kulturniku v spomin

V sredo, 21. novembra 2012, bo minilo 25 let, odkar je nepričakovano končalo biti plemenito srce Viktorja Prašnika (1919-1987), izredno dobrosrčnega človeka in zavzetega soustvarjalca kulturnega življenja na Goriškem, predvsem pa velikega prijatelja vseh, ki so ga poznali. Dr. Kazimir Humar je v Novem glasu, 26. novembra 1987, pomenljivo naslovil članek ob njegovi smrti *Prijatelju Viktorju Prašniku v spomin*. Gospod Viktor, tako smo ga vsi imenovali, je bil res velik prijatelj vseh in je božjo zapoved ljubi svojega bližnjega kot samega sebe še nadgradil, saj je prijatelje in znance ljubil bolj kot samega sebe. Njegova krojaška delavnica na Travniku - po poklicu je bil namreč krojač, čeprav si je želel še šolati in postati duhovnik, a revna mati mu z delom dninarice ni mogla ustreti željam - je bila zbirališče za vse znance in zavetišče vsem njegovim cerkljanskim rojakom, ki so prišli po nakupe v Gorico ali po kak nasvet. Zmeraj nasmejan in prisrčen je vsem z veseljem ustregel, če je le mogel. Tudi otroci smo ga imeli zelo radi. Dobro smo ga poznali tudi kot talentiranega ljubiteljskega igralca v dramatičnih, pa tudi komedijskih vlogah. Kolikokrat smo se prešerno nasmejali ob dovtipih, ki jih je v humornih monologih, katere je sam sestavil, stresal iz rokava ob pustnih nastopih v Katoliškem domu. Le on je znal s tako ljubeznivo očetovsko držo upodobiti sv. Miklavža. Mi večji otroci, ki smo nastopali kot njegovo angelsko spremstvo, smo vedeli, da je na

odru v Miklavževi preobleki g. Viktor, pa vendar se nam je zdelo, da stoji ob nas res pravi sv. Miklavž, obsijan od nebeške sreče. Na obrazu g. Viktorja je pač vedno izžareval odsev njegovega velikodušnega srca. Ne pomnim, da bi bil kdaj jezen ali da bi iz nje-

govih ust slišala kdaj kako žaljivo besedo, čeprav sem ga spoznala, ko sem bila še čisto v rosnih otroških letih. Velikokrat je prihajal k našemu očetu Cirilu, tudi v družbi g. Mirka Fileja, ker so se pač menili o Katoliškem domu, njegovem upravljanju ... Včasih pa so se zbrali, da bi zaigrali na violine, saj je g. Filej takrat načrtoval ustanoviti godalno skupino. G. Viktorja Prašnika je usodna možganska kap doletela na Placuti, medtem ko se je pripravljal na predstavitev Bratuževih pesmaric

v Katoliški knjigarni. Takrat je bil namreč predsednik Slovenskega katoliškega prosvetnega društva Mirko Filej, ki je bilo zelo aktivno in je pogosto pripravljalo predavanja, predstavitev knjig in še marsikaj. Ob svojem odhodu v onstranstvo je pustil veliko praznino, ne samo v domačem krogu, kjer je po desetih letih zakona za vedno zapustil ženo Mirjam Obljubek, ampak na splošno v kulturnem življenju na Goriškem in v prijateljskih krogih. Povsod se je razdal. Bil je v vodstvu Zveze slovenske katoliške prosvete, od vsega začetka je bil v odboru Katoliškega doma. Skrbno je pomagal v upravi Katoliškega glasa. Sploh je bil aktiven pri vseh kulturnih organizacijah v katoliških krogih do zadnjega trenutka svojega življenja, saj ga je Bog poklical prav sredi dela. G. Viktor je bil tudi izvrsten pevec. Imel je lepo izoblikovan, topel tenorski glas. Ko je g. Filej prišel na Goriško in ustanovil zbor, je bil g. Viktor "med prvimi pevci zbora in mu ostal zvest še po profesorjevi smrti", je zapisal dr. Humar v omenjenem spominskem članku. Ko so po Filejevi smrti zasnovali zbor z njegovim imenom, se je takoj pridružil pevcem in z njimi pel do smrti. Bil je stalni pevec na koro cerkve sv. Ignacija, kjer je žlahtnil petje pri slovenski službi božji ob devetih. Na oljčno nedeljo ni nikdar manjkal pri petju ganljivega Kimovčevega pasijona. V mladih letih mu ni bilo lahko, v

vojnem času tudi ne. Ker ni hotel ne k Nemcem ne domobrancem ne partizanom, se je za nekaj časa pridružil četnikom. Nekaj časa so ga Nemci imeli tudi zaprtega v Ljubljani. Marsikaj je povedal, da ni nikoli streljal, saj je tudi med vojno, v vojaški suknji, opravljal svoj krojaški poklic. Poudariti moramo, da je bil nad vse goreč kristjan. Vero so mu posredovali mati Katarina in cerkljanski duhovniki. V Gorici je bil predsednik fantovske Marijine kongregacije, ki jo je ustanovil g. Mirko Mazora, kaplan na Travniku. Prav tam je bila tudi njegova pogrebna maša 23. novembra 1987 ob izjemni udeležbi ljudi. Na koro so mu peli pevke in pevci pod vodstvom Zdravka Klanjščka. Somaševalo pa je, kot poročata g. Humar in g. Jože Jurak, dvajset slovenskih duhovnikov. Poslovilne besede mu je v homiliji namenil dr. Humar. Ob njegovi krsti je spregovorila vrsta predstavnikov družbenopolitičnih in kulturnih krogov. Mnogi so ga pospremili na glavno goriško pokopališče, kjer je obrede opravil dr. Oskar Simčič. Pevci zbora Mirko Filej so mu zapeli v slovo. Od tedaj počiva ob mami in čaka na vstajenje. Verjamemo, da se že veliko časa veseli v družbi svetnikov. V zavesti tistih, ki smo ga poznali, pa ostaja izjemno svetel in hvaležen spomin nanj in na delo, ki ga je nesebično opravljal med nami. Maša zadušnica ob 25-letnici njegove smrti bo v četrtek, 22. novembra, ob 18. uri v cerkvi sv. Ivana v Gorici.

Iva Koršič

Tradicionalni župnijski praznik v Sovodnjah

Lepo so počastili zavetnika sv. Martina

V nedeljo, 11. novembra 2012, je bil v Sovodnjah ob Soči velik praznik, saj je župnijska skupnost obhajala zahvalno nedeljo, ki je obenem tudi praznik župnijskega zavetnika sv. Martina škofa. Navezanost župljanov na to navado je potrdila številna prisotnost vernikov pri sv. maši, ki jo je daroval sovodenjski župnik, dekan Karel Bolčina. Prijetno presenečenje pa je bila velika skupina otrok, ki se zbirajo pri verouku in so za ta praznik pripravili nekaj priložnostnih

pesmi in tako skupaj z ženskim cerkvenim pevskim zborom olepšali evharistično bogoslužje. Pri darovanju so otroci pri-

nesli na bogato okrašen oltar nekaj svojih šolskih potrebščin, ki jih bo dekanjska karitas dala družinam v stiski.

Župnik Karel Bolčina se je v pridigi navezal na zavetnika sv. Martina in podčrtal, kako je ta

pogum v oznanjevanju evangelija sredi družbe, ki temu ni bila naklonjena, je prisposoba današnjih časov in vprašati se moramo, kako mi kot kristjani to počenjamo. Ali se pozna, da smo krščeni in živimo po izročilu Cerkve? Župnik Karel je ob koncu še podčrtal, da župnijsko življenje ni toliko odvisno od dobrega župnika ali dobrega pastoralnega načrta, ampak od molitve. Kjer zmanjka molitve, tam se vse poruši. Zahvalna sv. maša se je končala z branjem zahval, ki so jih napisali otroci, in s slovesno zahvalno pesmijo. V prostorih sovodenjskega Kulturnega doma je sledil blagoslov pridelkov in kmečkih strojev ter vozil. Kulturno društvo Sovodnje je priredilo razstavo in prodajo domačih izdelkov. V zunanjih prostorih pa so delili tradicionalno divjačino s polento. Res škoda, da je ta lepi praznik nekoliko skalilo slabo vreme. /JČ

ob izviri reke pod vrhovi golih Muzcev, ki jih je kot okoliških sedem vasi občine Barda dobro stresel potres l. 1976. Ogedali so si vaški etnografski muzej v spremstvu prof. Černa, ki je skrbnik tega muzeja od leta 1973. Nato so se udeležili sv. maše, pri kateri so bile molitve tudi v tersetnem narečju. Med obredom je igrala japonska violinistka Rike Murata, ki stanuje v Viškorski. Kosit so šli v bližnjo vas Zavarh (Villanova), in sicer v gostilno blizu vhoda v znamenite jame. Na glavnem vaškem trgu raste starodavna lipa, ki spominja na čase, ko so se pod njo domačini srečevali in se pogovarjali o skupnih in domačih zadevah. Po

postanku v tej vasi so se izletniki odpeljali še na orgelski koncert v Bardu. Tu jim je del svojega klavirskega znanja posredoval glasbenik Dalibor Miklavčič iz Ljubljane, ki poučuje in koncertira po vsej Evropi. Zaigral je tudi na stari dragoceni klavir Nacchini iz l. 1743, ki so ga rešili izpod ruševin po potresu in ima sedaj svoj prostor v domači cerkvi sv. Jurija. Gostje so prevzeti poslušali skladbe iz 16., 17. in 19. stoletja raznih slovenskih in drugih tujih avtorjev. Glasbenik je pripravil tudi prijetno

presenečenje, saj je zaigral improvizacijo ob branju poezije v terščini "Nuou sviat" Viljema Černa. Večer se je končal v bližnji

dvorani Centra ob kostanju in dobrotah, ki so jih gostom iz Laškega ponudili člani Centra za kulturne raziskave iz Barda.

Ob izviri reke Ter

Prosvetno društvo Štandrež

Obračun enoletnega kulturnega dela

Prosvetno društvo Štandrež ima vsako leto občni zbor, na katerem pregledajo opravljeno delo, začrtajo smernice za novo sezono in obnovijo odbor. Letos je bil 6. novembra v prostorih župnijske dvorane Anton Gregorčič. Občnega zbora so se udeležili, poleg članov, tudi predstavniki drugih društev in organizacij. Po uvodnem posegu predsednika Marka Brajnika, ki se je zahvalil vsem, ki so bili aktivni pri društvenem delovanju, smo prisluhnili tajniškemu poročilu, iz katerega je razvidna bogata društvena dejavnost, ki sega na

razna področja. Največ angažiranosti je zahtevala dramska dejavnost, saj so bile v enem letu dve premierni uprizoritvi in ponovitve treh predstav iz prejšnje sezone. Komedija *Zbeži od žene* je zabeležila 46 ponovitev. Premiera veseloigre *Cvetje hvaležno odklanjamo* je bila 28. januarja 2012 v župnijski dvorani Anton Gregorčič. Delo je režiral Jože Hrovat. Po uspešni premieri so igralci komedijo ponovili v Štandrežu, Biljah, Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, kjer so sodelovali v nizu komedij ljubiteljskih gledaliških skupin *Iskrivi smeh na ustih vseh*, v

Jamljah, Štanjelu, Kanalu, Bukovici, Kranjski Gori in Visokem pri Kranju. Matej Klanjšček je na Linhartovem srečanju prejel nagrado za najboljšo glavno moško vlogo. Na 8. Festivalu v Pekrah pri Mariboru je prestava *Zbeži od žene* prejela nagrado za najboljšo režijo ter nagrado za najboljšo predstavo po izboru publike. V poletnih mesecih so večkrat uprizorili razne krajše vedre igre. Na Prazniku špargljev so postavili na oder enodejanko *Čiri-čiri*, večkrat so ponovili enodejanko *Čudno bolezen* in *Gremo v teater*. Nekateri člani skupine so sodelovali pri opereti *Pomladanska parada* v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž. Društvo je pripravilo za svoje zveste obiskovalce tudi abonmajsko sezono s petimi predstavami raznih ljubiteljskih gledaliških skupin, predvsem iz Slovenije, s katerimi sodeluje štandreaška dramska skupina. V poletnem času je na prostem ob župnijski dvorani nastopilo pet gledaliških skupin v programu *Gledališče pod zvezdami*. Za gledališko dejavnost sta bila

posebno angažirana Božidar Tabaj in Vanja Bastiani. O zborovski dejavnosti sta poročala Cristina Marussi in David Vižintin. Zbor je pod vodstvom Mojce Sirk sodeloval na Cecilijanki, na Primorski poje v Hrpeljah, na božičnem koncertu v goriški stolnici, na Prešernovih proslavah v Štandrežu, Mirnu in Selu. Mešani zbor je pel ob Dnevu miru v Štandrežu in ob odprtju obnovljenega trga v Štandrežu. Nekaj pevcev je sodelovalo pri opereti *Pomladanska parada*. Izvedli smo tudi za nekaj problemov, s katerimi se zbor sooča. Nekateri izkušeni pevci so zbor zapustili in tudi tisti, ki so skrbeli za korepeticije. To je zbor ošibilo; nove mlade moči se s težavo vključujejo vanj, saj so preobremenjene z različnimi dejavnostmi, poleg seveda šolskih obveznosti. Prosvetno društvo je pripravilo tudi več drugih prireditev. V sodelovanju z društvom Stanko Vuk iz Mirna in Orehovelj je pripravilo Prešernovo proslavo, v kateri je v vlogi pesnika prepričljivo nastopil Matej Klanjšček. Bogat kulturni program je bil tudi na *Prazniku špargljev* pod lipami župnijskega parka. Društvo je priredilo dva večdnevna izleta: v spomladanskem času v Švico in Liechtenstein, jeseni pa v Toskano. O izletih smo lahko občudovali lepe fotografske posnetke. Z več kioski je bilo prisotno na prireditvi *Okusi ob meji* in na Martinovo je pripravilo prijetno druženje.

Martinovanje v Štandrežu

Kot je že večletna tradicija, so se na Martinovo soboto zbrali številni člani in prijatelji društva Štandrež na družabnem srečanju, ki je bilo v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič. Izkušeni kuharji, z Jordanom na čelu, so poskrbeli, da je bila tradicionalna ajdova polenta v okusni omaki in da so se prilegle tudi druge dobrote. Vesela družina se je več časa zadržala v župnijskih prostorih tudi ob lepih fotografskih posnetkih Viktorja Selve. Letos je bilo na Martinovanju več mladih družin in veliko otroškega živžava. Na martinovo nedeljo so štandreaški igralci zaigrali v Slovenskem Narodnem gledališču v Novi Gorici komedijo *Cvetje hvaležno odklanjamo* in pogostili številne prisotne s tipičnimi Martinovimi dobrotami.

Dobrodošla novost v publikaciji

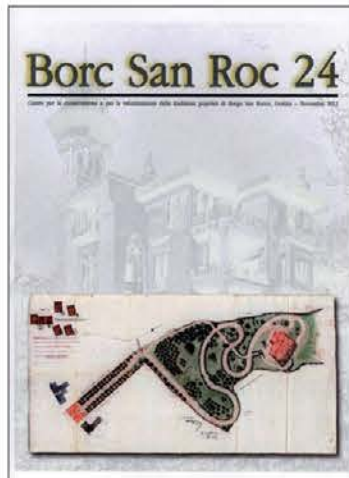
V zborniku Borc San Roc letos tudi slovenščina

Vsredo pred zahvalno nedeljo, tako kot se to ponavlja že več kot dve desetletji, so v Podturnu predstavili novo številko zbornika *Borc San Roc*. V zadnjem petletju zanj odgovarja časnica Erika Jazbar; med bralce je letos prišla 24. številka letnika, ki prinaša 14 daljših zapisov in esejev. V njih so predvsem goriške zgodbe iz preteklosti in polpreteklosti. O samih vsebinah je na večeru spregovoril letošnji gost, profesor Claudio Cressati.

Borc San Roc izdaja Center za vrednotenje ljudskih tradicij iz Podturna, ta čez leto skrbi tudi za številne prireditve, ki gojijo goriške značilnosti, od navad ob praznikih do srečanja pritrkovalcev, razstav, predstavitev knjig in ne nazadnje skrbi za najstarejšo in najbolj priljubljeno šagro, ki se je ohranila v mestu ob sv. Roku. Letošnji Borc San Roc obsega 96 strani, njegove vsebine pripovedujejo o Sveti Gori in Laščakovih vili na Rafutu (prvič so objavljene izvirne risbe goriškega arhitekta, ki bogatijo tudi platnico), o stoletnici Malega semenišča in njegovega vrta, o gradnji umobolnice in o urejanju arhiva Lantier-

ijeve palače, o osebnostih, ki so tako ali drugače posegle v goriško zgodovino, vendar se je o njih izgubil spomin, to so časnica Enrico Rocca in šolnica Maria Cavazzuti, glasbenik Pier Adolfo Tirindelli, inženirja Giacomo Antonelli in Giulio Dreossi, ki sta bila protagonista pri uresničevanju pomembnih prometnih povezav. Posebno mesto si zasluži daljši zapis Renata Madriza, ki podrobno in tehnično opisuje, kako so prebivalci Podturna v preteklosti skrbeli za košnjo, prevoz in spravljanje sena, ki je prihajalo iz Panovca. V zadnjih številkah zbornika posebno pozornost namenjajo furlanskemu jeziku. Številke stra-

ni so namreč izpisane v furlanščini kot tudi povzetek vsebine posameznega članka. V furlanščini je napisana tudi povest,

za katero skrbi Paolo Viola. Letošnja novost je tudi ta, da je omenjena povest prevedena v slovenski jezik, saj je v njej govor o Sveti Gori ter o avtorjevi mami, ki je bila doma z Ajševce. Iz furlanskega jezika je tekst prevedel inženir Bruno Bensa iz

Rožne Doline. Zbornik Borc San Roc izhaja 24 let, zadnja leta skrbijo za oblikovanje pri tiskarni Grafica Gorizia, nezanemarljivo je tudi dejstvo, da vsakoletni podvig, tako odgovorni kot avtorji, uresničujejo brezplačno.

Goriška Mohorjeva družba

KNJIŽNA ZBIRKA 2013

Koledar 2013
Mariza Perat
Gorica
Njene zanimivosti in njen čas
Floriana Stefani - Danilo Sedmak
Jadranska oaza
Doris Jarc
Skrivnost none Genovefe
Ilustrirala Jana Korečič

Predstavitve bodo

V GORICI v ponedeljek, 19. novembra 2012, ob 17. uri v galeriji Ars, Travnik 25

V LJUBLJANI v četrtek, 22. novembra 2012, ob 11. uri na 28. slovenskem knjižnem sejmu, v sklopu predstavitev Slovenska knjiga v Italiji, Cankarjev dom, dvorana Lili Novy

V TRSTU v sredo, 28. novembra 2012, ob 10. uri Na kavi s knjigo v Tržaški knjigarni

ZVEZA
SLOVENSKE
KATOLIŠKE
PROSVETE - GORICA

CECILIJANKA 2012

54. REVIIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

sodelujejo tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine ter Koroške in Slovenije
posvečena je glasbeniku, kulturnemu delavcu in duhovniku
MIRKU FILEJU
ob 100-letnici rojstva in 50-letnici smrti

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
sobota, 24. novembra 2012, ob 20.30
nedelja, 25. novembra 2012, ob 17. uri

Revija poteka pod pokroviteljstvom goriške občine in pokrajinske uprave, ob podpori Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije, Fundacije Cassa di Risparmio iz Gorice in v sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij.

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelj prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CREDIT2C
S pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

V ponedeljek, 19. novembra, ob 20.30 se v Kulturnem centru L. Bratuž pričnata sezona SSG 2012/13 v Gorici. Na sporedu bo predstava Vaje za tesnobo Vinka Moderndorferja v režiji Jake Andreja Vojevca. SKPD F. B. Sedej vabi na 26. redni občni zbor, ki bo v ponedeljek, 19. novembra 2012, ob 20.00 ob prvem sklicanju in ob 20.30 ob drugem sklicanju v Sedejevem domu v Steverjanu.

Hiša pravljic organizira mini šolo slovenščine, italijanščine, angleščine: otroci skozi pravljice, besedne igre, glasbo, ustvarjalni gib in likovno umetnost razvijajo komunikacijske in motorične spretnosti. Nudi tudi individualne in skupinske lekcije iz vseh predmetov za učence osnovnih in srednjih šol ter dijake višjih šol. Hiša pravljic organizira v Sovodnjah tudi tečaj masaže za dojenčke od 3. do 12. meseca. Informacije: Martina Šolc mob. 3341243766 ali e-mail: ivanasolc@gmail.com.

Iščem delo kot pomočnica v gospodinjstvu (likanje, čiščenje, kuhanje) ali negovalka starejših oseb. Tel. 003865-3001328.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Nudim likanje in čiščenje. Kličite na tel. 0038640153213.

Po poklicu sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih za začetek tudi po 4 ure. Kličite na tel. 0038641529652.

Prijazna in zanesljiva mlajša gospa z izkušnjami nudi čiščenje in likanje ali nego starejših in bolnih ter pomoč pri gospodinjstvih delih. Tel. št. 00386 7077512.

Čestitke

Med jesenskimi sapicami je v mlado družino Zorn Harem v Ljubljani priplesala nežna cvetka, Ines, in neizmerno osrečila mamico Nado, očka Simona in bratca Teodorja. Z njimi se veselijo in jim

čestitajo nonoti Verena in Branko, strica Uroš in Matjaž, teta Lavra, bratrančka Vid in Jan, pa tudi vsi ostali sorodniki iz Gorice, ki želijo novorojenki veliko sreče na komaj začeti življenjski poti.

Darovi

Ob 25. obletnici smrti dragega moža Viktorja Prašnika daruje Mirjam po 50 evrov za: Zavod Sv. Družine, MoPZ M. Filej, cerkev sv. Ivana, misijonarja Pedra Opeko in 100 evrov za katoliški tisk.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 16.11.2012 do 22.11.2012)

Radjska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 16. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 18. novembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 19. novembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 20. novembra: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 21. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Nenavadne zgodbe Lipeta Kosca II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 22. novembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

SV. MAŠA V SPOMIN NA DR. MIRKA ŠPACAPANA

bo v soboto, 17. novembra
2012, ob 18. uri
v župnijski cerkvi sv. Justa
v Podgori

ZAHVALA

Zdaj bivaš vrh višave jasne,
kjer ni mraku, kjer ni noči;
tam sonce sreče ti ne ugasni,
resnice sonce ne stemi.

(S. Gregorčič)

Žena Ada, hči Katja in sin Dimitrij z družinama se zahvaljujemo vsem, ki ste pospremili našega

MARIOTA FERLETIČA

na zadnjo pot. Hvala duhovnikom g. Ambrožu Kodlji in g. Karlu Bolčini za pogrebni obred. Hvala pevcem zbora Hrast in pevcem Cerkevnege pevskega zbora za sočutno petje. Hvala vsem, ki ste nam stali ob strani v teh težkih letih, in za vsako prijateljsko roko, ki je pomagala našemu dragemu Mariotu.

JAVNI RAZPIS

PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR

1) Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljuje priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagatelj in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.

2) Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.

3) Priznanje se praviloma podeli za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.

4) Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.

5) Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2012 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnico: "Predlog za priznanje"

Gorica / Hrvoje Marko Peruzović v galeriji Ars Subtilen ustvarjalec, ki prinaša svetlobo

Likovna dela Hrvoja Marka Peruzovića, razstavljena v galeriji Ars na Travniku v Gorici, prinašajo svetlobo Mediterana, kjer umetnik živi in ustvarja, pa tudi svetlobo njegove notranjosti in vsebin, na katere vselej znova prisega. O tem se lahko prepriča, kdor obišče razstavo, ki bo na ogled do prve polovice meseca decembra. Praznično odprtje je 7. novembra v imenu društva Ars pozdravil Jurij Paljk, čelist Francesco Malaroda s Centra Komel pa je zaigral Bachovo skladbo, ki je pričarala povsem primerno vzdušje. Umetnostna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn je o mojstru povedala, da je do nedavnega živel v Bolu na Braču, pred kratkim pa se je družina preselila v Split. Šolal se je na zabrežski akademiji, študijsko je potoval v Evropi, bival v različnih krajih, tudi po Italiji. Postal je "ustvarjalni svetovljan, človek izjemno odprtega duha". Tudi s to razstavo priča, da je jezik umetnosti res univerzalen, nagovarja vsakega, ki mu je pripravljen prisluhniti. Njegove figure imajo kar nakaj historičnega pridaha, hkrati pa tudi povsem modernistične rešitve; na trenutke se iz klasičnega figuralnega podobotvorja vzpenjajo k nadrealističnim rešitvam. Ikonografsko spada večina njegovih likov v religiozno, sakralno sfero: telesa so izjemno izrazna in poglabljena. Najbolj pristno in necenzurirano slikarjevo misel nosi risba: "črna sled, analitična, eksaktna, jasna, čista, ekspresivno vz-

dramljena, tekoča, močna, bogato filigransko stkana, jasna, nazorna in narativna, da resnično ne potrebuje dodatnih grad-

smernicam". Avtor uporablja tudi zanimive rešitve, npr. krožne forme, ki niso samo svetniški sij, ampak nekake točke, ki do-

Foto DPD

nikov, kajti v njej je resnično koncentrat izraznosti". Peruzović ima izjemno samosvoj kolorit, ki dopolnjuje govornico risarsko zastavljenega podobotvorja. Te barve s svojo simboliko vnašajo na slikovne površine posebno atmosferičnost; za razliko od jasne in ostre linije premorejo izjemno mehko, "resnično so nežne kot dih, transparentne, pa vendar bogato sporočilne". Barve omogočajo dodatno modelacijo figure same, omogočajo izpostavljanje posameznih detajlov, vzpostavljajo *esprit* slikovne površine; v vsakem barvnem nanosu se kaže izjemna svetloba, ki nas vodi v neke "transcendentalne, kontemplativne sfere, ki še dodatno pripomorejo k že tako zastavljenim vsebinskim

datno vsebinsko osmišljajo zgodbo, hkrati pa tudi gledalcu predstavljajo točko, v katero ga vabijo, da bi še bolj pristno doživel kompleksnost avtorjeve pripovedi. V teh točkah se zrcali tudi tisto, kar je neizrečeno. Vsaka

takšna rešitev potrjuje avtorjevo težnjo po poglobljanju vsebin, po tem, kar je globlje pomensko in simbolno. Peruzovići liki ne pripadajo samo svetu sakralnega, ampak avtor išče tudi stike z zgodovino in raznimi kulturami, je še povedala Anamarija Stibilj Šajn. V kontekstu simbolnih razmišljanj imajo posebno mesto njegova drevesa življenja. Lahko jih gledamo skozi krščansko ikonografijo kot drevo spoznanja, hkrati pa je drevo simbolni element, ki premore tudi številne druge interpretacije: je resnično vez med nebom in zemljo. Tudi ti liki so razpeti med zemeljskim in nebesnim, "gre za sakralne figure, ki pa so ranljive v svoji človeški vlogi in jih kot take skozi ekspresijo naslikanega tudi začutimo". Njegova drevesa življenja rastejo v najrazličnejših pomenih in simbolih, so drevesa, ki zopet živijo skozi rafinirano filigransko dovršeno risarsko tkanje in so potem podkrepjena s koloritom, ki bolj ali manj predstavlja nadaljevanje izbrane barvne palete. "Avtorjeve misli nenehno korespondirajo tako z aktualnimi vsebinami kot s preteklostjo. Na tej poti vedno iščejo novih dodatnih pomenov, vsebinskih in likovno formalnih osmišljanj". V našem času predstavlja ustvarjalnost Hrvoja Marka Peruzovića "oazo sredi sodobnih prizadevanj, kajti njegovo slikarstvo je samosvoje, avtonomno, avtohtono zraslo na njegovih ustvarjalnih tleh in je dokaz izjemno razmišljujočega in subtilnega ustvarjalca, hkrati mojstra klasičnih nepogrešljivih likovnih izrazil, mojstra, ki dokazuje, da je tudi znotraj črte, risbe, barve, znotraj klasičnih, pa tudi simbolno revitaliziranih kompozicij mogoče odkrivati novo in drugačno".

DD

Lavričeva knjižnica Ajdovščina

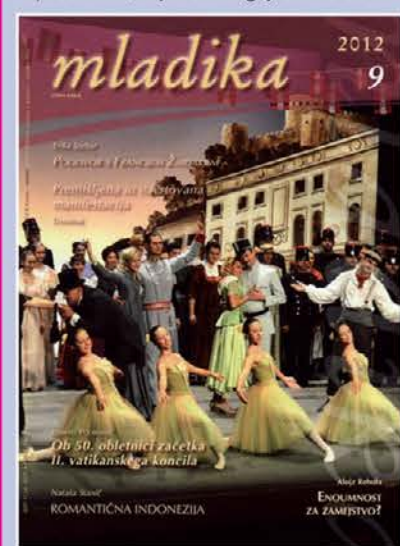
Simpozij: Danilo Lokar, 120-letnica rojstva

V počastitev 120-letnice rojstva Danila Lokarja pripravila Lavričeva knjižnica 23. novembra 2012 simpozij, na katerem bodo vabljeni gostje spregovorili o njegovem življenju in delu, o času, v katerem je živel in o kulturnih in literarnih tokovih, ki so vplivali na pisateljevo ustvarjanje, o literarnih smereh, znotraj katerih je oblikoval svojo prozo, o epski in lirski razsežnosti Lokarjevega pisanja, o temah, ki jih prepoznavamo v njegovem delu (vojna, podoba dečka, ženska in njena moč, enost človeka in zemlje, če naštejemo le nekatere), o prepoznavanju vplivov svetovne književnosti in filozofije na njegovo delo in značilnostih njegove novele, o Lokarjevem razumevanju umetnika in njegovem odnosu do Vena Pilona. Sodelovali bodo akademiki Ciril Zlobec, dr. France Bernik, dr. Matjaž Kmecl, zgodovinar dr. Branko Marušič, umetnostna zgodovinarica dr. Irene Mislej in slavisti Ivana Slamič, Franc Černigoj, mag. Marija Mercina, mag. Vladka Tucovič, dr. Katja Mihurko Poniž, dr. Denis Poniž, Peter Avbar in učitelj OŠ Danila Lokarja Nataša Rupnik, Anuša Blažko in Peter Avbar. Simpozij bo potekal v petek, 23. novembra 2012, ob 9. ure dalje v Pilonovi galeriji v Ajdovščini. Po končanem simpoziju bosta ob 15.30 v Lokarjevi hiši odprte spominske plošče in odprtje Lokarjeve spominske sobe.

Izšla je Mladika št. 9

V preteklem tednu je v Trstu izšla nova, deveta številka kulturne revije Mladika. Uvodnik z naslovom "Premišljena in načrtovana manifestacija" se navezuje na dogodek na bazoviški gmajni, ko je med septembrsko proslavo v čast bazoviškim junakom skupina nostalgikov žvižgala in mahalala s peterokrakimi zvezdami in s hrvaškimi transparenti med nastopom ministrice Novakove. Uvodničar pojasnjuje, da je vse to potekalo "v duhu že davno preizkušene in tudi pokopane naprednosti, ki jo levica goji samo še v kulturi in umetnosti. Pri nas ta

naprednost prihaja do izraza v obvezni dvojezičnosti, ki postaja nepogrešljiva na naših prireditvah, kakor da bi ta sama po sebi naredila sprejemljive naše pobude redkim italijanskim gostom. Na Bazovici jih je bilo manj kot peščica". Predvsem pa obžaluje, da je bila zadeva premišljena in načrtovana, saj ko je izbruhnila afera in so vsi obsodili dogajanje na gmajni, se je zvedelo, da "so o namerah borčevskih aktivistov bili vsi predhodno obveščeni: od vladnih organov in

generalnega konzulata v Trstu do policije in tudi italijanske tajne policije ter celo do posameznikov in organizacij manjšincev". Verjetno pa je bilo tudi prehodno napovedovanje incidenta zrežirano v slogu neke razkrojene in brezdejne levice, ki še dvajset let po demokratizaciji Slovenije hodi svojo pot, čeprav njena moč peša in to napoveduje politično normalnejšo in pluralistično zrelejšo Slovenijo. Iz tednika Družina je povzeto razmišljanje Alojza Rebulca z naslovom Enoumnost za zamejstvo, v katerem se pisec sprašuje, kaj dejansko pomeni v zamejstvu razširjena beseda enotnost; ni diskusije o enotnosti vseh, ki hočejo biti Slovenci, kadar gre za temeljne narodne postavke, pravi pisec, diskusija pa je v tem, da enotnost ne more biti odpoved lastnemu svetovnemu nazoru, do katerega se je posameznik mogoče težko dokopal. Enotnost je svoboda duha, ne pa enoumnje. Zanimiv je zgodovinski zapis Renata Podberšiča ml., ki je nastal ob 50. obletnici začetka II. vatikanskega koncila.

V tretjem delu spominov z naslovom "Izgubljeno otroštvo" se avtorica Lucia Podgornik spominja fašističnega policaja Gaetana Colottija, ki je dolgo zasliševal njeno mamo, ne da bi ji, čudežno, storil nič zalega. V rubriki slovenski poldnevnik beremo intervju, ki ga je pripravila Erika Jazbar s Fracijem Žnidarjem, predsednikom Zedinjene Slovenije. To je krovna organizacija, ki povezuje več ustanov in vse slovenske kulturne domove v Argentini.

Nad vse zanimiv je potopisni članek Nataše Stanić "Romantična Indonezija" o obisku te otoške države, ki je umetniško zaživela v romanih Somerseta Maughama.

Ob stoletnici rojstva prof. Maksa Šaha mu je Saša Martelanc posvetil članek z naslovom Zastava na obzidju Repentabra. V Mladiki dobimo še Anteno z novicami iz zamejstva in zdomstva in članek Vere Breznikar Podržaj o 60-letnici Rožmanove šole v Buenos Airesu.

Mladinsko prilogo Rast uvaja začetna misel Neže Kravos "Znebimo se predsodkov". Tina Paljk je ocenila opereto Pomladanska parada, Nika Čok pa gledališko predstavo 110 okusnih let. Samantha Gruden piše o evropski mladinski organizaciji YEN in o pevskem srečanju Voices of Europe, ki ga je organizacija priredila letos poleti med Gradiščanskimi Hrvati. Ema Kravos piše o zdravi prehrani za šolarje, sledijo komentarji in vtisi ob letošnji Dragi mladih, na koncu pa je intervju z mlado pisateljico Moniko Č., ki ga je pripravila Lala Frančeškin.

Ob 94-letnici konca prve svetovne vojne

Družinski spomini v vaseh Goriških Brd na begunstvo v 1. svetovni vojni še živijo

Družinski spomin le počasi blede. Celotno dogajanje pred slabim stoletjem postopoma sicer ni več tako zanimivo za novo generacijo, ostajajo pa dogodki in situacije, ki so, kljub sedanjim modernim časom s televizijo in vsem drugim, še vedno v spominu potomcev.

V Goriških Brdih so bile ob začetku Soške fronte maja 1915 zaradi nove frontne črte izseljene vasi na ozemlju med Podsabotinom in Dobrovim. Poleg tega je italijanska vojska izselila še nekaj vasi na zahodnem obrobju Korade na Kožbanskem. To je bilo približno polovico vseh briških vasi. Ostale vasi pa so potem živele v neposredni bližini vojne cone oz., kakor so rekli Italijani, Zona di guerra. Nekateri družine iz izseljenih vasi so naselili tudi v neizseljene briške vasi, vendar se je tam zbralo preveč ljudi v neurejenih življenjskih razmerah in pojavljati so se začele bolezni.

Zato so pozneje tudi mnoge te družine poslali v različne kraje po Italiji. Marsikateri materi so zaradi nalezljivih bolezni umrli posamezni otroci. Mnogi vaščani iz vasi, ki so ostale neizseljene, so italijanskim vojakom prodajali sadje, vino, žganje in ciga-

rete. Italijanski vojaki so imeli razmeroma veliko denarja. Bilo je celo več primerov, da so se iz vasi, ki so bile določene za preselitev, nekateri vaščani skrili v senike in zidanice in so potem na tiho ostali v vojni coni. Nekateri so se ob preselitvah vrnili še po posamezne predmete, njihove družine pa so bile v tem času z vlaki že razposlane široko po Italiji, in tako so osta-

li doma. Brike je najbolj skrbela usoda njihovih bal, ki so jih pripravljale za poroko. Nekaterim družinam je tako uspelo preseliti dragocenosti iz bale iz vojne cone v bolj varno okolje. Italijanske oblasti so posameznikom, ki so se vrnili v vojno cono, obljubljale izgon, vendar se to pozneje ni zgodilo in v izpraznjenih vaseh so v precejšnji bližini fronte celo z vojaškim dovoljenjem odprli kakšno gostilno in tudi skrbeli, da vinnogradi ni-
volskem propadli. Imeli pa so tudi kleti, ki so jih uporabljali za zaklonišča ob topovskih obstreljevanjih. Pri briških beguncih po Italiji je bil velik problem neznanje italijanskega jezika. Sorodniki, ki so ostali v vojni coni v Brdih, so jim na dopisnicah poročali, kakšno je stanje v izpraznjenih vaseh. Tam so delovali italijanski vojni kurati in njihovih

uslug so se posluževali tudi civilni prebivalci. Bili so primeri, da se je mož ilegalno vrnil v izseljeno vas, žena z otroki pa je bila v begunstvu daleč v spodnji Italiji. Zanimive so dopisnice med njima, v katerih žena opisuje stanje v begunstvu in govori o vzgoji sinov. Na koncu pa zapiše: "Zdaj pa prejmi najljubečee pozdrave od tvoje vdane in zveste soproge Maričke. Ostani mi z Bogom do veselega snidenja". Preko Rdečega križa so briške begunske družine dobile celo pisma mož in očetov, ki so bili takrat na avstrijskih frontah in se borili tudi proti italijanski vojski. Vse dopisovanje je bilo v slovenščini. Ko so prebivalcem briških vasi ukazali, da se morajo preseliti, so nekateri svoja premoženja skrili. Po vrnitvi iz begunstva praviloma skritih dragocenosti ni bilo več našli. Po koncu vojne so se briške begunske družine večinoma zasilno vselile v razne vojaške lesene barake in potem so postopoma popravljali stanovanjske hiše. Mnoga zemljišča so bila še ograjena in nedostopna zaradi neeksplozivnih bomb. Med prebivalci Cerovega pa je ostalo močno ljudsko izročilo, da ko so se vaščani leta 1919 vrnili iz begunstva, so česnje zorele že 20. aprila – gotovo so bili lačni.

Peter Štrcs

Kratke

Pilonova galerija Ajdovščina: Eva Petrič, S&P161E11sH5/pH14, Jezik REaktivacije

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini je bilo v petek, 9. novembra 2012, odprte razstave, ki jo spremlja dvojezični (slo., ang.) katalog z besedilom Maje Marinkovske in Eve Petrič ter z reprodukcijami razstavljenih del. Razstava bo na ogled do 2. decembra 2012. Eva Petrič je mlada vsestranska umetnica, uveljavljena na področju likovne umetnosti, literature in filma, v zadnjem času pa se spogleduje tudi z oblikovanjem. Intermedijska razstava, s katero se predstavlja v Pilonovi galeriji, izhaja iz njene druge knjige umetnika Shadows&Pupets, the language of E@motions RE-actig (2010) - na ogled je tudi njena predhodnica Gr@y Matter - the language of shadows (2009) -, ki je vir vseh razstavljenih del. Avtoričina govorica skozi različne medije je na razstavi vidna v združevanju avtorske fotografije, zvočne in video projekcije, performanse, ujete v barvnih fotografijah, ter literarne zgodbe. Razstava prikazuje različne načine uporabe teorije senc, njenega že prepoznavnega motiva, kot vizualiziranih emocij, ki jo umetnica konstantno razvija in dopolnjuje.

Njena že druga knjiga umetnika združuje mnoge vizualne in vsebinske detajle, ki jih gledalec/bralac lahko prepozna le ob natančnem listanju knjige, med njimi so črno-bele analogne fotografije, barvne digitalne fotografije ter njune "sinteze", ki jih v povečanem formatu vidimo na razstavljenih diptihih. V knjigi je izvorno tudi celotna Zgodba zlatorumene poti male deklice, katere fragmenti sestavljajo drugo polovico diptihov, ter Zgodba malega dečka, ki poteka preko elektronske pošte, v njej pa se nam kaže tudi literarna ustvarjalnost Petričeve. Osrednjo pomensko vlogo v knjigi zagotovo nosi pH lestvica E@motions RE-actig, ki povezuje vse likovne in literarne elemente med seboj in tolmači njihov čustveni naboj skozi vizualne ključne.

Knjiga umetnika Shadows&Pupets, the language of E@motions RE-actig tehta celih osem kilogramov, toda za materialno in idejno vsebino je to še majhna teža. Nemoogoče je na nekaj straneh zajeti paleto večplastnosti in simbolike ter vse problematike in vprašanj, ki so vgrajene v ta projekt. Platon, arhetipi, načelo dualizma, potrošniška simbolika, manipulacija, psihologija čustev in kemija imajo v njenem delu skupne korenine, bogata pa je tudi manifestacija teh idej, saj umetnica upošteva poleg vizualnega tudi zvočni in čutni vidik. Zato ponuja delo Eve Petrič vsakemu gledalcu popolnoma individualno izkušnjo in mnoge načine njegove interpretacije. (Maja Marinkovska, iz spremljajočega kataloga)

Literarni večer v Celovcu v spomin na Anito Hudl

Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji, Slovenski center PEN in Slovenska prosvetna zveza v Celovcu prirejajo literarni večer z naslovom In memoriam Anita Hudl (1946-2012), ki bo v četrtek, 15. novembra, ob 18.30 v Hačku (Paulitschgasse 5-7, Celovec). Uvodne besede bodo podala Joži Strutz in Tomaž Ogris, Kristijan Močilnik pa bo interpretiral pisateljčine odlomke "Kako sem doživela prave dame" in "Ukradeno jabolko". Iz svojih del pa bodo brali pesnica in pisateljica Barbara Simoniti, pisateljica in literarna zgodovinarica Katarina Marinič ter pesnik, pisatelj in esejist Marko Kravos. Glasbeni okvir bo zaupan Janezu Gregoriču. Večer pa bo moderiral Fabjan Hafner.

Pravilnik o izboru predlogov za priznanja ob osrednji proslavi Dneva slovenske kulture

1. člen: Priznanja lahko prejmejo ustvarjalci, poustvarjalci in drugi kulturni ali družbeni delavci, ki so z vrhunskimi umetniškimi dosežki ali s svojim življenjskim delom trajno obogatili kulturno zakladnico ali so s svojim delom na drugih področjih prispevali k uveljavitvi slovenske identitete, kulture in jezika. Priznanja lahko dobijo tudi društva, ustanove ali skupine ustvarjalcev in poustvarjalcev, kadar gre za tako celovito delo, da ni mogoče prepoznati oziroma ločiti posameznikovega prispevka.
2. člen: Vsako leto SKGZ in SSO podelita eno ali več priznanj.
3. člen: SKGZ in SSO zbirata predloge za priznanja do 30.11. vsakega leta. Predlogi morajo prispeti na deželni sedež ene izmed krovnih organizacij v Trstu. Kandidature lahko predlagajo organizacije, društva in posamezniki.
4. člen: SKGZ in SSO imenujeta šestčlansko komisijo, ki med prejetimi predlogi izbere uradne kandidature.
5. člen: Uradni predlog mora vsebovati:
 - življenjepis kandidata, podrobne podatke o delu oziroma opusu, predlaganem za priznanje,
 - navedbo objave, razstave ali izvedbe;
 - tehtno utemeljitev predloga z ustrežno dokumentacijo (knjiga, katalog, videoposnetek).
6. člen: Komisija svoj izbor sporoči krovnim organizacijama do 31.12.
7. člen: SKGZ in SSO morata odobriti predlog komisije in dokončno izbrati nagrajence.
8. člen: Sklepi komisije, odobreni s strani obeh krovnih organizacij, so dokončni in nanje ni mogoča pritožba.
9. člen: Podelitev priznanj poteka enkrat letno na osrednji proslavi ob Dnevu slovenske kulture

Gorica / V KC Bratuž razstava olj na platno in grafik Poklon Riku Debenjaku ob 25-letnici smrti

Do konca leta je v galerijskih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici na ogled spominska razstava del Rika Debenjaka, enega izmed velikih primorskih umetnikov, ki je na poseben način zaznamoval razvoj slovenskega slikarstva v drugi polovici prejšnjega stoletja. Ob 25-letnici smrti akademskega slikarja in grafika, ki se je rodil leta 1908 v Kanalu ob Soči, sta se mu poklonila tamkajšnja Galerija, ki nosi ime po njem in v tem letu praznuje 35-letnico obstoja in delovanja, ter KC Lojze Bratuž iz Gorice, ki se tudi s tem dogodkom spominja svoje 50-letnice. V četrtek, 8. novembra, se je odprta udeležilo lepo število ljubiteljev umetnosti - med njimi je bila že stalna gostja prefektinja Maria Augusta Marroso -, prav posebna gosta pa sta bila umetnikov sin Božidar in vnuk Primož.

Po uvodnih mislih KC Bratuž Franke Žgavec, ki se je spomnila treh jubilejev, in po glasbenem utrinku, ki ga je tokrat podarila gojenka SCGV Emil Komel, harfistka Doralice Klainscek, je umetnostna zgodovinarica Tatjana Pregl Kobe povedala, da kanalska galerija hrani nekaj Debenjakovih del in jih tudi redno razstavlja. Na 25. obletnico umetnikov smrti pa si je umetniški svet Galerije zavezal razstavo izbora njegovih slik, da bi ga predstavili na drugačen način. Ker je njegov

opus velik in značilen, so se odločili za izbor iz njegovega prvega obdobja, od tridesetih do srede petdesetih let 20. stoletja, dokler ni slikarstva za nekaj časa opustil in se posvetil predvsem grafiki, po kateri je znan tudi po svetu. Gre za slike, ki so pretežno last družine, tri pa hrani Galerija Rika Debenjaka (med temi je še najbolj

ga sveta Petru Blažaju, ki si je dobro leto prizadeval, da se restavri- ra, ker jo je družina tudi poklonila Galeriji. Tokrat je tudi prvič na ogled širši javnosti, izven prostora Galerije Rika Debenjaka. Prav to delo se je organizatorjem razstave zdelo velik izziv, zato smo jo dali tudi na naslovno stran priložnostnega in lepo oblikovanega

nato tiste, ki predstavljajo obmorske kraje, pa še izvorne slike solate in mesa, "v tistem času pogumno dejanje". Razstavljen je tudi znana slika umetnikove matere, zraven pa še slika, v kateri je videti pravkar omenjeno sliko. Zanimivi so tudi realističen portret žene, portret mladega sina in avtoportret, postavljen na "dominantnem mestu", oblečeni in malo bolj razgaljeni modeli. Debenjak je v času pred polovico prejšnjega stoletja iskal svoj izraz, je še povedala umetnostna zgodovinarica, toda s tem se ni preveč obremenjeval. Določenim motivom je prilagajal določeno tehniko, saj je po eni strani slikal dokaj realistično, po drugi pa se

pomika proti abstrakciji, ko odslikava npr. osebe brez obrazov in potez ali jadrnice.

Posebnost razstave - z razliko od tiste v kanalski Galeriji - je, da so del stalnega opusa grafik (kar 23 del) mojstra predstavili v gornjih prostorih galerije Kulturnega centra Bratuž. Gre za dela, ki so nastala pred letom 1950, torej pred obdobjem, ko so nastale njegove znamenite Magične dimenzije. Ostale grafike nameravajo predstaviti na naslednji razstavi. Ko je Debenjak bil profesor na akademiji za likovno umetnost, je poučeval in ustvarjal grafiko, pustil je izjemen opus, "ta čas ni

slikal". Ko se je upokojil, po l. 1974, je spet začel s slikanjem; "te slike pa prihodnjice"! je sklenila Tatjana Pregl Kobe.

Razstavo v Gorici si je možno ogledati do 23. t. m. med 17. in 19. uro, do konca leta 2012 po med prireditvami ali po domeni. **DD**

Foto DPD

JOLKA MILIČ

TUJI PESNIKI O NAŠIH KRAJIH IN LJUDEH

Carolus L. Cergoly

Hodiva po Krasu in puščava žeblje v kamnju. Iščeva zelenje, samoto in mir. Spotoma zaslišiva vresčanje. In ptiče, ki živahno stopicajo

v grmovju. Znotraj vse nori in zdi se, da se "skrat" skriva za vsakim kamnom in nama zakliče "dober dan". Veter nama boža hrbet. Kajpak "dober dan".

Obrneva se. Tri punčke s pšeničnimi lasmi prodajajo šopke trobentic za par flicov. V grmovju žvižgajo ptiči. Na koncu zaradi suhe veje morava podaljšati korak.

Škrat in dober dan sta v izvirmiku v slovensčini. (Op. prev.)

Na svojem domu iz sivega kamna prepeva Marija Šušteršič pod lipo z lahkim in mehkim glasom, v naročju pa ljubkuje zajca.

S svojimi sinjkastimi očmi me gleda, nasmejana, vsa prežeta s tisto zeleno kraško spokojnostjo, nato reče: Ali veste, da sem Slovenka?

In da prebiram Cicibana in tudi zgodbo o Martinu Krpanu in cesarju. Je tako lepo, da znam vse na pamet. Imenujem se Šušteršič. In vi, gospod?

Kaj bi dal, da bi se rodil konj v cesarski Lipici Rezgetal bi in dirjal in tu pa tam bi potacal skritega za morjem cvetlic kakšnega človeškega grobijana.

Kako zelo všeč bi mi bilo, da bi se rodil konj namesto človek.

*
V Devinu

lepa Vida poročena po treh mesecih je zbežala na Reko z nekim Morinom mornarjem na panamski ladji

Ta ljubezen ni trajala dlje od cigaretnega dima nič resnega torej prej zadevica mesenosti

Ko se je vrnila domov nihče je ni več pogledal nihče z njo ni več govoril niti pomotoma

Utrujena Vida obupana Vida skočila je v morje in se utopila

Piero Morin pa je medtem plul in pil gin in kadil cigarete z Lolo Montez od madridskega cirkusa ki je za njim norela se vanj pač zatrapala

O avtorju

Splošno znani in radoživi tržaški časnikar, pesnik, pripovednik in esejist Carolus L. Cergoly se je rodil v Trstu 20. septembra 1908, kjer je tudi, potem ko je svojemu mestu, širši okolici in ostalim sodržavljanom povedal, kar jim je imel povedati ali jim gre (pesmi je nabrenkal kar v tržaščini) in, najbrž še neizpet, umrl 4. maja 1987. Preskočila bom levji delež njegove predvojnne in medvojnne pa del povojne

biografije, ki jo bralci z lahkoto najdejo na internetu, da bo ostalo več prostora za pesmi. Omenila bom le kasnejše knjige, ki so izšle pri velikih založbah in s tem mu omogočile večjo popularnost, in sicer *Ponterosso* (Rusi most), s podnaslovom "srednjeevropske pesmi v tržaškem narečju", zbirka je izšla pri Guandi v Parmi leta

1976, in pesniško antologijo vseh do takrat izdanih pesmi pod skupnim naslovom *Latitudine nord* (Severna zemljepisna širina), Mondadori, 1980. V Milanu pri istem založniku so izšle tudi tri pripovedne knjige: *Il complesso dell'Imperatore* (Cesarjev kompleks), Mondadori 1979; *Fermo la' in poltrona* (Tam negiben na naslanjaču), 1984 in *L'allegria di Thor* (Thorovo veselje), 1987.

Od vseh njegovih pesmi je najbrž najbolj poznana in morda tudi priljubljena kar deset kitic dolga *Hoho' Trieste* (Ho-ho Trst), kjer ljubeče norčavo - kot kakšno žensko - nagovarja to naše skupno mesto "del sd' del da del ja", (kjer je v rabi sd' in da in ja, in teče beseda v treh jezikih), ki pa je ob enem trapasto in ljubeznivo, živčno in muhasto, kot da ga luna nosi, z zavozlani mi čustvi sredi najbolj razigranih veseljc, pobalinsko oblečeno v mornarske majice in plisirana krila, na nogah pa kot poskočna zrebička nosi kraške čevlje. Severu dolguje sinje oči in Jugu od sonca zagorelo kožo itd. Škoda, da je marsikaj od tistega, kar našteva, izbrisal ali razveljavil čas, večkrat nenaklonjen njegovi miselni, srčni in čustveni širini.

Prevedla in napisala zapis o avtorju
Jolka Milič

S 1. strani

Slovenija zagotavlja ...

Diplomat se je tako aktiviral pri predsedniku slovenske vlade Janezu Janši, kateremu je po proučitvi finančnega stanja posredoval potrebne informacije, s katerimi bo slovenski premier najbrž nagovoril italijanskega kolega Maria Montija: oba se namreč udeležujeta državnega vrha v Laosu. Težko pa bo najbrž prepričati strogega 'tehnik' o kočljivo-sti položaja manjšine: če bo italijanski vladni predsednik popustil na eni strani, bo pod udarom zahtev drugih dejavnikov, ki se prav tako nahajajo v težavah zaradi krčenja prispevkov. Ravno zato je GK Rupel pozdravil vključitev v to razpravo italijansko manjšino v Sloveniji, saj ima skrb, ki jo je matična domovina izkazala do Italijanov v Sloveniji, na dvostranskih pogovorih svojo težo. Dimitrij Rupel pa je vsekakor dodal, da mora finančna podoba financiranja sloneti na "jasnih številkah", drugače bodo pogajanja potekala na majavih temeljih. In ravno o zapletenosti dinamiki, ki letno zagotavljajo naši manjšini sredstva za preživetje, je spregovorila senatorka Blažinova. Dotaknila se je zloglasnega financiranja 16. člana zaščitne-

ga zakona, ki je iz leta v leto podvržen milosti in nemilosti kontingentnih okoliščin. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič se je strinjal, da je potrebno zakon št. 38 'posodobiti' zato, da bi lahko naša manjšina računala na zajamčen znesek, paziti pa moramo, da ne bo nam nenaklonjena večina v parlamentu zakon poslabšala. Prav tako je Terpin poudaril, da se morebitni popravki zakona ne smejo lotiti njegove vsebine: dovolj bi bilo vnesti nekatere popravke k določenim členom. Predsednik SSO Drago Štoka je spomnil, da je že podtajnik Ruperto omenil možnost "mini revizij zakona", pripomnil pa je, da se domicilne države ne morejo ravnati do manjšin samovoljno, ta odnos je namreč vezan na določila Londonskega memoranduma. Senatorka Blažinova je podobno kot deželni svetnik Igor Kocijancič predlagala, da bi slovenska komponenta vladnega omizja na notranjem ministru izoblikovala besedilo popravka, da bi ga predlagala Montijevi vladi: ta ima do februarja skrajno priložnost, da v sklopu finančnega zakona uredi ta neprijetni vidik, ki tako upravičeno razburja naše duhove.

Kratke

Ad formandum / Izobraževalni programi za tretje življenjsko obdobje

Projekt Izobraževalni programi za tretje življenjsko obdobje ponuja raznoliko mrežo storitev za kakovostno preživljanje prostega časa in izobraževanje za kvalitetno osebnostno rast. Storitve, ki jih ponujajo slovenske ustanove v tržaškem mestnem središču pod pokroviteljstvom Slovenske kulturno gospodarske zveze, gredo od izobraževalnih tečajev do tematskih srečanj, od literarnih branj do debatnih večerov. Program, ki so ga v prejšnjih dneh predstavili v Tržaški knjigarni, je namenjen pripadnikom generacije, ki stopa v t. i. tretje življenjsko obdobje.

V tem projektu ponuja izobraževalna agencija Ad formandum dva zanimiva tečaja, enega z jezikovnega področja – angleščina na osnovni stopnji – in drugega s področja računalništva. Angleščine se bodo udeleženci učili s predavateljico Mary Spataro. Mary, ki je po rodu iz Kanade, poučuje angleščino na Ad formandumu že vrsto let, tako mlade na gostinski šoli kot odrasle na večernih tečajih. Tečaj bo potekal ob sredah in petkih od 14.30 do 16.00. Prvo srečanje bo v petek, 16. novembra 2012.

Repenčan Mitja Briščak bo udeležence tečaja Družbena omrežja in komunikacija popeljal v svet računalništva: od prvih osnovnih informacij o družbenih omrežjih do vseh operacij, ki jih je mogoče izvajati preko spleta, na primer nakupov in plačevanja s kartico. Tečaj, ki bo potekal v slovenščini, bo vsak torek in četrtek od 18.00 do 20.15. Prvo srečanje bo v četrtek, 15. novembra 2012.

"Tečajji se bodo izvedli ob zadostnem številu prijav, zato vabimo vse zainteresirane, da se čim prej zglasijo na našem tržaškem sedežu v ul. Ginnastica ali pa nas pokličejo na tel. 040.566.360", pravi Anna Maria Milič, koordinatorka programov.

Vpisovanja na tečaje jezikov in računalništva

Na izobraževalni agenciji Ad formandum so objavili koledar izobraževalnih programov s področij Jeziki in Računalništvo. Namenjeni so vsem, ki se želijo izpopolniti in obogatiti svoj kulturni zaloga ne glede na starost, izobrazbo ali delovne izkušnje.

"Vsakič, ko obogatimo naš osebni in poklicni zaklad z novim in uporabnim znanjem, to sproži v nas edinstveno doživetje: izobraževanje pomeni tudi druženje, vzpostavljanje novih stikov, omogoča doživljanje novih izkušenj, poživl naš vsakdan in delo, drži nas v koraku s časom. Skratka, ne gre samo za golo učenje in pasivno poslušanje in kopičenje znanja: gre za našo osebno in poklicno rast, za katero je vredno – morda ravno zaradi krize, iz katere je vedno težje videti izhod – vlagati čas, denar in energijo", pravi Anna Maria Milič, koordinatorka programov na tržaškem sedežu izobraževalne agencije.

Poleg jezikov je predviden tudi tečaj računalništva, in sicer osnove uporabe računalniške opreme. Tečaj je primeren za vse, ki želijo dobiti v kratkem času pregled in osnovna znanja za vsakdanjo rabo računalnika, programov za urejanje besedil ter elektronskih preglednic, interneta in elektronske pošte. Tečaj traja 30 ur, kotizacija 75 evrov; potekal bo ob torkih in četrkih od 18. do 20.15.

Ob večeru v Narodnem domu

Pismo Milanu Lipovcu

S poštovani in dragi gospod Milan Lipovec!

Že celih deset let se vam ne oglašam, vendar pa dobro veste, da se Vas pogosto spominjam in da mi še zlasti pogosto kroži po glavi Vaša trditev, da bi bilo v našem zamejskem prostoru vredno pisati edino še za kak humoristični list. Če je to veljalo sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja, si predstavljate danes? Priložnost, da se vam oglašam, je srečanje, ki je bilo v petek, 9. novembra, ko smo se v Vašem imenu zbrali v prostorih Narodnega doma v Trstu, ker je Slavistično društvo Trst - Gorica - Videm priredilo večer, s katerim so želeli obeležiti 100-letnico vašega rojstva, ki ste ga obhajali 30. aprila.

Večer je lepo uvedla prof. Olga Lupinc, ki je na kratko izrisala Vašo osebnost, sintetično predstavila književna dela, ki ste jih napisali, in povezovala posamezne nastope.

K sodelovanju so namreč povabili prof. Borisa Pahorja, da bi spregovoril o dolgoletnem sodelovanju z Vami zlasti pri podvigu izdajanja revije Zaliv, ker ste bili njen odgovorni urednik in sodelavec od l. 1966 do l. 1991. V svojo pripoved pa je tudi vključil vrsto podatkov in ocen o tem, kako so na vas gledali širše, tako v Ljubljani kot pri nas na Tržaškem. Obžaloval je omalovažujoč odnos kranjske dežele, o čemer ste mi nekoč tudi sami pikro pripovedovali. Omenil pa je tudi, da je za Vašo osebnost značilno, da so Vas na Primorskem dnevniku, kjer ste bili urednik goriške strani, zaradi ideoloških razlogov 'degradirali', kot je rekel, v strojne stavce, za kar ste se izučili med vojnama v Ljubljani, kjer ste delali pri Jutru. V tem smislu je bilo lepo prisluhniti osebnemu pričevanju Duška Švara Vašega mlajšega kolega pri stavnem stroju – linotipu v stavnic Primorskega dnevnika, ki je povedal, da ste med kolegi

uživali velik ugled zaradi izrednega znanja, premočrtnosti in prijazne zadržanosti ter kako so se vsi v jezikovnih dvomih obračali na Vas.

Publicist in pisatelj Jože Horvat ter jaz vsa imela v bistvu hvaležnejše delo. Horvat je pripovedoval o tem, kako vas je kot urednik kulturne priloge ljubljanskega dnevnika Delo obiskal že hudo bolnega leta 1997, da bi ob Vaši 85-letnici uskladila odgovore daljšega intervjuja, ki vam ga je pripravil. Gre za intervju, ki je sedaj objavljen tudi v knjigi, ki je pravkar izšla pri Mladiki. Na večeru je pripovedoval o tem obisku pri

rada in veliko sodelovala z Mohorjevo, opozorila na Vašo bližajočo se obletnico in nam predlagala, da bi kaj Vašega objavili. Tako sem vam telefoniral, da bi Vas najprej vprašal, ali imate v predalih kako novost. Ko sem Vas poklical po telefonu, sem imel vtis, da na predlog gledate z določeno skepsno, vseeno pa ste radi pristali, da bi se o vsem pogovorila iz oči v oči. Prvi sestanek je bil v kavarni, ki je ni več, prav na vogalu med ulicama sv. Franciška in Palestrina v Trstu. Ko ste povedali, da ne pišete več in ste pristali na predlog, da bi izdali izbor, ki bi ga pripravila prof. Nada Pertot.

Marija Pirjevec, Olga Lupinc, Jože Horvat, Boris Pahor in Marko Tavčar (foto IG)

vas doma in spregovoril tudi o izredni skrbi, ki ste jo izkazali glede izbire ustreznih izrazov in pojmov, da bi bili v svojem sporočilu širši slovenski javnosti čim bolj jasni.

Prof. Lupinčeva me je nato povabila, naj spregovorim o tem, kako je prišlo do sodelovanja med Vami in Goriško Mohorjevo družbo. Vedel sem, da me to čaka, ker mi je temo nakazala prof. Neva Zaghet, ko me je vprašala, ali imamo na zalogi še kaj knjig Cesta, reka in ljudje, ki je izšla leta 1996 za redno zbirko naslednjega leta. Tako sem začel pripoved o tem, kako nas je prof. Nada Pertot, ki je po upokojitvi

Srečanja ob pripravi knjige in njene predstavitve, kakor tudi dan, ko ste okrog 85. rojstnega dne pristali na intervju za Novi glas, so bila sama lepa doživetja. V Narodnem domu sem prebral tudi tisti odgovor na to, kako ste gledali na Zaliv in na sodelovanje s Pahorjem. Tedaj ste rekli, da Vas je "motila pretirana hvala v Utrinkih, ki jih je napisal Pahor kot napotilo k vaši zadnji knjigi". Poudarili pa ste vlogo in zasluge Pahorjeve žene Radoslave Premri za izhajanje Zaliva. Sam pisatelj Pahor se je muzal, ko sem prebral še Vašo zadnjo ironično trditev v tistem odgovoru, ko ste ugotavljali, da "Pahor ni bil prijeten

sopotnik. Ni pil, ni kadil, samo potil bi se! Le kdo bi ga dohajal?! Moram pa priznati, da me je tam v Narodnem domu prav stisnilo v grlu, ko sem se spomnil Vašega pogreba. Ko smo se poslavljali od Vas, ki ste ležali na parah v mrliški vežici pri Sveti Ani, je iz Gorice prišel tudi naš predsednik msgr. Simčič, ki je tedaj tudi opravil pogrebni obred in imel krajši nagovor. Vse drugače pa je bilo ob pokopu žare, kakih deset dni kasneje. Slovenskega duhovnika ni bilo pri Sveti Ani, in ko je diakon ob odprtem grobu, ko je blagoslovil jamo, v katero naj bi položili vaše posmrtno ostanke, rekel grobarju doma iz Brega: "E ora il nostro Milan depporra le ceneri del defunto Emilio nella sua dimora", je vsem kar zastal dih. Še k sreči je takrat prihitel Boris Pahor, ki je rešil čast tržaških Slovencev in vam spregovoril

nekaj primernih besed v slovo! Ko se danes v mislih oziram nazaj na tisti dan, se še vedno čutim ujetega v neki začaran ris narodnega paradoksa, ki je še kako pogost tudi v vašem pisanju zlasti v Slovincih pod jelšovo brezo. No, bolj bo, da končam pismo z lepim spominom na povratno potovanje s predstavitve v Ljubljani in na praznovanje, ki smo ga imeli v Rodiku, ko ste in smo vsi uživali ob lepem petju skupine pevcev, ki jih je za to priložnost organiziral Edi Race. Dragi gospod Milan Lipovec, posloviti se moram. Zbogom!

Marko Tavčar

Umetniški utrip domačih ustvarjalcev
Med oblaki in zemljo v barkovljanskem društvu

V posebno delavnem in angažiranem barkovljanskem društvu, ki že vrsto let prireja kakovostne kulturne večere, skrbi za ohranjanje in gojenje pristnega slovenskega jezika in kulture ter se otepa "tržaške spakedranščine", so prejšnji petek predstavili ustvarjalca Matjaža Hmeljaka in Deziderija Švara. Njuna razstava nosi naslov Med oblaki in zemljo. V uvodnih besedah se je povezoval večera Ladi Vodopivec v sarkastičnem tonu obregnil ob dejstvo, kako je s slovensčino v naših društvenih oziroma v kolikšni meri se prilagajamo večinskemu narodu, ki se v zadnjih časih vse pogosteje včlanja v slovenska društva.

V barkovljanski društveni dvorani si lahko ogledamo dela dveh umetnikov: eden uporablja tradicionalni čopič, drugi pa virtualnega oziroma elektronskega. Medtem ko je Deziderij Švara zelo radovedne duše in je študiral slikarstvo ter diplomiral v Benetkah, je Matjaž Hmeljak elektronski inženir, ki dokazuje, da lahko z nenavadno dozo ust-

varjalnosti obvladamo računalnik zelo intimno. V računalniškem svetu prevladuje kompleksnost, umetnost pa je izraz trenutnega dogajanja, zato se v današnji dobi poslužuje računal-

nenehnemu eksperimentiranju. Maturo je končal z nejasnimi pojmi za prihodnost, ker pa se je njegov svak ukvarjal z računalništvom že v šestdesetih letih, ko so bili v Trstu mogoče trije računalniki, se je odločil, da bo študiral prav to. Po diplomii in prejeti štipendiji je preko Černigoja prišel v stik z Edijem Zajcem in z njim izdelal štiri projek-

nog razpet med Krasom, Bregom in morjem. Doma je iz Ricmanj. Mama je bila zelo verna in ga je vsako nedeljo vzela s sabo k maši. V cerkvi ga je prevzela freska na stropu, tako je doma poskusil ustvarjati, in sicer je na "veliko mamino veselje" z ogljem risal grafite po steni. Čeprav je bil kaznovan, se je pozneje odločil, da bo nadaljeval slikanje. V Barkovljah predstavlja tri prvine: morje kot simbol prostranosti in svobode, zemljo kot simbol matere, nebo pa neskončnosti. Avtor slik je o sebi dejal, da spadajo njegova dela v klasično slikarstvo, saj mu tehnika na olje daje rezultate, ki mu odgovarjajo.

Za glasbeno kuliso so na odprtju poskrbeli nekdanji otroci Glasbene kambre, ki so danes že srednješolci in se učijo na Glasbeni matici in pri Proseški godbi. Ustanovili so trio, ki je trenutno še brez imena. Uvodno so Max Zuliani na klavir, Martin Poljšak na klarinet in Vanja Zuliani na violino zaigrali Bachov Menuet, na koncu pa Christiansenovo Caprice. Razstava, ki jo je pripravilo SKD Barkovlje s pokroviteljstvom ZSKD in Slovenske prosvete, bo odprta do 21. novembra od ponedeljka do petka od 16. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 13. ure, za šole in skupine pa po dogovoru.

Metka Šinigoj

Matjaž Hmeljak in Deziderij Švara (foto Kroma)

nika. Kot je v predstavitvi Hmeljaka dejal napovedovalec, je to generativna umetnost, saj si umetnik sam ustvari računalniški program in prispeva k nastanku umetnine. Hmeljak je že na gimnaziji užival ob urah likovne vzgoje s profesorjem Avgustom Černigojem, ki ga je v šestdesetih letih spodbujal k

Deziderij Švara je že od mladih

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE Premiera prve predstave

Vaje za tesnobo v svetu, kjer se da vse kupiti

Slovensko stalno gledališče odpira novo, jubilejno sezono z igro, katere naslov najbolje zrcali stisko, ki jo naša sodobna družba in slovenski teater doživljata v tem trenutku. V igri z naslovom *Vaje za tesnobo* je slovenski dramatik, pesnik, pisatelj in režiser Vinko Möderndorfer zajel kočljiv položaj sodobnega človeka, ki občuje s svetom, v katerem je vse kupljivo. V kratkih, zgoščeno zgovornih prizorih avtor uprizarja novodobni neoliberalni vsakdanjik, v katerem ljudje lovijo svoja življenja in prihodnost med krutostjo in banalnostjo ter željo po odrešitvi. V vratolomnem tempu montaže dramskih situacij, brez tančic in olepšav odstira zaveso nad zapletom usodnih likov, v katerih zlahka prepoznamo svoje bližnje ali celo samega sebe. "Nisem ravnodušen do tega, kar se dogaja po svetu, prizadeto opazujem, kam vse vodi sedanje življenje", je dejal Möderndorfer na tiskovnem srečanju, v četrtek, 8. novembra, ko je vodstvo gledališča ponosno predstavilo krstno izvedbo novega in uspešnega slovenskega dramskega

besedila, ki je prejelo Grumovo nagrado. Tekst je tedanj žirijo, katere članica je bila tudi sedanja umetniška vodja SSG Diana Koloini, prepričal zaradi pronicljivega vpogleda v pekel sedanjega časa: v njem so ljudje postali pasivne in zaslepljene žrtve velikih lutkarjev, ki zasedajo vodilna

se dogaja pred očmi gledalca, z igralci, ki ustvarjajo nedorečeno scensko okolje. Dramsko besedilo in njegova postavitev želita tako postati vaja, "s katero se otresemo tesnobe", ter vadba za telo in dušo, "ki preganja negotovost" - so med drugim poudarili na tiskovnem srečanju.

Foto Kroma

mesta. Dramatično lahkotnost te vpetosti je mladi režiser Jaka Andrej Vojevec, ki si je ob postavitvi zamislil tudi scensko in glasbeno opremo igre, zajel v pojmu t. i. gradbišča umetniške ustvarjalnosti in vsebin, ki se v katarzičnem zaporedju utrinkov in življenj dvanajstih protagonistov predstavljajo hkrati urejeno in naključno. Uprizoritev se zato opredmeti ravno v konceptu vaje, nedokončanega trenutka. Vse

Novinarje je v preddverju Kulturnega doma nagovoril pomočnik umetniške vodje Koloinijeve, ki je nato prepustil besedo predsednici upravnega sveta dr. Maji Lapornik. Ona je najprej opozorila, da bo uradno premiero predstave v petek, 16. novembra, spremljala počastitev 110-letnice zgodovine slovenskega poklicnega gledališča v Trstu. Ni pa skrivala zaskrbljenosti zaradi hudega finančne-

ga stanja teatra. "Tako kot ostale slovenske ustanove v Italiji tudi naše gledališče trpi zaradi neizplačnega zneska iz zaščitnega zakona; če k temu prištejemo se krčenje statutarne prispevka dežele FJK, postane razlaga vsakdanjega delovanja v teh prostorih še toliko bolj zapletena", je dejala. Pripomnila pa je, da kljub tem okoliščinam upravni in umetniški ansambel deluje pogumno: "To je najboljši odgovor tesnobi in časom, ki jih doživljamo", je pripomnila. Na isti spodbudni valovni dolžini je bila umetniška vodja Koloinijeva, avtor besedila Vinko Möderndorfer pa je snovno poanto svojega dela navezal na poslanstvo gledališča kot takega: komedijska zvrst ima že od Moliere dalje posebno vlogo pri opredmetenju in razkrivanju kritičnega odnosa do stvarnosti in družbe. Ironija teatra - in v tem primeru Möderndorferjeve igre - je po mnenju dramaturginje Nike Leskovsek, vzvod, ki najbolje potrjuje po eni strani sporočilnost samega gledališča, po drugi pa docela zre v "mizerijo sveta". Režiser Jaka Vojevec je tako zričal posebno odskočno pesnitev, v kateri bodo nastopali člani gledališkega ansambla Romeo Grebenšek, Lara Komar, Vladimir Jurc, Maja Blagovič, Primož Forte, Tjaša Hrovat in gosta Tina Gunzek in Franko Korošec.

Obvestila

Rojanska župnijska skupnost vabi na srečanje ob Katekizmu katoliške Cerkve v četrtek, 15. novembra, ob 16. uri in nato v nadaljevanju vsak četrtek, v kapeli rojanske cerkve.

Radijski oder obvešča, da bo v nedeljo, 18. novembra, na sporedu 15. Gledališkega vrtljaka predstava Zajtrk v izvedbi SNG Nova Gorica. Prva predstava bo ob 16. uri (red Vila), druga ob 17.30 (red Škrat). V dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu, ul. Brandesia 27.

Družina in založba Mladika vabita na odprtje razstave o Jožetu Peterlinu in na predstavitev Peterlinovega zbornika (Mladika 2012) v ponedeljek, 19. novembra, ob 12. uri v Galeriji Družine (Krekov trg 1, Ljubljana). Razstava bo na ogled do 7. decembra. **Združenje postovoljcev** Hospice Adria Onlus vljudno

vabi na predavanje Moč mladih v oporo nemoči bolnih v petek, 23. novembra 2012, ob 17. uri v razstavno dvorano, ki jo je dala na razpolago Zadruga kraška banka, ul. Rectorio 2 na Opčinah. Govoril bo g. Marko Čižman. Za morebitne informacije lahko pokličete na tel. št. 3403864889.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Nevia Vitez v spomin na mammo Regino Durcik 30 evrov.

Ob poroki naše
ALENKE
z izvoljencem
IGORJEM
želi celotna družina
Radijskega odra
veliko srečnih in
sončnih skupnih dni

Skupina Etika in prihodnost

Kako Bog komunicira z ljudmi

Drugo iz letošnjega niza srečanj skupine Etika in prihodnost, ki jih v tem letu kot vezna nit združuje tema Poti, bo posvečeno komunikaciji med Bogom in ljudmi, in sicer kako Bog komunicira z ljudmi na njihovem "potovanju". Teološko tematiko bo na podlagi bibličnih poglavij o razodetju in odrešenju, cerkvenih dokumentov, pa tudi moderne teologije predstavil p. Mario Osredkar, frančiškanski brat. V predstavitvi zahtevne, a nikakor ne neživljenjske tematike pravi: "Človek si pogosto predstavlja, kakor da božje resnice 'padejo' z neba. Prepričan je, da le s tako predstavo lahko zavaruje božjo veličino. Dejstvo Božjega razodevanja in posredovanja v človekovem življenju pa si lahko na sprejemljiv način razložimo s pomočjo glagola 'prepoznavati'! Patrovemu uvodu bodo sledili delo po skupinah, diskusija, izmenjava mnenj ter izkušnje. Srečanje bo v petek, 16. novembra 2012, ob 18.00 v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3. Na njem so dobrodošli vsi mladi, ki jih tematika zanima. Po srečanju bo krajše prijateljsko druženje. / žc

Društvo slovenskih izobražencev

Slovenske šole na Primorskem v monografijah prof. Marije Kacin

Društvo slovenskih izobražencev je v sodelovanju s Slavističnim društvom Trst - Gorica - Videm priredilo prejšnji teden večer o problematiki slovenske šole, saj naj bi bila ta steber za gojenje slovenske identitete. Ob tej priložnosti so predstavili dve monografiji prof. Marije Kacin. Prva je izšla lani pri Goriški Mohorjevi družbi z naslovom *Primorska šola na prepihu*. Ob 65-letnici obnovitve. Drugi zvezek pa je izšel letos v samozaložbi. Avtorica je dolga leta poučevala italijanščino na slovenskih šolah, posveča se raziskovalni dejavnosti in prevaja iz slovenščine

v italijanščino in obratno. V obeh zvezkih je posvetilo, in sicer vsem, ki so nesebično vlagali svoj trud v prid slovenski šoli. V Peterlinovi dvorani se je z avtorico pogovarjala prof. Zaghet, ki je najprej osvetlila podrobno tematiko posamezne knjige. Prva monografija zgodovinsko obravnava dogodke od konca prave svetovne vojne do konca šestdesetih let oziroma obnovitve; poudarek je na človeškem elementu, in sicer na posameznikih, ki so si prizadevali za obnovitev, na pomen, ki ga je imelo šolanje v maternem jeziku za slovenskega

človeka v določenem obdobju, in pa šolo na Primorskem. V knjigi najdemo originalne dokumente italijanskih oblasti in zavezniške vojaške uprave, ki jih je avtorica prevedla v slovenski jezik. Kot je dejala prof. Zaghet, so v knjigi opisane tri različne tipologije italijanskih duhovnikov: od naklonjenih, do mlacnih do Slovencev ter skrajnežev in fizično nasilnih. Tudi italijanski učitelji so bili večinoma brez poslušala za slovensko problematiko in so na učencih, če so jih slišali govoriti v slovenskem jeziku, preizkusili svoje pesti ali so se znesli nad njimi na kak drug način. Prof. Zaghet je v

Foto IG

knjigi presenetilo prav navajanje imen in priimkov. Ne gre za dokumentarno vrednost, ampak za trenutek odgovornosti, saj

pogosto skrivamo posameznike v "maso". Prvi zvezek se konča z zakonom iz let 1961 in 1973, ki sta postavila slovenski jezik iz pogovornega v ustavne okvire, in z odlomki iz literarnih del ter zgodovinskih raziskav. Prof. Kacin se je po zahvalah prisotnim osredotočila na dve pomembni stalnici, ki sta jasno razvidni v našem šolstvu. To so na eni strani stalne ovire, istočasno pa prizadevanje naših ljudi za slovensko šolo in njeno obrambo. Primer tega je zgodovinski trenutek, ko so leta 1945 naši ljudje našli skupni jezik in premostili ideološka razhajanja. Takrat je Primorski dnevnik objavil poziv, naj se dijaki vpišejo v slovenske

šole in z množičnim vpisovanjem je bil izpolnjen prvi pogoj za ustanovitev slovenskih šol. Druga monografija predstavlja bralcem zgodovinsko ozadje šolstva od druge polovice šestdesetih let do sedanjosti. Tako se poglabimo v "revolucionarno leto" 1968, ko je prišlo do večje demokratizacije šole in prevrednotenja odnosov, ki jih ima šola z dijaki in starši, pa tudi v vprašanje Benečije in ustanovitve dvojezične šole v Špetru, ne nazadnje pa še do zaščitnega zakona in padca meje med Slovenijo in Italijo kot nov izziv celotnega primorskega prostora. Avtorica monografij o šolstvu je ob koncu primerjala kakovostne priprave, ki jih je nekoč nudila šola za vključitev mladih v sodobni svet, z današnjo šolo, ki pa oblikuje krhke posameznike, iluzije katerih se ob prvem stiku z realnostjo v trenutku razblinijo. **Šin**

Priprava na sinodo (2)

Škofijsko romanje v Sveto deželo

Ob vrnitvi smo si mislili: Galileja! Kako čudovito deželo si je Jezus izbral za svoje življenje in delovanje! Preden smo vstopili v avtobus, so se, tako kot ob drugih postankih, osvežili z raznimi sokovi, med katerimi je bil prava privlačnost sok iz granatnih jabolk. Omeniti je treba še kraj Jezusovega krsta ob zeleni reki Jordan. Tu smo izletniki zelo zbrano poslušali odlomek iz evangelija, obnovili krstne obljube, se pokrižali z rečno vodo in se nastavili za prvo skupno fotografijo, ki nam je bila na razpolago še isti večer v hotelu. **Iz Galileje v Judejo**

Reka Jordan povezuje Genezareško jezero z Mrtvim morjem. Iz zelene Galileje se pot vije skozi Samarijo proti jugu v zelo drugačni pokrajini. Tu se obiskovalec sooča z ravnino, s puščavo, peskom, z oazami, beduini, s kibutzi, pripeko... V Jordanski nižini, blizu kraja Jezusovega krsta, leži mesto Jeriha, najstarejše mesto na svetu, saj segajo njegovi zgodovinski viri do deset tisoč let pred Kristusom. Mesto ima bogate vodne vire, zato je prava rodovitna oaza s premerom 5 km. Velja tudi za najnižje ležeče mesto na svetu, je namreč 400 m pod morsko gladino. V bližini se dviga gora Skušnjave ali

Jezusovega 40-dnevnega posta; tu je puščavski svet. Kumram je prava puščava, čeprav je zelo blizu Mrtvem morju. Ko so leta 1947 odkrili v tamkajšnjih votlinah amfore z dragocenimi pergamenami - prepisi svetih knjig -, delo esenskih menihov, je Kumram postal zanimiva romarska točka. Izletniki smo si ogledali muzej, izkopanine samostana s pritliklami, kot so delavnice, obednica, shrambe, peči za glino, vodna napeljava, kadi za obredno umivanje, globoke cisterne za vodo. Celotno območje je sedaj narodni park. Od tod smo videli goro Nebo, na kateri naj bi po izročilu umrl Mojzes, in trdnja-

vo Makeronte, kjer je bil Janez Krstnik vklejen in obglavljen. Izletniki smo si zelo želeli se

bilo to pravo doživetje, za druge pa pravo razočaranje, saj se v tako slane morju, v katerem

je edinstveno po slanosti in legi. V istem popoldnevu smo imeli sv. mašo v Betaniji, kamor je

kopati v Mrtvem morju. Seveda nam je bila dana možnost, a samo za eno uro. Za nekatere je

ni nikakršne oblike življenja, ne da plavati, se da le ležati v blatni vodi. Vsekakor je Mrtvo mor-

Jezus rad zahajal k prijateljem, ki jih je ljubil: Lazarju, Marti in Mariji. Jezus je tu obudil Lazarja in s tem pokazal, da je gospodar nad življenjem in smrtjo. Kako drugače so si predstavljali Lazarjev grob! Do njega smo se spustili po tesnih in nevarnih stopnicah, a tudi sami smo želeli čim prej priti "iz groba". Ob avtobusu nas je čakala kamela, ki nas je razbremenila tesnobe in nam podarila malo razvedrila, ko je ena izmed romaric sedla nanjo in se zavrtela.

/ dalje
kl. l.

Z odzivom Urada vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu

Peter Ošlak novi glavni urednik Novic?

Programski svet Novic, tednika slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem, je Petra Ošlaka predlagal za novega glavnega urednika. Devetčlanski programski svet je omenjeno odločitev soglasno sprejel, odločali pa so med šestimi kandidati.

Končno besedo o glavnem uredniku bodo imeli lastniki Novic, krovni organizaciji koroških Slovencev, Zveza slovenskih organizacij in Narodni svet koroških Slovencev, ter Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Dokončna odločitev o uredniku mora biti sprejeta do konca leta. ZSO pričakuje, da jim bo programski svet obrazložil svojo odločitev.

Podpredsednik NSKS Nanti Olip je za STA dejal, da NSKS sprejema odločitev programskega sveta, ki je svojo nalogo opravil odgovorno in profesionalno. Uradnega predloga programskega sveta še ni, po besedah Olipa pa naj bi se z Ošlakom sestali na pogovorih glede zasedbe uredništva in programske zasnove tednika. Uradno naj bi Ošlak novi glavni urednik Novic po napovedih Olipa postal v začetku novega leta. Glavni financer tednika je Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki naj bi letos zanj prispeval dobrih 300.000 evrov, kar pa je desetkrat več kot temu "edinemu kulturnopolitičnemu tedniku koroških Slovencev" namenja avstrijska država.

"Brez pomoči Slovenije tega časopisa ne bi bilo", je še dejal Olip. Poudaril je, da je po 7. členu avstrijske državne pogodbe (ADP) medijska

oskrba narodne skupnosti ena temeljnih odgovornosti in obveznosti avstrijske države, česar pa ta tudi 58 let po podpisu ADP ne izpolnjuje, saj manjšina za tednik dobiva zgolj najnižjo možno podporo v pospeševanju tiska.

V Uradu vlade so prejšnji teden za STA dejali, da sprejemajo v vednost odločitev programskega sveta tednika No-

vic, končna odločitev o imenovanju glavnega urednika pa je v pristojnosti lastnikov tednika, NSKS in ZSO. Ob tem so v uradu izrazili pričakovanje, da se bosta NSKS in ZSO ustrezno opredelila do predlaganega kandidata ter da bosta našla ustrezen koncept za nadaljnji razvoj tednika Novic.

"Medijsko oskrbo slovenske avtohtone narodne skupnosti v Avstriji bo Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu reševal v sklopu rednega javnega razpisa", so še zapisali v uradu.

Predsednik programskega sveta Novic Fabjan Hafner je za STA poudaril, da se je devet članov programskega sveta soglasno strinjalo, da Ošlak med šestimi kandidati najbolj ustreza zahtevam. Njegova predstavitev je pri vseh članih programskega sveta po Haf-

nerjevih besedah pustila najboljši vtis, zato so ga tudi predlagali za novega glavnega urednika.

Ošlak je za STA dejal, da bo svojo uredniško vizijo urenil s pomočjo uredniške ekipe in mrežo svobodnih sodelavcev. Soglasna odločitev programskega sveta je po njegovi oceni jasen signal lastnikom, da mora priti do bistvenih sprememb, če želita, da bodo koroški Slovenci Novice brali še čez 20 let.

Kot je še dejal, bo treba najprej pripraviti uredniške statute, v katerih bo jasno zapisana neodvisnost uredništva. Poleg tega bo treba začeti iskati nove komunikacijske kanale, gre pa za celovito modernizacijo tednika Novice. Predvideno je tudi delo z mladino; odslej bo v tedniku zastopanih več različnih mnenj in oseb, kot je to bilo doslej. Postavili naj bi tudi novo spletno stran, tako da se bodo vesti po besedah Ošlaka širile čim širše, "kot se to spodobi za moderne medij".

Ošlak ima novinarske izkušnje kot urednik pri mednarodni tiskovni agenciji Presstext na Dunaju, je svobodni sodelavec slovenskega sporeda ORF na avstrijskem Koroškem in Štajerskem, bil pa je tudi urednik pri Radiu Dva in urednik pri evropskem medijskem projektu "Sosed - Nachbar". Kot svobodni sodelavec številnih medijev v Sloveniji in Avstriji je Ošlak sodeloval tudi pri Novicah. Novice so tednik, ki je začel izhajati leta 2003. Trenutno imajo 2800 naročnikov.

če bo sofinancirala skromno število učiteljev slovenščine iz Slovenije v porabskih šolah. Takole dva do štiri učitelje potrebujemo. To je edina pot, da ohranimo naš najdražji slovenski jezik pri najmlajšem rodu v Porabju!!!

Več informacij o porabskem vsakdanu dobite na naslovu: <http://iskricezporabja.blogspot.com/>. Bo kdo od odgovornih v Sloveniji imel vsaj malo posluha za naš klic na pomoč???

Hvala za vsako pravo besedo na pravem mestu.

Prijazen pozdrav iz Porabja,

Valerija

vajalci so vrteli črno-bele fotografije, napovedovalca sta spletna pripoved o pesmih, piscih, pevcih. Sodelujoči izvajalci so se predstavili z izvorno glasbo in novimi besedili v slovenskih beneških narečjih. Besedila so tudi letos natisnili v brošuri, pesmi pa so posnete na zgoščenki.

Prvo mesto za najboljšo pesem 30. Senjama si je prislužila pesem *Narobe dan*, ki jo je napisala, uglasbila in izvajala Beti Strgar, na drugo mesto se je uvrstila *Sonce in science*, ki je prejela tudi Nagrado mladih, na tretje mesto pa pesem *Samuo ti*. Najboljše besedilo je napisal Aldo Klodič v pesmi *Vsako jutro*, najboljšo glasbo pa Miha Obit za pesem *Očala*.

Nagrada Državljan Evrope

Med dobitniki Slovenec v Avstriji Franci Tomažič

Med prejemniki prestižne nagrade Državljan Evrope, ki jo je letos prejelo 37 projektov iz celotne EU, je tudi koroški Slovenec Franci Tomažič s

vrednot, kot so spoštovanje drugačnosti, solidarnost in sodelovanje v različnosti, ki posledično vodi v mir in sožitje med različnimi narodi in kulturami v Evropi. Letos je de-

parlamentu v Bruslju. Razstava Barve Koroške je fotografsko-literarni integracijski in umetniški projekt, ki skuša približati priseljence imigrante in jih vključiti v družbo. Pod

Sodelavci pri projektu, od desne proti levi: Franci Tomažič, Christian Brandstätter, Elisabeth Köstinger, Karlheinz Fessl, Lojze Wieser in Erich Kugi.

vetčlanska žirija v Bruslju, v kateri sodelujejo visoki politični predstavniki Evropskega parlamenta, med več sto predlogi iz vse Evrope izbrala 37 posebnega priznanja vrednih projektov. Med njimi so tudi trije Slovenci, poleg Tomažiča, tudi dr. Lovro Šturm in projekt Simbioza. "Ponosni smo, da imamo na avstrijskem Koroškem Slovence, ki s svojim delom dajejo zgled celotni Evropi", je povedal Lojze Peterle, ki se je udeležil slovesnosti v Evropskem

parlamentu v Bruslju. Razstava Barve Koroške je fotografsko-literarni integracijski in umetniški projekt, ki skuša približati priseljence imigrante in jih vključiti v družbo. Pod

parlamentu v Bruslju. Razstava Barve Koroške je fotografsko-literarni integracijski in umetniški projekt, ki skuša približati priseljence imigrante in jih vključiti v družbo. Pod

Obisk deželnega svetnika SSk Igorja Gabrovca v Špetru Novo večnamensko središče za Slovence

Slovenci v Benečiji bodo kmalu razpolagali z novim in funkcionalnim večnamenskim središčem v sodelovanju nekdanje Gorske skupnosti v Špetru, v katerem začasno domujejo tudi nekateri razredi dvojezične šole. "Formalno naj bi šlo za etnografski muzej in kulturni center krajevne slovenske narodne skupnosti, že na prvi pogled pa je vsem jasno, da gre za sodobno zamišljeno strukturo, ki bo obogatila dejavnosti in ponudbo širšega prostora Nadiških dolin", je poudaril deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec, ki si je pred dnevi ogledal delovno mesto.

"Gre za skoraj štiristo-petdeset tisoč evrov vredno investicijo, ki jo skoraj v celoti krije deželni prispevek v višini 400.000 evrov iz 20. člena deželnega zaščitnega zakona št. 26 iz leta 2007, preostalih približno 47.000 evrov pa prihaja iz sklada za gorato območje", je deželnemu svetniku Gabrovcu pojasnil funkcionar Gorskke skupnosti Ter Nadiža in Brda Miha Coren, ki je spremljal gradbena dela. Novo večnamensko središče bo potrebno uokviriti in koordinirati s ponudbo, za katero že danes skrbijo slične strukture

zlasti v Špetru in Čedadu. Deželni svetnik se je pozanimal tudi o stanju dvojezične šole, ki še vedno deluje razprše-

brovec, ki ga še zlasti skrbi počasna in mestoma še nedorečena ustanovitev naslednikov Gorskke skupnosti. "Ob

no in v prilagojenih prostorih same Gorskke skupnosti. Pogovor je nanesel na postopek izvajanja deželnega zakona o preustroju Gorskke skupnosti, ki se v videnski pokrajini spreminjajo v Zveze goratih občin, in na dodeljevanje sredstev iz sklada za gorato območja. "Pri obeh vprašanih beležimo vrsto hudih kritičnosti, na kar smo iz opozicijskih klopi tudi v Deželnem svetu in v rednih stikih s pristojnimi odborniki in funkcionarji večkrat zamenjavo opozarjali," je še povedal Ga-

vsem tem moramo še posebej skrbeti, da bodo nove Zveze občin brez oklevanja prevzele štafeto palice starih goratih institucij tudi na področju zaščite in promocije slovenskega jezika in krajevnih narečij", je še dejal Gabrovec. Na sedežu Gorskke skupnosti se je Gabrovec o tem med drugim pogovarjal tudi z njenim trenutnim vodjo Giuseppejem Sibauom, o delovanju tamkajšnje Lokalne akcijske skupine-GAL Torre Natisone pa z direktorjem Guglielmom Favijem.

Prejeli smo

Ohranimo slovenski jezik v Porabju!

Dragi slovenski prijatelji, pozdravljeni! Splet se vam oglašam iz Porabja, kjer v teh viharnih časih bijemo velike bitke za življenje narodnostnih slovenskih šol, za oživljanje slovenskega jezika in osmišljanje uspravane slovenske zavesti. Ni lahko. Zato se obračam na vse vas, na vsakega, ki verja-

me v slovenski kulturni prostor in njegovo ohranjanje - do milimetrov natančno -, podprite nas na način, ki je vam osebno najbližji. Brez ideologije in delitev, brez strank in preferenc. Porabci se nikoli niso delili in to jih je ohranilo.

Slovenija, čeprav ranjena in negotova, ne bo bankrotirala,

Lese / 30. Senjam beneške piesmi

Nove melodije pa tudi otožen pogled nazaj

Senjam beneške piesmi, ki ga prireja Kulturno društvo Rečan, je bil letos trideseti po vrsti. Od leta 1971, ko je bil prvi, takrat še Praznik beneške pesmi, je do danes odigral pomembno vlogo pri ohranjanju slovenske ne le glasbene podobe beneških dolin. Iz njegove sredine je zraslo več glasbenikov in skupin mladih izvajalcev. Jubilejni festival je potekal v soboto, 10. novembra, zvečer in v nedeljo, 11. novembra, popoldne na tradicio-

nalnem prizorišču, v telovadnici na Lesah. Letos se ga je udeležilo 14 skupin iz širšega beneškega pa tudi slovenskega prostora; če izvajalcem prisetemo tudi organizacijo, je pri tokratnem podvigu sodelovalo 60 predvsem mladih ljudi.

Prvi večer je bil prežet tudi z nostalgijo melodij, ki so se zvrstile v vseh teh letih. Vsaka skupina, ki se je potegovala za nagrado, si je izbrala pesem s preteklih Senjamov, jo ponudila v modernejši inačici, za iz-

Predsedniške volitve in kriza institucionalne Slovenije

Nezaupanje v pravno državo

Nedeljski rezultati in prvo mesto Boruta Pahorja pred drugim krogom volitev so nedvomno veliko presenečenje, vsaj glede na predvolilne napovedi. Ker pa je to že druga zaporedna huda napaka pri napovedovanju volilnih izidov v manj kot letu dni, je trenutnost slovenskih merilcev javnega mnenja danes dokončno pokopana. Slovenski državljani so si namreč pred volitvami ustvarjali popolnoma drugačno prispodobo razmerja moči, isto velja seveda tudi za kandidate. Zato se ne gre čuditi nekoliko nenavadnim izpadom, ki jih je imel sedanji predsednik Danilo Türk v izjavah takoj potem, ko je postajalo jasno, kako so dejansko šle volitve. Pričakoval je zmago z vsaj kakih 5 ali 6 odstotnih točk naskoka pred Borutom Pahorjem, kar bi bilo verjetno vseeno premo za dokončno zmago v drugem krogu. Soočiti pa se je moral s porazom in zaostankom 5 odstotkov. Njegova zmaga v drugem krogu se v tem trenutku zdi samo še teoretično mogoča glede na to, da bo desno volilno telo, ki se bo odločilo voliti tudi v drugem krogu, nedvomno podprlo Pahorja. Če so z rezultati letošnjih volitev kratko potegnili volivci t. i. "stricev iz ozadja", ki so podpirali Türkja, so pred skoraj enim letom zaradi zgrešenih vo-

lilnih napovedi pred volitvami nastradali v nasprotnem taboru. Na lanskim državnozborskih volitvah je bil prvi kandidat in veliki favorit za zmago z velikim naskokom vodja desne sredine Janez Janša. Volitve pa so napovedi obrnile na glavo: kot prva stranka se je uveljavila Pozitivna Slovenija Zorana Jankovića, ki pa mu ni uspelo sestaviti vladne koalicije. Toliko glede javnomnenjskih anket.

Volitve pa v Sloveniji postajajo vse bolj značilne po še enem pogostem "običajju": volilni abstinenca. Na Martinovo nedeljo se je na volišča podalo samo 47 odstotkov vseh volilnih upravičencev. To pa je zelo slaba popotnica za slovensko demokracijo. Jasno je sicer, da so volitve za predsednika republike manj pomembne od parlamentarnih volitev. Vse nižja in nižja volilna udeležba pa je že dalj časa jasen pokazatelj, kaj si slovenski državljani mislijo o politiki in o posameznih državnih institucijah. In Danilo Türk si je privoščil več spodsrljajev, ki niso bili primerni njegovi visoki funkciji. Nezadovoljstvo državljanov pa je splošno razširjeno in močno presega samo funkcijo predsednika

republike. Državljeni so jezni, ker vlada in opozicija ter socialni partnerji niso sposobni priti do strateškega načrta, ki bi državo lahko rešil pred potopom. Državljeni so jezni, ko vidijo, kako se politika ne postavlja v bran pravni državi ter posredno in neposredno podpira koruptivna in klientelistična dejanja. Državljeni so nazadnje jezni, ko vidijo, kako raztegljiv pojem je pravna država. In to so občutili prav v

Borut Pahor

tednu pred predsedniškimi volitvami. V slovenskem procesu stoletja, t. i. Balkanskem bojevniku, je prišlo do nepredvidljivega preobrata. Mamilarski tolpi pod vodstvom Dragana Tošića, ki je obtožena preprodaje kokaina, je bil namreč preklican pripor, iz nadaljnje obravnave pa je bilo izločeno ključno dokazno gradi-

vo, prisluškovanja, ki jih je pridobila srbska obveščevalna služba. Zadeva je tragikomična, če pomislimo, da je bila kokainska družina aretirana in obtožena na podlagi mednarodne policijske akcije, ki sta jo vodili ameriška agencija DEA, ki je specializirana za boj proti mamilom, in italijanska policija, ki je nekateri člani tolpe v Italiji zasačila z več deset kilogramov težkimi pošiljkami kokaina. Glavni predmet obtožnice pa je bil pretovor 2 ton (!) kokaina, ki jih je skušala Tošićeva tolpa pretihotapiti iz Urugvaja preko Južnoafriške republike vse do Slovenije, od koder bi tovor najbrž nadaljeval svojo pot po Evropi. Kljub temu da je urugvajski policija ta tovor zasegla, so odvetniki obtožencev dosegli, da se na ljubljanskem sodišču izloči odločilno dokazno gradivo, prisluškovanja, ki jih je zbrala srbska obveščevalna služba. Obtožnica je tako danes na zelo trhljih nogah, tolpi pa so skoraj v celoti odpravili pripor in je danes na prostosti.

Kako naj potem slovenski državljani imajo zaupanje v institucije pravne države?

Andrej Čermic

Naši rojaki v tujini

46.000 registriranih Slovencev z volilno pravico

Državna volilna komisija je 46.000 volivcem, ki stalno prebivajo v tujini, po pošti poslala glasovnice za volitve predsednika republike, ki so bile 11. novembra 2012. Po zadnjih podatkih Državne volilne komisije (DVK) je volivcev s stalnim prebivališčem v tujini 62.079. Vsi registrirani volivci so lahko glasovali na predsedniških volitvah po pošti ali osebno na diplomatsko-konzularnih predstavništ-

vih. Za glasovanje so se morali posebej prijaviti; po pošti pa so prejeli volilno gradivo z glasovnico. Državna volilna komisija je 16.054 volivcem, ki živijo v državah zunaj Evrope, pa tudi v Azerbajdžanu, Belorusiji, Gruziji, Moldaviji, Rusiji, Ukrajini in Turčiji, poslala uradne prazne glasovnice, na katere so morali sami vpisati imena kandidatov. Preostalih 46.025 volivcev, ki stalno prebivajo v evropskih državah,

pa je prejelo enake glasovnice, s kakršnimi so volivci novega predsednika države izbirali v Sloveniji. Za vse volivce v tujini, ki so glasovali po pošti, velja, da morajo na DVK ali okrajno volilno komisijo prispeti do 19. novembra do 12. ure.

Hkrati z glasovnico za prvi krog predsedniških volitev so volivci v tujini prejeli tudi glasovnico za morebitni drugi krog, ki bo predvidoma 2. decembra. Glasovnice za drugi krog volitev pa so prazne za vse volivce v tujini, tako v evropskih kot neevropskih državah.

Med volivci, ki v Sloveniji nimajo stalnega prebivališča in živijo v tujini, jih največ pre-

biva v evropskih državah, od tega največ v Nemčiji (okoli 11 tisoč), le malo manj na sedanjem Hrvaškem, okoli 5000 jih je v Srbiji, nekoliko manj pa v Italiji in Avstriji.

Med državami zunaj Evrope ima največ slovenskih državljanov volilno pravico v Kanadi (skoraj 5000), malo manj v Argentini (okoli 4500), nato v Avstraliji (3000) in dobrih 2000 v ZDA. Poleg volivcev, ki stalno živijo v tujini, je na tokratnih predsedniških volitvah glasovalo tudi 1254 državljanov, ki so v tujini začasno. Ti so se morali za takšen način glasovanja prijaviti. Od tega jih je 538 glasovalo na diplomatsko-konzularnih predstavništvih, 716 pa po pošti.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Enotna volja za ponoven zagon KOKS-a

Ministrica Ljudmila Novak ter predstavniki manjšinskih slovenskih organizacij v Zvezni deželi Koroški in stranke Enotna lista soglasno želijo ponovno delovanje KOKS-a.

Na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je bil v sredo, 7. novembra 2012, sestanek s predstavniki manjšinskih organizacij koroških Slovencev, ki so se ga

udeležili podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) Nanti Olip, predsednik Zveze Slovenskih organizacij (ZSO) dr. Marjan Šturm, predsednik Skupnosti koroških Slovencev in Slovenk (SKS) Bernard Sadovnik in predsednik stranke Enotna lista Vladimir Smrtnik. Predstavniki organizacij koroških Slovencev so ministrici za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmili Novak

predstavili sedanji položaj slovenske narodne skupnosti v Zvezni deželi Koroški ter svoje poglede na prihodnost krovnih in predstavniških organizacij koroških Slovencev. V pogovoru je bila dana zaveza omenjenih predstavnikov, da naj bi do konca letošnjega leta dorekli ponovno oblikovanje in delovanje Koordinacijskega odbora Koroških Slovencev (KOKS). Ko bo

sprejet nov koncept delovanja tega odbora, ga bodo predstavili ministrici Ljudmili Novak.

Na sestanku v Ljubljani so se dogovorili še, naj bi se do konca leta uskladili tudi o pristopih k reševanju odprtih vprašanj koroških Slovencev. Ministrici so tudi obljubili, da bodo glede organiziranosti slovenske narodne skupnosti v Zvezni deželi Koroški v širšo razpravo vključili celotno narodno skupnost.

S 1. strani

Borut Pahor ...

Kandidata za novega predsednika Slovenije, Borut Pahor in dr. Danilo Türk, zdaj prepričujeta volivce, naj ju podprejo in jima omogočijo zmago. Janez Janša je v svojstvu predstavnika politične desnice sporočil, da bo ta v drugem krogu volitev podprla tistega kandidata, ki bo še pred volitvami napravil kaj konkretno za obvladovanje krize in ureditev razmer v državi.

Posredujemo dvoje pomenljivih mnenj, izrečenih oziroma napisanih ob predsed-

niških volitvah. Britanski finančni in gospodarski izvedenec, ki deluje v Sloveniji, Keith

Miles, opozarja, "da smo najbolj socialistična država v Evropi, upoštevajoč tudi Rusijo". Znani slovenski časninar in urednik Janez Markeš pa je ob komentiranju ponovne izvolitve Baracka Obame za predsednika ZDA, v sobotni prilogi časnika Delo, 10. novembra, zapisal, da končna rešitev za Slovenijo lahko pride le iz pobude Slovencev naslednje generacije. Sedanja generacija Slovencev je namreč pokazala, da ne more upravičiti svojega početja.

Kratke

Kulturni center Mostovna / Literarni četrtak s Primožem Čučnikom v Čitalnici Babel

Na prvem literarnem četrtku letošnje sezone bo KC Mostovna 15. novembra ob 19. uri imel v gosteh pesnika Primoža Čučnika, letošnjega dobitnika Veronikine nagrade za pesniško zbirko Mikado. Čučnik je pesnik, prevajalec in urednik. Svojo pesniško pot je začel z objavami v slovenskih literarnih revijah in nato z objavo prve pesniške zbirke Dve zimi (1999), za katero je dobil nagrado knjižnega sejma, leta 2002 pa nagrado zlata ptica. Sledile so zbirke Ritem v rokah (2002), Oda na manhatnski aveniji (2003), ki jo je napisal v New Yorku skupaj s pesnikom Gregorjem Podlogarjem in slikarjem Žigo Karižem, Akordi in druge pesmi (2004), Nova okna (2005), Sekira v medu: prebrane in druge pesmi (2006), Delo in dom (2007), za katero je dobil nagrado Prešernovega sklada, Kot dar (2010), za katero je prejel Jenkovo nagrado, in že omenjena Mikado (2012). Čučnik je urednik revije Literatura, ustanovitelj založbe LUD Šerpa, deluje pa tudi v performativni skupini Čučnik Pepelnik Grom, v kateri se ukvarjajo z interakcijo govornice besede in eksperimentalne zvočne slike. Več informacij: www.mostovna.com.

Gledališka predstava v Komnu

V soboto, 17. novembra 2012, ob 20. uri, bo v Kulturnem domu v Komnu gledališka skupina KD Janez Jalen iz Notranjih Goric uprizorila komedijo Bertolta Brechta Malomeščanska svatba. Režiser Jaka Andrej Vojevec.

Gledališko društvo Kontrada Kanal

Letos odprta večnamenska dvorana v Kanalu ponuja nove možnosti kulturnemu življenju v Kanalu. Da bi te možnosti izkoristili, je Gledališko društvo Kontrada Kanal pripravilo Zimski abonma – letošnje poskusno, le s tremi predstavami. Ker je gledališka ponudba v kanalski občini kar bogata, so se odločili, da dajo Zimskemu abonmaju poseben pečat: v program bodo uvrščali izključno predstave ljubiteljskih gledališč, ki so v celoti ali vsaj delno v narečju. Potrudili se bodo, da bodo v goste povabili gledališke skupine z vseh koncev Slovenije. Tako se bodo gledalci zabavali ob komicnih dogodkih na odru in hkrati spoznavali narečno raznolikost slovenskega jezika. Program poskusnega abonmaja: nedelja, 18. novembra 2012, ob 17. uri, gledališka skupina Globočak (Kambreško): Vinko Moderndorfer, Na kmetih; nedelja, 9. decembra 2012, ob 17. uri, dramska skupina Ga pihnemo (Podnanos): Tone Partlič, Partnerski odnos; nedelja, 13. januarja 2013, ob 17. uri, KPD Planina (Sele/Zell – Avstrija): Noel Coward, Komedija ljubezni. Abonmaji so že v predprodaji v TIC-u v Kanalu. Urnik TIC-a: vsak delovni dan med 8.00 in 12.00 in 13.00 in 15.00. Informacije: 05 39 81 213. Cena abonmaja je 10 evrov; za otroke, dijake in študente 5 evrov. Posamezne vstopnice (6 evrov; za otroke, dijake in študente 3 evre) bodo na voljo v dvorani uro pred predstavo.

Pevska revija Starosta mali princ

Vsako leto se od 2001 dalje v jesenskem času srečajo po vrsti na že tradicionalni pevsko-kulturni prireditvi Starosta mali princ upokojenski zbori štirih večjih obmejnih mest Primorske, in sicer Gorice, Nove Gorice, Trsta in Kopra. Letos je za organizacijo prireditve v nedeljo, 28.10.2012,

poskrbela Pokrajinska zveza DU Severne Primorske (PZDU) v sodelovanju z DU Nova Gorica. To je bilo četrto srečanje tretjega ciklusa. Prireditve ima namen povezovati Slovence od Goriške do Istre in ohraniti pridobljene izkušnje ter vrednote, ki morajo biti v oporo mlajšim rodom. Kot vsa leta doslej so organizatorji pripravili poleg popoldanskega programa tudi jutranji obisk krajev, ki so zaznamovali zgodovino naše Primorske. Za Goriško so v tem pogledu pomembna tudi Goriška Brda, ki so svojstven svet ob slovenski zahodni meji, dežela sadja, odličnega vina in zadnje čase tudi oljč. Člani upokojenskih društev obmejnih mest so se kljub zelo slabemu vremenu povzpeli do lepo obnovljene turistične vasi Šmartno. V tamkajšnjem Kulturnem domu so bili deležni prisrčnega sprejema in res zanimivega srečanja z Brici. Po nastopih briškega kvinteta sta prisotnim spregovorila predsednik PZDU Nova Gorica Alojz Vitežnik in župan občine Brda Franc Mužič. Domačinka Milena pa je zelo natančno in bogato predstavila zgodovino Brd od preteklih do današnjih časov. Po poklonu žrtvam in položitvi venca ob spomenik v Gonjčah so udeleženci ob vodenem ogledu bolje spoznali Šmartno. Nato so se odpeljali na Dobrovo, kjer so si po odličnem kosilu v gradu nekateri tudi ogledali stalno razstavo velikega, svetovno znanega slovenskega umetnika Zorana Mušiča. Popoldne je od 17. ure dalje potekal pevski koncert v Kulturnem domu v Novi Gorici. O pomenu in namenu prireditve so govorili predstavniki društev in organizacij vseh štirih obmejnih mest. Nastopil je najprej kot gost večera Dekliški pevski zbor iz Stomaža pri Ajdovščini. Sledili so ŽePZ Društva slovenskih upokojencev za Goriško pod vodstvom Aleša Hobana, ŽePZ Pristan Univerze za 3. življenjsko obdobje iz Kopra pod vodstvom Eliane Humar, MoPZ Fran Vednturini od Domja pod taktirko Ivana Tavčarja in ŽePZ Univerze za 3. življenjsko obdobje iz Nove Gorice pod vodstvom Jožice Golob. Vsi zbori so za sklep zapeli Vstajenje Primorske Rada Simonitija. Za lepo preživet kulturni dan gre iskrena zahvala predsedniku Pokrajinske zveze DU Nova Gorica, predsedniku DU Nova Gorica, predsednici krožka Krut iz Trsta, predstavnic DU Koper in vsem sodelujočim upokojenskim društvom. (ed)

Tide vabijo na promocijski koncert v Ljubljano

Glasbena skupina Tide bo Album no. 4 in nekaj uspešnic iz prvih treh izdaj predstavila v četrtek, 15. novembra 2012, ob 21. uri v ljubljanski KUD France Prešeren. Tide so po osmih letih delovanja izkušeni glasbeniki in skupina, ki je spoznala vse prednosti in zanke biti rock skupina, saj so v tem času izdali tri med seboj dokaj različne albume. Vstopnice so preko sistema Eventim na voljo po ceni 10 evrov. Info: www.tide-band.com, http://www.facebook.com/tideband

Rekordna prodaja!

Apple v treh dneh prodal tri milijone novih tablic

Ameriški računalniški velikan Apple je v treh dneh od začetka prodaje nove, manjše različice tabličnega računalnika,

no zalogo". Nekateri kupci, ki so ta tablični računalnik naročili, bodo zato morali nanj počakati do konca meseca.

svetu navdušeni tako nad prvim kot nad drugim modelom tabličnega računalnika.

Prodaja novih tablic je dosegla nov rekord, je pojasnil in dodal, da so prodali praktično vse Ipad mini. Povedal je še, da se trudijo pospešiti proizvodnjo, tako da bodo lahko pokrili "neverjetno povpraševanje". Tako Ipad mini kot četrta generacija ipada sta na police v 34 državah prišla pred kratkim.

Na dotik občutljivi zaslon novega Ipada mini meri 7,9 palca (20 centimetrov), medtem ko diagonala izvirnega modela znaša 9,7 palca (24,6 centimetra). Njegova debelina znaša 7,2 milimetra, tehta 0,68 funta (okrog 0,3 kilograma).

Četrta generacija ipada ima medtem 10-inčni zaslon.

imenovane Ipad mini, in novih klasičnih ipadov četrte generacije prodal že tri milijone teh tablic. V Applu so ob tem pojasnili, da je povpraševanje po Ipadih mini "presegljo začet-

računalniški velikan ob tem ni razkril natančnih števil glede prodaje Ipadov mini in novega klasičnega ipada. Applov glavni izvršni direktor Tim Cook pa je poudaril, da so kupci po

Škrbina / Slovesnost pred Fakinovo domačijo

Primorski padalci so simbol domoljubja

Page ob misli na junastvo primorskih padalcev segel v sedanji čas globalizirane družbe, ki lahko prebreme današnje probleme le s sodelovanjem. Page je pozdravil tesno sodelovanje med Veliko Britanijo in Slovenijo

ter podčrtal vlogo Evropske unije in Nata.

Pozdravil je tudi preživeli padalec Stanislav Simčič, orisal je svojo pot v padalskih vrstah in še posebno poudaril, kako predano in vestno so padalci sodelovali v narodnoosvobodilni vojni na Slovenskem. Angleški veteran in častnik John Earle pa je opomnil na zelo hude izgube, ki so jih utrpeli Slovenci v vojni, dejal je, da je bilo na obeh straneh storjeno veliko hudega ter da je bila velika večina žrtev brez

Josip Dolenc z Opčin je izginil v Ljubljani nekaj mesecev po koncu druge svetovne vojne. Že od mladih nog je v rojstnem kraju predano deloval na narodnopolitičnem področju, v zgodnjih tridesetih letih prejšnjega stoletja je vstopil v komunistično gibanje, okusil je konfinkcijo na Ponzi, leta 1944 pa je bil kot padalec spušen v glavni štab 9. korpusa. Stalno je bil pod nadzorom OZNE, in ko mu je bilo komaj 35 let, je izginil. Kruta usoda je doletela

tudi njegovega brata Milana. Vstopil je v partizanske vrste, že med vojno pa je izdihnil med obnovnim zasliševanjem o svojem bratu. Josip in Milan Dolenc sta bila strica podpredsednika odbora Pokrajine Trst Igorja Dolenca, ki je bil v nedeljo, 11. novembra, slavnostni govornik na spominski slovesnosti v Škrbini v spomin na primorske padalce.

Prej ali slej resnica pride na površje, in čeprav je za nekatere usoda primorskih padalcev še vedno nadležna resnica, je danes njihova zgodba znana, je v nagovoru podčrtal Dolenc in sklenil misli s trditvijo, da so danes ideali primorskih padalcev še vedno aktualni in so bistvena osnova vsake družbe. Verujemo v utipijo človeške solidarnosti, to je takrat navdihovalo in naj še danes, je še dodal slavnostni govornik.

Slovesnosti, ki od leta 1998 poteka pred spominsko

ploščo na Fakinovi domačiji na dan 11. novembra, ko se Velika Britanija spominja svojih padlih, se je tudi letos udeležilo veliko uglednih gostov. Najprej gre omeniti preživela padalca Stanislava Simčiča, ameriškega padalca Boba Plana, pobudnika proslave Johna Earla ter britanskega veleposlanika in predstavnika ameriškega veleposlaništva v Sloveniji. Po pozdravnem nagovoru komentarskega župana Danijela Božiča so vsi položili pod spominsko

Foto Kroma

plodno vence in cvetje, na častni straži pa so stali vojaki slovenske vojske. Primorskim junakom so se poklonili tudi predstavniki domoljubnih in borčevskih organizacij, glasbeni okvir pa je slovesnosti dal kvartet trobil s solistom Goranom Ruzzijem. Za recital poezij v slovenskem in angleškem jeziku so poskrbeli dijaki Zavoda združenega sveta iz Devina. Na občuteni slovesnosti je angleški veleposlanik Andrew

madeža. Treba je spoštovati vse žrtve ne glede na narodno, versko ali politično pripadnost, je poudaril Earle in se ob tem predvsem spomnil na padalce, ki jih je imenoval za simbol patriotizma. Ob koncu svečanosti, ki jo je povezovala domača kulturna delavka Anči Godnik, je spregovoril še vodja Pisarne za obrambno sodelovanje pri ameriškem veleposlaništvu v Ljubljani major Layne Trospen.

Slovenija / Zanimivi podatki statističnega urada

Število osebnih avtomobilov narašča, a ti so vse bolj stari!

V Sloveniji je bilo konec 2011 v register vozil vpisanih skoraj 1.066.500 osebnih avtomobilov, kar je 519 avtomobilov na 1000 prebivalcev. Število avtomobilov iz leta v leto narašča, so pa avtomobili vse bolj stari. Če je bil v letu 2001 registrirani osebni avto v povprečju star 6,9 leta, je njegova starost konec lanskega leta znašala 8,2 leta.

Konec lanskega leta je bilo največ osebnih avtomobilov na 1000 prebivalcev v goriški in obalno-kraški regiji, in sicer 580 oziroma 568, najmanj pa v zasavski statistični regiji, in sicer 468 avtomobilov.

V povprečju so bili najstarejši v spodnjeposavski in goriški regiji (devet oz. 8,9 leta), najmlajši pa v osrednjeslo-

venski ter v gorenjski in obalno-kraški regiji (osem oz. 8,2 leta), kažejo podatki državnega statističnega urada.

V cestnoprometnih nesrečah je v Sloveniji lani umrla ena oseba na 10.000 registriranih motornih vozil. Med stati-

in koroški statistični regiji (1,6 oz. 1,5 osebe), najnižja pa v pomurski (0,4) in v zasavski statistični regiji, kjer v cestnoprometnih nesrečah ni bilo smrtnih žrtev. Na 100 kilometrov javnih cest pa je v Sloveniji v letu 2011

stičnimi regijami je bila vrednost tega kazalnika najvišja v notranjsko-kraški (1,8 osebe na 10.000 registriranih motornih vozil) ter v podravski

v cestnoprometnih nesrečah umrlo 0,4 osebe. Vrednost tega kazalnika je torej ostala enaka kot v letih 2009 in 2010.

Zelo žalostna resničnost

Območje evra septembra z novo rekordno stopnjo brezposelnosti

Stopnja brezposelnosti v območju evra se je septembra še okrepila. Znašala je rekordnih 11,6 odstotka, kar je 0,1 odstotne točke več kot avgusta. Stopnja brezposelnosti v celotni EU pa je septembra ostala nespremenjena pri 10,6 odstotka. Na letni ravni je bila rast stopnje brezposelnosti v obeh primerjavah občutna. Brez dela je bilo septembra 25,7 milijona prebivalcev EU, od tega 18,5 milijona v državah z evrom, po poročilih evropskega statističnega urada Eurostat. V primerjavi s septembrom 2011 se je stopnja brezposelnosti v območju evra zvišala za 1,3 odstotne točke oz. v celotni EU za 0,8 odstotne točke. Število iskalcev zaposlitve pa se je v državah z evrom v preteklem letu dni povečalo za skoraj 2,2 milijona, v vseh 27 članicah Unije pa za 2,1 milijona.

Med državami članicami, za katere je Eurostat imel podatke, so najnižjo stopnjo brezposelnosti beležili Avstrija (4,4 od-

stotka), Luksemburg (5,2 odstotka), Nemčija in Nizozemska (obe 5,4 odstotka). Najvišjo stopnjo brezposelnosti pa so imeli v Španiji (25,8 odstotka) in Grčiji (25,1 odstotka v juliju).

Med brezposelnimi v EU jih je bilo 5,5 milijona mlajših od 25 let, od tega 3,5 milijona v območju evra. Stopnja brezposelnosti med mladimi je tako v EU znašala 22,8 odstotka in v ob-

močju evra 23,3 odstotka. Stopnja brezposelnosti med mladimi le v treh državah ni dosegala dvomestnih števil, to je v Avstriji, na Nizozemskem in v Nemčiji.

V Sloveniji je stopnja brezposelnosti tudi septembra ostala pri 8,4 odstotka, kamor se je spustila julija. V ZDA je stopnja brezposelnosti septembra znašala 7,8 odstotka, na Japonskem pa 4,2 odstotka.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 13. novembra, ob 14. uri.

Žalostna razmišljanja o naši zavoženi družbi

Kje so tisti ideali, ki so včasih bili ...

V Sloveniji je čas predsedniških volitev, in kot se ob tem času spodobi, je pogovor o kandidatih nadomestil tistega o vremenu. Kljub izrednim vremenskim razmeram, poplavam in nič kaj obetavnim napovedim. Sicer predsednik kot tak v naši

ta, o tem pa z bežnimi znanci ne razpravljam, taki časi so, ki so nam odvzeli spontanost in odkritost. Pa vseeno poslušam, kako možakar pripoveduje o televizijskih soočanjih, katerih sama ne spremljam, ker sploh nimam časa, volje, navdušenja pa še

so časi za poštenost, ideale in take stvari, vanje lahko verjamejo le stare babe. Taki časi so, pravi, ko je treba pokazati zobe in znati stvari zaobrniti, tako da bo dobiček čim večji. Glede starih bab pa dodam, da bi bilo najbolje, če bi ljudem po petinsedemdesetem letu

državi nima posebno velikega vpliva, a kandidati vendarle obljublajo na vse strani, tudi vse to, česar nikoli ne bodo in tudi ne bi mogli uresničiti. Z znancem se srečava na cesti, pogovor steče o tem in onem, tudi o volitvah. Sicer sem se, brez prevelikega navdušenja, že odločila za enega kandida-

manj. Govori mi o uspešnosti, o vseh treh, o tem, da bo kandidat desnice Milan Zver gotovo poražen, za Pahorja pa pravi, da je smešen, kajti sklicuje se na neke ideale, na enotnost, ki je nemogoča, in na neko poštenost. Znanec se ob tem smeje in pravi, da to sploh ni-

mi je težko in čudno obenem. Znanca sem imela za dobrega, poštenega človeka, zaupala sem mu, sedaj pa sploh ne vem, ali lahko še zaupam človeku, ki pravi, da je idealizem za stare babe in da časi, v katerih živimo, zahtevajo drugačne spretnosti. Ravno te "drugačne spretnosti" so namreč

spravile ljudi na Zavod za zaposlovanje, Slovenijo, Italijo in ves svet pa "na kant". Sicer se sama spominjam, da je bil nekdanji idealizem predvsem stvar mladih, tistih, ki smo si želeli spremeniti svet, tistih, ki smo hoteli izboljšati odnose med ljudmi, tistih, ki smo hoteli enakost in pravičnost, tistih, ki nismo marali krivic in izkoriščanja. Tedaj sem bila vedno v prvi vrsti, vedno proti, vedno na strani poraženih. In kljub zagrenjenosti, da, zagrenjenosti, kajti odkrito priznam, da sem vsak dan bolj zagrenjena, sem idealist tudi ostala vse do današnjih dni, ko se še vedno počutim mlado, pa čeprav me morda znanec (sicer veliko starejši od mene) že prišteva med stare babe.

Dolgo po končanem pogovoru so mi rojili po glavi zatrjevanja o ekonomskih prioritetah, o katerih mi je razlagal, ter debata o tem, kako je v teh časih poštenost smešna, ker ne pelje do uspešnosti, in kako pomembni sta podjet-

niška predrznost in sposobnost, da se človek znajde najboljše, kar se da. Spomnila sem se na prijatelja, ki je ravno pred časom bil kot novinarski gost v Bruslju, pa je povedal, da se je v sedmih, osmih urah, kar je bil tam, govorilo samo o denarju, nikoli o ljudeh, nikoli, niti enkrat, niti samo s stavkom ali besedo. In strah me je, priznam, strah me je vseh teh fraz o prevelikem državnem zadolževanju, za katere sploh ne vemo, koliko je v njih resnične podlage in koliko gre za igro kapitala. Gotovo pa je, da v teh igrah kapitala izginjajo socialna varnost, denar za šolstvo, izobraževanje, raziskovalno delo, zdravstvo. Verjetno spadajo vse te naše čisto človeške potrebe v sklop tistih smešnih idealov, ki se jih ne da prodajati in nimajo nobene donosnosti. V rokah tistih, ki vedo, kako in kje se kapital nabira in kako se je treba "najbolje znajti v vsaki situaciji", drvim v neki temni prepadi, kjer ni več prostora za naše sanje,

za naše družine, za naš prosti čas in za prijateljevanje. Kapital se namreč s tem ne ukvarja.

No, ko pišem tale članek, je prvi krog predsedniških volitev za nami, mimo vseh pričakovanj se je vsaj tokrat najbolje odrezal ravno Borut Pahor, tisti, ki naj bi nas, po mnenju mojega znanca, zavajal z neko brezsmiselno poštenostjo in z nekimi neaktualnimi ideali. A vendar kaže, da vsaj nekateri izmed nas v te ideale in v poštenost še verjamemo. Ali pa so morda tokrat volile samo stare babe ... Dvomim, kajti vreme starejšim ni bilo zelo naklonjeno in je verjetno v takem deževju na volišče odšlo več mladine kot upokoencev. In v mojem srcu je nekaj upanja, da tudi v srcih današnje mladine, tako kot v mojih najstniških letih, prebiva idealizem in da si vsaj nekateri Slovenci želimo sodelovanja, narodne enotnosti in poštenosti. Namesto političnih zdrah in umazanih iger.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

133

Pred dnevi mi je draga prijateljica Jana skrušeno napisala, da se počuti, "kot da ima za umret". Hitro sem ji odgovoril, naj ga ne lomi, saj sam zelo dobro vem, da pridejo dnevi, ko se človeku ne da več, preveč je vsega in vse se zazdi brezizhodno. Pa mi je mirno, kot le ona zna, odvrnila, da je sama prišla do točke, ko ne vidi več naprej, se počuti, kot da bo umrla, ker ne more ničesar spremeniti. Na te besede sem ji odvrnil z besedami, da smo zadnje čase vsi žalostni, a da sem sam prepričan, kako se vedno lahko nekaj naredi, če drugega ne, vedno znova lahko začnemo pri sebi.

Jana je odvrnila, da ima tudi sama to vero in upanje, da pa jo boli, zelo boli, ker jo najožji sodelavci zbadajo, nenehno nekaj šikanirajo, predvsem pa jo boli posmeh, nato je še pripisala, da se sama na to odziva tako, da je postala bolj ostra v odgovorih, ker se mora vsaj zavarovati pred njimi.

Sam sem ji napisal, da se skušam posmehovalcem in vsem tistim, ki samo zbadajo in opravljajo, vztrajno in vedno izogibati, kot sem ji tudi svetoval, naj se ostro odzove na posmeh, še posebej takrat, ko gre za njeno osebno življenje, pa naj bo to v službi, doma ali pa v življenju župnije.

Posebno me je zabolil njen stavek: "In so ljudje, za katere misliš, da so dobronamerni, a kar zmorejo, je le špikanje; kot da bi bili srečni samo, ko druge špikajo, in jim ne prideš do kraja."

Pa sem spet ponovil, da se sam takim ljudem skušam izogibati. Drugega nasveta ji nisem in ji ne morem dati, ker ga nimam. Mirno pa lahko zapišem, da je tega nečednega početja danes preveč vsepovsod, da je tega vedno bilo veliko, a kaže, da se stvari slabšajo, kot se slabšajo odnosi v naši današnji družbi, kjer smo vse bolj osamljeni, vse manj solidarni in vse manj toplo človeški, čeprav bi se vsakdo od nas moral zavedati, da je prav v času krize potrebno, še kako potrebno!, stopiti skupaj, kajti še vedno velja, da je v slogi moč.

Če je v srednjem veku veljalo, da je včasih edina rešitev v begu, seveda je bil izrek "In fuga salus est"! predvsem vsakdanji kruh tedanjih teologov, ki so svarili pred grehom, nekateri trdijo, da je bil prvi latinski rek, ki se je glasil: "Non est salus nisi in fuga", še bolj pravilen, saj je še bolj poudaril dejstvo, da je treba pred nekaterimi (stvarmi, a tudi ljudmi) enostavno zbežati.

Le kam lahko sploh danes še pobegneš, sem pomislil, ko sem jemal zvečer ponovno v roke eno od knjig, s katero samemu sebi in drugim potrbujem, kako res je, da beremo zato, ker nam je prijeten vseh, ker nas duhovno obogati, ker nas knjige učijo, razveselijo, žalostijo, predvsem pa nas duhovno hranijo, a istočasno sam še kako dobro vem, da je zame edino še knjiga tista, ki

mi pomaga, da zbežim iz sedanega časa in se s pisateljem podam na njegove duhovne poljane, ki so lahko tudi moje. Da, tudi to je knjiga. Janine jutranje žalostne besede mi niso dale miru in sem zato v Ravasijevem "brevirju za laike", kot sam imenujem njegova odlična kratka razmišljanja, poiskal misel velikega italijanskega pesnika, ki je meni zelo ljub, a mi je prav veliki Ravasi prinesel v enem svojih zapisov njegovo misel: "Edino veselje na svetu je začeti. Lepo je živeti, kajti živeti pomeni začeti, vsak trenutek". Tako je melanholični Cesare Pavese zapisal v svoj dnevnik 23. novembra leta 1937, ko gotovo ni niti še pomislil na to, da se bo nekega zadržljivega dne v mesecu avgustu v Turinu leta 1950 sam odločil za pot v onstranstvo v hotelu Roma. Ko so ga našli, so našli tudi neko knjigo, odprta je bila na strani, na kateri je sam na rob zapisal: "Vsem odpuščam in vse tudi prosim za odpuščanje. Je prav tako? In naj ne bo preveč govoric na moj račun!"

Ko so podrobno pregledali knjigo, so v njej našli tudi listek, na katerega je zapisal stavek iz svojega dnevnika: "Delal sem, ljudem sem podaril svojo poezijo, delil sem bolečino mnogih". Zraven je dodal še misel: "Samega sebe sem iskal".

Za njim so ostali spomini, predvsem pa knjige poezije, ki jih je sam imenoval "pepel sveče življenja".

Nekaj dni po njegovem samomoru so odličnega pesnika,

ki je ob boleči prekinitvi razmerja z ljubljeno Costance Dowling zapisal enega najlepših verzov vseh časov: "Verra' la morte e avra' i tuoi occhi. - Prišla bo smrt in imela bo tvoje oči.", pokopali brez cerkvenih obredov, zato ker je storil samomor in je bil ateist.

Pa vendar so njegove besede o tem, kako je življenje en sam začetek in to vsak hip, vsak trenutek, kot balzam v teh časih, ko nas vsakdanja rutina v trikotniku "dom - služba - dom" utruja. Kako šele utruja trikotnik "dom - iskanje službe - dom", ki postaja vse bolj vsakdanjik tudi pri nas!

Vse preveč je namreč med nami tega vsakdanjega umiranja, tega pogubnega stanja, ko se zdi, da je življenje le še ugasel ogenj.

Upati in želiti si moramo, da je pod pepelom tega ugaslega ognja še vedno žerjavica, iz katere lahko nastane nov plamen, nov ogenj, novo življenje, da ne bomo hodili okrog in drug mimo drugega kot sence.

Brez nenehne želje po novem začetku postanemo zares trupla, ki hodijo drug mimo drugega, če smo lahko brutalno povedni, ko pa vemo, da smo ustvarjeni za to, da živimo, da razmišljamo, da se darujemo!

Prav zato so Pavesejeve besede: "Edino veselje na svetu je začeti. Lepo je živeti, kajti živeti pomeni začeti, vsak trenutek." kot nalašč za današnji čas!

Na splošno klavrna športna slika v FJK Za Udinesejem zeva praznina

Vodilna nit tokratnega sestavka je trditve, da je šport v Furlaniji Julijski krajini v očitnih težavah. V primerjavi z osemdesetimi in devetdesetimi leti je bistveno manj

uvejavljati, ga drago prodajo in so tako morda edini italijanski klub finančno na zeleni veji. Zaradi nadarjenosti in želje teh mladih fantov ter prisotnosti vedno odlično pripravljenih trenerjev so

pravo profesionalno raven.

Kaj pa ostali? Poglejmo po pokrajinah. Trst ima lepo novost sezone, po skoraj desetih letih košarkarsko A2 ligo na solidnih temeljih in z določeno razvojno perspektivo. V nogometu ima Kras v D ligi (pri dnu) in Triestino ter San Luigi v elitni. Odbojgarski špici sta Sloga Tabor in FerroAlluminio, amaterski društvi, ki se merita v moški B2 ligi. V Gorici je najslabše, stanje je res na psu. Nogomet je komaj na

Sloga Tabor Televita na predstavitvi ekipe na Opčinah 26. oktobra 2012

prepoznavnih moštev. Pregled, ki ga bomo ponudili, bo tezo menda potrdil. Nenavadno za deželo, ki ima v športu bogato tradicijo in ki se v zadnjih izvedbah Iger v vsedržavnem merilu ponaša z dejstvom, da prispeva največ olimpijcev v razmerju s prebivalstvom. Toda ekipni športi so nekaj drugega in na tem področju danes izstopa samo Udinese.

Videmski nogometni klub je zagotovo zastavonoša deželnega športnega gibanja. Izjemno dobro organiziran, dosledno vztraja po isti poti. Skupina uspešnih lovcov na talente odkriva mlade, obetavne, nepoznane in zato poceni nogometarje po vsem svetu, od črne Afrike do južne Amerike in vzhodne Evrope. Ko se kdo od njih v vrstah črno-belih lepo

rezultati iz leta v leto presenetljivo odmevni, čeprav navijače malce jezi, da vsakič prodajo najboljše v vrhunske evropske klube in tako Udinese ni konkurenčen za boj za sam državni naslov. Ta model predsednika Pozza in sodelavcev je preverjen in globoko spoštovan.

To pa je tudi bolj ali manj vse (res uglednega), kar danes premore FJK. Tabelaški orli sicer tekmujejo v A1 ligi v hokeju na ledu, ki pa je v bistvu šport regionalnega zanimanja, občinstvo in mediji mu sledijo le v nekaterih deželah severne Italije. Pallamano Trieste s prestižno preteklostjo, ki je ovsvaljal državne naslove kot za stavo, podobno nastopa v najvišji rokometni ligi, ta šport pa je pri nas resnici na ljubo tretjerazreden in v bistvu sploh ne gre za

liko stavi na četrtoligaško nogometno postavu, v odbojki se opira na moške iz Cordenonsa in Prate v B2, v košarki pa visi med drugo in tretjeligaškim tekmovanjem. Ob tem dokaj ožoznem pogledu niti ne moremo ugotavljati, da bi kje mogoče razvijali kako eksotično panogo, v kateri bi naskakovali državni vrh, da ne rečemo mednarodno sceno. Če je za Trst in Gorico, ki sta gospodarski pepelki, sedanji položaj domala neizbežno (industrije ni, pokrovitelje je zelo težko najti), se čudimo zlasti dejstvu, da v bistvu životarita tudi bogatejši zahodni pokrajini, ki po proizvodni moči in torej bazi potencialnih mecenov vidnih športnih okolij bolj spominjata na sosednji Veneto.

HC

Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Nagradni natečaj

Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu objavlja Nagradni natečaj za diplomsko, magistrsko in doktorska dela o temah: A: Slovenci v zamejstvu, B: Slovenci v izseljenstvu.

Namen natečaja je spodbujanje raziskovalne dejavnosti dodiplomskih in podiplomskih študentov na področju zamejske in izseljenske tematike in s tem krepitev zavesti o njeni pomembnosti za ohranjanje slovenske identitete v matični domovini in zunaj njenih meja. Na nagradni natečaj se lahko prijavijo kandidati in kandidati iz Republike Slovenije in tujine. Predmet nagradnega natečaja so uspešno zagovarjana diplomatska, magistrska in doktorska dela na kateri koli univerzi v Sloveniji ali zunaj nje, ki obravnavajo tematike, povezane s slovenskimi skupnostmi zunaj meja Republike Slovenije.

Na natečaj Urada lahko kandidirajo tudi posamezniki z deli, ki so že bila prijavljena na drugih podobnih natečajih. Upoštevana bo-

zamejstva in tri dela s področja izseljenstva, in sicer prvi nagradi za vsako od področij v višini 800 evrov, drugi nagradi v višini 600 evrov in tretji nagradi v višini 400 evrov. Na predlog strokovne komisije se Urad lahko odloči tudi o večjem ali manjšem številu nagrad v eni od kategorij, vendar skupno število nagrad ne sme presežati skupnega števila razpisanih nagrad (6) in denarnega sklada 3.600 evrov*.

Najboljša dela bodo na željo nagrajencev prešla tudi priporočilo Urada za objavo. Strokovna komisija bo ocenjevala diplomatska, magistrska in doktorska dela z različnih področij o temi slovenskega izseljenstva oziroma zamejstva. Pri tem bo upoštevala naslednje osnovne kriterije:

- izvirnost teme - pristopa,
- uporabnost v smislu ohranjanja slovenske identitete zunaj meja Republike Slovenije in povezanosti z njo
- ter strokovnost, zahtevnost in interdisciplinarnost dela.

Sodelovanje naloge na natečaju se šteje kot

do dela, zagovarjana v obdobju od 1. 11. 2011 do 31. 10. 2012.

Nagrajena bodo tri dela s področja

doglasje avtorja, da se prispelo delo obdrži v arhivu Urada oziroma Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU (za področje izseljenstva) ali Inštituta za narodnostna vprašanja (za področje zamejstva).

Način in rok prijave na natečaj

Kandidati naj na naslov *Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Komenskega 11, 1000 Ljubljana* s pripisom "Za nagradni natečaj" pošljejo ali dostavijo en vezan izvod svojega dela v trdih platnicah, potrdilo o uspešno opravljenem zagovoru diplomskega, magistrskega ali doktorskega dela z razvidnim datumom zagovora in kratak informativni življenjepis z osebnimi podatki in kontaktnim naslovom (elektronska pošta, telefon). Strokovna komisija bo dela sprejemala do vključno 14. 12. 2012, rezultati natečaja pa bodo znani predvidoma do konca aprila 2013. Svečana podelitev nagrad bo sledila predvidoma spomladi/poleti leta 2013. Dodatne informacije na tel. 01 230 80 11 (vsak delavnik med 9. in 15. uro).

* Vsote so v neto zneskih. Uradi si pridružijo pravico spremembe vsote nagrade v primeru več enakovrednih nagrad (npr. dveh prvih) ali v primeru sprememb v proračunu Urada.

Ljudmila Novak, ministrica

Javni razpis urada Republike Slovenije

Javni razpis za izbor izdajatelja osrednje revije za Slovence zunaj Republike Slovenije

V Uradnem listu Republike Slovenije, št. 80/2012 z dne, 26. oktobra 2012, je bil objavljen javni razpis za izbor izdajatelja osrednje revije za Slovence zunaj Republike Slovenije.

Predmet razpisa je sofinanciranje osrednje mesečne revije za Slovence zunaj Republike Slovenije za obdobje 2013 in 2014, z začetkom rednega izhajanja predvidoma januarja 2013 v slovenskem jeziku in nekaterimi članki v drugih jezikih ter spletno stranjo. Revija je med drugim namenjena poročanju o življenju in delu Slovencev v domovini in po svetu ter s tem ohranjanju narodne, jezikovne in kulturne identitete med Slovenci po svetu in njihovimi potomci. Revija naj bi spodbujala tudi povezovanje rojakov iz domovine in sveta ter kroženju njihovih idej, znanja, dobrih praks iz gospodarstva. Ne nazadnje naj bi tudi spodbujala vračanje rojakov v domovino. Razpisna dokumentacija je objavljena na spletnih straneh Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu na povezavi http://www.uszs.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/article/737/2670/2952299a0e21dcd008e530745510be77/

Za zainteresirani jo lahko v razpisnem roku dvignejo tudi v tajništvo, na Uradu vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Komenskega 11, Ljubljana, tel. 01 230 8000 (vsak delavnik med 9.00 in 15.00).

Rok za prispetje vlog je 19. november 2012.

Tretja številka otroške revije Pastirček

Med pisanimi prispevki spomin na rajne

Novembrska številka Pastirčka preveva na prvih straneh tista rahla jesenska otožnost, ki nas prevzema, ko na praznik Vseh svetih in na vernih duš dan obiščemo naše drage, ki so odšli za vedno od nas. Urednik Pastirčka Marijan Markežič v svoji beležki pravi, da sta za kristjane praznika živih, saj pokojni živijo pri Bogu. Novembra je tudi zahvalna nedelja, ko se Bogu zahvaljujemo za vse, kar smo dobrega prejeli iz njegovih rok. Tudi cerkveno leto se končuje novembra s praznikom Kristusa Kralja.

Žalost, ki jo občutimo ob grobu naših dragih, je Berta Golob prelila v stihe *Večerna molitev*. Ista avtorica z ilustratorjem Marjanom Mančkom na kratko predstavlja sv. Emo, ki je živel v 10. stoletju in je vse svoje imetje namenila za gradnjo cerkva in samostanov. Male bralce uvajata v spoznavanje zgodb Sv. pisma istoimenska rubrika, ki jo piše Walter Grudina, ilustrira pa Paola Bertolini Grudina, in križanka, ki jo pripravlja ista ilustratorka. Pripoved *Najbolj zlata skodelica* se nanaša na zahvalno nedeljo in na skrivnost hostije v

zlatem kelihu. Pastirček v razmislek ponuja modro basen Janeza Trdine *Velikost ni vse*: mogoč- na bukev se šopiri pred pritlikavim podrastjem, pri tem pa pozablja, da je ravno dračje tisto, ki človeku pomaga, da lahko prižiga ogenj pod njenim trdim lesom, da ta zažari in oddaja toploto. Bukev v pripovedi Marize Perat si želi, da bi listi ostali zmeraj na njenih vejah, a ko jo vila pospremi v deželo večne pomladi, zahrepeni spet po domačem gozdu, da bi se tam mirno predala zimskemu spanju. Počitek je pač potreben tudi drevesom! V tokratnem nadaljevanju dogodivščin Dojenčice Barbara Rustja pripoveduje o Dojenčičinih nepovabljenih gostih: to so uši v njenih laseh. Izkušena babica jo s posebnim šamponom reši te nadloge. V jesenskem času, ko se dnevi silovi-

sprostitvev za deževne dni. Navodila za izdelavo, kot vselej, daje Tatjana Ban. Stric Maks je v teh jesenskih dneh popeljal svoj nečaka (po nasvetu Marijana Markežiča) na 640 m visok Vitovski hrib, k cerkvi Marijinega Vnebovetja, ki je obdana z obzidjem. Omenjena je že l. 1361. Nazaj grede so si izletniki ogledali še cerkev sv. Petra iz 14. stoletja, pa še staro pokopališko

cerkev sv. Lucije. Spet so občudovali nam bližnje, a prepogosto nepoznane domače kulturnozgodovinske bisere. V novembrski številki Pastirčka bodo bralci našli tudi pesmico V. T. Arharja *Naravoslovje*, ki v segavem tonu spregovori o potovanju vode z neba do lonca. Bitenčeva pesem *Sv. Martin* na besedilo Berte Golob pa je zelo uporabna pri glasbeni vzgoji, kot tudi zapis, ki ga je pripravila Samantha Mazzier. Leta razkriva, koliko neslutnih zvokov je v razredu. Pastirček ponuja še razvedrilne zanke in vprašanja, pri katerih otroci lahko preverjajo svoje znanje Sv. Pisma, Packa, ki napačno modruje o drobnih besedih, s katerimi ljudje izkazujejo pozornost do sočloveka, sladki marmeladni zvitek Heme in Polone in dve strani z jasno začrtanimi risbami Danile Komjanc, ki so namenjene najmlajšim bralcem. Ti jih bodo pobarvali in skušali rešiti križanko. Zelo bogate z zapisi in čudovitimi risbicami so središčne strani Pastirčkove pošte. Na zadnji strani le-teh so zbrane zadnje štiri nove knjige za zimsko branje založbe Ognjišče.

Vzemite Pastirčka v roke in sami preverite njegove vsebine. IK

KINOATELJE Nagrada Darko Bratina

Letošnji prejemnik je filmski avtor Karpo Godina

Prejemnik nagrade Darko Bratina. Poklon viziji 2012 je filmski avtor Karpo Godina. Žirijo sta prepričala celovitost njegovega vsestranskega avtorskega dela v vlogi režiserja in direktorja fotografije ter pedagoško delo na področju usposabljanja novih filmskih generacij. Od ljubiteljskih začetkov pa do zrelih del se opus Karpa Godine odlikuje po stilistični tankočutnosti in drznem eksperimentiranju, ki ju avtor uveljavlja kot nerazdružljivi vrednoti. Na isti način opazuje družbo, pri čemer poetično ravni nikoli ne ločuje od politične. S tem doseže svojevrstno osebno ekspresijo, ki jo označuje tako ironična distanca kot iskreno sočutje do človeka v večkulturnem prostoru. Izjemno delo Karpa Godine torej pripoveduje, najprej v okviru jugoslovanskih kinematografij, potem pa v slovenskem filmu, k oblikovanju kritične in človekoljubne zavesti, v kateri raste prizadevanje za svobodno in pluralno družbo.

Filmski, gledališki in operni režiser, scenarist, montažer in direktor fotografije Karpo Godina se je rodil leta 1943 v Skopju. Sredi

šestdesetih, oborožen z osmičko, je nanizal vrsto brezčasnih kratkih eksperimentalnih filmov, z njimi je uspešno potoval po jugoslovanskih festivalih in tam spoznal kolege, s katerimi je pozneje sodeloval kot direktor fotografije. To so bili: Želimir Žilnik, Bato Čengić, Lordan Zafranović, Dušan Makavejev, Živojin Pavlović, Vojko Duletić, Filip Robar Dorin. Leta 1968 je vstopil v svet poklicne filmske produkcije, ko ga je Želimir Žilnik povabil k filmu *Zgodnja dela* (Rani radovi) kot direktorja fotografije, snemalca in montažerja. Film je zmagal na Berlinškem filmskem festivalu. Kot režiser, direktor fotografije, snemalec in montažer je leta 1980 posnel svoj prvi celovečerni film *Splav Meduze*.

Na AGRIFT je dolga leta poučeval najprej filmsko režijo, pozneje pa predmet Filmska in TV kamera in kot uveljavljen filmski pedagog še danes navdihuje mlade filmarje po svetu. Karpo Godina je prejel več kot štirideset najpomembnejših domačih in tujih nagrad, med njimi tudi Prešernovo nagrado za življenjsko delo (2006).

Potovanje po skrivnostih vesolja

Jupitrove lune Europa, Ganimed in Kalisto

V prejšnji številki našega tednika smo zelo obsežno in podrobno obdelali prvo od štirih velikih Jupitrovih lun, Io. Sedaj pa so na vrsti še ostale tri. Začnimo z Evropo, imenovano po dekletu, ki ga je Zevs zapeljal, spremenjen v bika. Evropa je nekoliko manjša od naše Lune in obkroži planet v 3 dnevih in pol. Njeno površje prekriva nekaj deset km debela ledena skorja, ki močno odbija Sončno svetlobo. Fotografije njene površje spominjajo na ledena morja na Zemlji. Površina te lune je izredno gladka, saj nima nobenih velikih vzpetin, ki bi presegale nekaj sto metrov, in le malo udarnih kraterjev. To nakazuje, da je njeno površje "mlado" in da se spreminja. Pod ledeno skorjo se domnevno nahaja ocean tekoče vode, ki bi lahko bil globok tudi več kot 100 km in bi bilo v njem več vode kot na Zemlji. Voda v globlini bi lahko bila tekoča zara-

km, imajo zaobljene robove in pas svetlega materiala na sredini. Dolge so lahko več tisoč kilome-

trov. Nastale so zaradi pokanja ledene skorje, zaradi plimskih sil in vulkanske dejavnosti vroče vode, ki prodre skozi razpoke in hipoma zmrzne na površini.

Evropa ima tudi zelo tanko atmosfero iz kisika. Ta je verjetno nastala, ko so nabiti delci iz Sonca in njegova svetloba povzročili sublimacijo (prehajanje iz trdnega v plinasto stanje) ledu in molekule vodne pare še nadalje razcepili na vodik in kisik. Vodik je zaradi svoje male mase ušel gravitaciji lune, kisik pa je ostal.

Dokazano je tudi, da ima Evropa šibko magnetno polje, ki se periodično spreminja z njenim gibanjem skozi Jupitrovo magnetno polje. To je močan dokaz za obstoj prevodnega materiala v notranjosti, najverjetneje oceana slane tekoče vode.

Naslednji satelit je Ganimed, ki je največja luna v Osončju, saj ima premer okrog 5300 km. Jupiter obkroži v približno enem tednu in je večji od Merkurja. Imenuje se po dečku, ki ga je Zevs pripeljal na Olimp in ga postavil za božjega točaja. Je edini

Jupitrov satelit, ki nosi moško ime. Ganimed ima železno jedro, nad katerim se nahaja plašč iz silikatnih kamnin, na vrhu pa je ledeni plašč. Površino prekrivajo geološko starejša temna področja, z veliko kraterji, in mlajša, svetla z manj kraterji, preko katerih se

raztezajo brazde in grebeni. Zdi se, da je Ganimedova skorja, prav tako kot Zemljina, razdeljena na tektonske plošče, ki se dotikajo na prelomnicah, kjer nastajajo gorovja. Opazili so tudi tvorbe, podobne vulkanskim kalderam in strjenim tokovom lave.

Udarni kraterji na Ganimedu nimajo obroča gora in depresije v sredini zaradi ledene skorje, ki se

stali in teče po površini ter s tem zravnava relief. Tudi Ganimed ima tanko atmosfero iz kisika, ki je nastala na isti način kot na Evropi. Odkrili so tudi, da ima luna svoje magnetno polje, katerega izvor pa še ni dobro znan.

Zadnji veliki Jupitrov satelit, Kalisto, nosi ime po eni od Zevsovih ljubic, ki je bila najprej spremenjena v medvedko, nato pa je postala ozvezdje Veliki medved, njen in Zevsov sin pa ozvezdje Volar. Luna je velika približno kot Merkur in obkroži planet v manj kot sedemnajstih dneh. Njeno površje prav tako pokriva ledena skorja, pod katero bi lahko bil ocean iz tekoče vode, kar potrjuje spreminjanje Kalistinega magnetnega polja na način, ki smo ga prej opisali (kot pri Evropi). Posu- ta je s kopico kraterjev, ki so tudi edine površinske tvorbe, opazne na tej luni. Kalisto je namreč tektonsko popolnoma neaktivna, saj nima tektonskih plošč, ne gora in niti sledov kriovulkanizma, kjer se delno staljeni led obnaša kot vulkanska magma. Površinske tvorbe je še dodatno zbrabral tok ledene skorje. Največji krater je

kotlina Valhalla, ki je nastala ob padcu velikega meteorita. Na sredini ima 600 km veliko belo področje, pokrito z ledom. Obdaja jo več koncentričnih krožnic, ki imajo do 3000 km premera. Druga taka kotlina se imenuje Asgard in ima premer približno 1600 km.

Kalistina notranjost je precej ne- navadna, saj se je luna le delno razplastila. To označuje, da je notranjost sestavljena iz stisnjenih kamnin in ledu, pri čemer se de- lež ledu proti središču zmanjšuje. Njena atmosfera je zelo redka in je sestavljena iz ogljikovega dioksida, ki najverjetneje izvira iz sublimacije te snovi, ki se nahaja v trdnem stanju v satelitovi skorji. Andrej Brešan